

NUORTEN KOHTAAMISPAIKKATOIMINNAN KEHITTÄMINEN NUORILÄHTÖISESTI

- osana Orimattilan LAPE -hankkeen perhekeskustoimintamallin
kehittämistä

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosionomi YAMK
Lasten ja nuorten hyvinvoinnin
turvaaminen
Syksy 2019
Mona Virta

Tiivistelmä

Tekijä(t) Virta, Mona	Julkaisun laji Opinnäytetyö, YAMK Sivumäärä 89 sivua, 7 liitesivua	Valmistumisaika Syksy 2019
Työn nimi Nuorten kohtaamispaikkatoiminnan kehittäminen nuorilähtöisesti - osana Orimattilan LAPE -hankkeen perhekeskustoimintamallin kehittämistä		
Tutkinto Sosionomi YAMK		
Tiivistelmä <p>Kehittämishankkeen aiheena oli nuorten kohtaamispaikkatoiminnan kehittäminen osana Orimattilan LAPE -hankkeen perhekeskustoimintamallin kehittämistavoitteita. Kehittämishankkeen tarkoitus oli lisätä nuorten omakohtaisia vaikuttamisen kokemuksia nuorille suunnattujen palveluiden suunnittelussa. Tavoitteena oli luoda nuorilähtöinen toteuttamissuunnitelma uuden kohtaamispaikkatoiminnan, nuorisokahvilan, aloittamista varten.</p> <p>Kehittämishanke toteutettiin tapaustutkimuksena, joka soveltuu hyvin niin ilmiöiden kuvaamiseen kuin työelämälähtöisten kehittämistarpeiden toteuttamiseen. Kohdeyrymänä olivat 13-17-vuotiaat nuoret. Nuorten kuuleminen oli kehittämishankkeen yksi keskeisimmistä tehtävistä. Nuorilta kysyttiin nuorisokahvilaa koskevien toiveiden lisäksi myös osallisuuden esteistä ja vaikuttamisen kokemuksista omien palveluiden kehittämisessä. Aineistoa kerättiin ideapajojen ja haastattelujen avulla. Tulosten analyysissa hyödynnettiin sisällönanalyysia.</p> <p>Nuorten kuulemiseen perustuvassa aineistossa korostuivat tarve hyväksynnälle ja omaehtoiselle tekemiselle. Nuoret haluavat viettää aikaa omien kavereiden kanssa ja tulla hyväksytyksi sellaisina kuin ovat. Nuorisokahvilatoiminnassa tärkeäksi koetut asiat koskivat niin tilan viihtyvyyttä, toimintaa, ilmapiiriä kuin kaluste- ja varustetasoa.</p> <p>Kehittämishankkeen lopputuloksena saatiin aikaan nuorilähtöinen nuorisokahvilan toteutussuunnitelma toimenpidesuosituksineen ja ohjeineen. Toteutussuunnitelmasta nousee esille kohtaamispaikkatoiminnan toteuttamisen osalta tärkeimmät osatekijät nuorten näkökulmasta katsottuna.</p>		
Asiasanat nuori, osallisuus, vaikuttaminen, asiakaslähtöisyys, nuorilähtöisyys, kohtaamispaikkatoiminta, nuorisokahvila, LAPE -muutosohjelma, perhekeskustoimintamalli		

Abstract

Author(s) Virta, Mona	Type of publication Master's thesis	Published Autumn 2019
	Number of pages 89 pages, 7 appendices	
Title of publication Developing youth-oriented meeting place activity - under the LAPE program of family centered operations model in the city of Orimattila		
Name of Degree Master's Degree in Social Services, Ensuring Children's and Young People's Welfare		
Abstract <p>The focus of the project was to develop meeting place activities for youth under the LAPE program of family centered operations model in the city of Orimattila, Finland. The intent was to increase the youth's own influence in the planning of services directed to them. Directly involving the youth, the project set forth to create a new meeting place activity, to be called the Youth Café.</p> <p>For best suitability, a case study was chosen for the execution of this development project. The target group was young people aged from thirteen to seventeen. Bringing out the voice of the youth was one of the medial tasks during the project. The focus group were asked about their development ideas for the Youth Café as well as any potential difficulties in participating in the Youth Café project. In addition, the focus group was asked to describe personal experiences with influencing the planning of youth services within the city. All data was collected through workshops and interviews, and the results were analyzed using content analysis.</p> <p>Collected data from the focus group of young people emphasized the youth's need for approval of their peers and the need to do self-chosen activities. The development project put together a plan of action towards creating a Youth Café for the young with recommended actions and guidelines. The plan of action details the most important factors for the realization of this place of gathering from the viewpoint of the youth.</p>		
Keywords young, participation, customer-oriented approach, youth-oriented approach, meeting place activity, youthcafe, LAPE program, family centered operations model		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT	4
2.1	Kehittämishankkeen tilaaja ja taustatekijät.....	4
2.2	Kehittämishankkeen kohderyhmä, tavoitteet ja tarkoitus.....	7
2.3	Kehittämishankkeen aikataulu	7
3	KESKEISET KÄSITTEET	10
3.1	Osallisuus.....	10
3.2	Asiakas- ja nuorilähtöisyys.....	15
3.3	Perhekeskustoimintamalli ja kohtaamispaikkatoiminta	19
4	TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISMENETELMÄT.....	22
4.1	Tutkimuksellinen lähestymistapa	22
4.2	Aineiston keruumenetelmät	23
4.3	Aineiston analyysimenetelmät	27
5	KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTUS.....	29
5.1	Nuorisokahvilan suunnittelutilaisuus (ensimmäinen ideapaja).....	29
5.2	Harrastemessut (toinen ideapaja)	30
5.3	Haastattelut	31
5.4	Aineiston analyysi.....	32
6	KEHITTÄMISHANKKEEN TULOKSET	39
6.1	Uutta nuorisokahvilaa koskevat tulokset	39
6.2	MLL:n tila nuorisokahvilana	51
6.3	Osallisuuden ja vaikuttamisen kokemusta koskevat tulokset	54
6.4	Osallisuutta ja tavoitettavuutta lisäävät tekijät	56
7	NUORISOKAHVILAN TOTEUTUSSUUNNITELMA	59
8	POHDINTA	67
8.1	Prosessin ja tulosten arviointia.....	67
8.2	Eettisyys ja luotettavuus	73
8.3	Jatkokehittämisideat	75
	LÄHTEET	77
	LIITTEET	83

1 JOHDANTO

LAPE (Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma) oli valtakunnallinen Sipilän hallituksen (2015-2019) asettama kärkihanke vuosille 2016–2019 (Terveiden ja hyvinvoinninlaite 2019a). LAPE -muutosohjelman myötä maakuntiin perustettiin alueellisia hankkeita tukemaan sen tavoitteiden toteutumista. Päijät-Hämeen maakunnan LAPE -muutosohjelmaa toteutettiin vuosina 2017-2018 Huomisen hyvinvointia lapsille ja perheille Päijät-Hämeessä -hankkeen myötä, jonka yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi muodostui perhekeskustoimintamallien kehittäminen alueellisesti (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019a, 1, 7). Maakunnallisen hankkeen sisällä perustettiin alueellisia kuntakohtaisia LAPE-työryhmiä. Orimattilan LAPE on yksi näistä. Tämä kehittämishanke on toteutettu osana Orimattilan kaupungin alueellista perhekeskustoimintamallin kehittämistyötä ja tarkemmin sen osaluuetta, nuorten kohtaamispaikkatoiminnan kehittäminen.

Orimattilan alueellisessa LAPE -työryhmässä tuotiin esille nuorten tarpeita vedoten esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta (PHHYKY 2017, 92) nousseisiin huolenaiheisiin sekä asiakasraadilta ja nuorisovaltuustolta saatuihin vastauksiin. Yhdeksi kehittämisen kohteeksi nousi nuorten kohtaamispaikkatoiminta. Keskustaan kaivattiin paikkaa, jossa nuoret voivat kokoontua. Yhtenä ehdotuksena oli nuorisokahvilatoiminnan käynnistäminen keskustan alueella hengailleille nuorille. (Orimattilan LAPE-työryhmä 2018b, 2018d.) Nuorten kohtaamispaikkatoiminnan kehittämiseksi perustettiin oma työryhmä, jonka keskeiseksi tavoitteeksi nousi uudenlaisen nuorisokahvilatoiminnan toteuttaminen Orimattilan keskustan alueella (Nuorten kohtaamispaikka -yhteistyöpalaveri 2019).

Nuorten osallistuminen toiminnan suunnitteluun koettiin ensisijaisen tärkeäksi. LAPE -hankkeessa on korostettu asiakaslähtöistä toimintojen kehittämistä. Nuorten kohtaamispaikkatoiminnan nuorilähtöisyyden takaamiseksi, kuulemisen toteuttaminen annettiin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyönä toteutettavaksi kehittämishankkeeksi. Kehittämishankkeen tarkoituksena on tuoda esille nuorten näkemyksiä ja toiveita koskien nuorten kohtaamispaikkatoimintaa uuden nuorisokahvilan muodossa sekä lisätä näin nuorten kokemuksia omaan elinympäristöönsä vaikuttamisesta. Kehittämishankkeen tavoitteena on aikaansaada nuorilähtöinen toteuttamissuunnitelma uutta nuorisokahvilaa varten. (Nuorten kohtaamispaikka -yhteistyöpalaveri 2019.) Opinnäytetyön tekijä toimii itse Mannerheimin Lastensuojeluliiton (myöhemmin MLL) Orimattilan yhdistyksen hallituksen puheenjohtajana kausilla 2018-2020 ja on siten mukana toiminnan toteuttamisessa myös tämän kehittämishankkeen jälkeen. MLL Orimattilan yhdistys on keskeisessä roolissa toiminnan käynnistämisessä rahoituksen hakijana.

Kehittämishankkeen toimeksiantaja on Orimattilan kaupungin liikunta- ja nuorisopalvelut, joka on vahvasti mukana niin Orimattilan kaupungin alueellisessa LAPE -työryhmässä kuin nuorten kohtaamispaikka -työryhmässäkin. Nuorisopalvelut tarjoavat nuorille nuorisotilatoimintaa neljä kertaa viikossa keskustan alueella ja kaksi kertaa viikossa Artjärvellä, joka liittyi osaksi Orimattilan kaupunkia vuonna 2011 (Kuntaliitto 2019). Orimattila on pinta-alaltaan suhteellisen laaja ja matka keskustasta sivukylille voi olla yli 20 kilometriä. Sekä seurakunnan että kaupungin nuorisotilat sijaitsevat keskustan alueen ulkokehällä, kuitenkin keskeisellä paikalla yläkouluihin nähden. Kaikkia nuoria perinteinen nuorisotilatoiminta ei kiinnosta. Uuden nuorisokahvilatoiminnan toivotaan tavoittavan nimenomaan näitä nuoria. Kehittämishankkeen etenemisen seuraamisesta ja työelämän ohjaamisesta on vastannut nuorten kohtaamispaikkatyöryhmä kokonaisuudessaan. Luvat kehittämishankkeelle on myöntänyt Orimattilan kaupungin LAPE-työryhmä.

Nuorten vapaa-ajanviettoa, hengailua, keskustassa kauppakeskusten sisä- ja ulkotiloissa, koulujen ja muiden julkisten kiinteistöjen piha-alueilla on alettu erityisesti viimeisen vuosikymmenen aikana huomioida yhteiskunnallisessa keskustelussa. Asiaan liittyen on toteutettu useita projekteja ja hankkeita, joilla on pyritty ratkaisemaan ristiriitoja ja tukemaan niin nuorten oikeutta viettää mielekästä vapaa-aikaa kuin muiden osapuolten oikeutta olla joko asiakkaana tai työntekijänä ilman tarpeetonta häirintää. Tällaisia ovat olleet muun muassa Nuorten Palvelut ry:n (2016, 2014a, 2014b) toteuttamat Nuorten reviiireillä -projekti vuosilta 2014-2016, ABC kohtaa nuoria-hanke vuosilta 2010-2013 sekä Kauppakeskusten nuoret -hanke vuosilta 2012-2014. Projekteilla ja hankkeilla on pyritty kehittämään luovia ja toimivia käytänteitä kaikkien ikäryhmien ja osapuolten mahdollistamiseksi samaan toimintaympäristöön niin, että kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet olla ja toimia mielekkääksi katsomallaan tavalla ilman että siitä aiheutuu suuria ristiriitoja.

Tämänkin kehittämishankkeen taustalla vaikutti tarve sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kanssakäymisen yhteensovittamisesta niin että myös nuorilla olisi keskustassa paikka, missä he saisivat viettää aikaansa viemättä tilaa keneltäkään muulta. Nuorilta itseltään saadun palautteen mukaan keskustaan on haluttu tila, joka olisi niin sijainniltaan, toiminnaltaan kuin puitteiltaan nuorten tarpeiden ja toiveiden mukainen. Nuorisokahvilatoiminnan toteutumisen Orimattilan keskustassa toivotaan vaikuttavan positiivisesti niin nuorten kuin aikuistenkin suhtautumiseen keskustaympäristöön yhteisenä tilana, jossa kaikkien hyvinvointi ja yhtäläiset oikeudet oleskella ovat merkittävä osa yhteisön hyvinvointia. Kehittämishankkeessa pyritään vastaamaan kysymyksiin:

- Millainen on nuorten mielestä hyvä kohtaamispaikka? Millaisen nuorisokahvilan nuoret haluavat?

- Miten nuoret itse kokevat oman osallisuutensa ja millä tavalla he mieluiten osallistuisivat nuorille suunnattujen palveluiden kehittämiseen?
- Miksi nuori ei osallistu olemassa oleviin toimintoihin, kuten nuorisotilatoiminta? Mitkä ovat osallistumisen esteet?

Kehittämishankkeen teoreettinen tausta nojautuu vahvasti nuorten osallisuuden ja asiakas- eli nuorilähtöisen toiminnan käsitteiden ympärille. Perhekeskustoimintamallin ja kohtaamispaikkatoiminnan käsitteitä on myös avattu niiden ollessa merkittäviä käsitteitä kehittämishankkeen tarpeen taustalla. Samalla on avattu myös kohtaamisen käsitettä. Tietoperustan tukena on käytetty edellä mainittujen projektien ja hankkeiden lisäksi myös muita nuorten osallisuuteen ja asiakaslähtöisen toiminnan suunnitteluun nojautuvia tutkimuksia ja julkaisuja pääsääntöisesti 2010-luvulta.

Kehittämishankkeen tutkimuksellisena lähestymistapana on käytetty tapaustutkimusta. Tapaustutkimuksen kohde on yleensä tarkasti rajattu esimerkiksi yksilöön tai tiettyyn ihmisryhmään, toimintoon tai tapahtumaan (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 52-53). Tässä kehittämishankkeessa tapaustutkimuksen kohderyhmänä ovat 13-17-vuotiaat Ori-mattilassa vaikuttavat nuoret. Tiedonkeruumenetelminä empiirisen aineiston osalta on hyödynnetty osallistavia työpajoja, havainnointia ja haastatteluja. Tulokset on käsitelty ja analysoitu sisällönanalyysin keinoin. Näin on pyritty löytämään keskeiset toiveet ja tarpeet koskien nuorisokahvilatoimintaa kokonaisvaltaisesti. Nämä tulevat esille kehittämishankkeen myötä tuotetussa nuorisokahvilan toteuttamissuunnitelmassa.

2 KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Kehittämishankkeen tilaaja ja taustatekijät

Kehittämishankkeen toimeksiantaja on Orimattilan kaupunki. Orimattila on maaseutukaupunki Päijät-Hämeessä ja sen väkiluku on noin 16100 asukasta (Tilastokeskus 2019). Vuonna 2017 asukkaista vajaa 1900 oli 10-19-vuotiaita nuoria (PHHYKY 2017, 92). Suomen nuorisotyön tilastojen (2018) mukaan lähes 30 prosenttia (4738 henkilöä) koko Orimattilan väestöstä on 0-28-vuotiaita eli lain määritelmän mukaisesti nuoria.

Kaupungilla on tarjolla nuorisotilatoimintaa 12-17-vuotiaille nuorille neljä kertaa viikossa sekä keskustan että Artjärven alueella (Orimattilan nuorisopalvelut 2019). Lisäksi seurakunnalla on keskustan alueella nuorten iltoja noin joka toinen viikko, joihin ovat tervetulleita 14-vuotiaat ja sitä vanhemmat nuoret (Orimattilan seurakunta 2019). Orimattilan alueella toimii lisäksi aktiivisia urheiluseuroja, jotka tarjoavat säännöllistä harrastustoimintaa lapsille ja nuorille. Suurimpina näistä mainittakoon Orimattilan Jymy (yleisurheilu, koripallo, ampumahiihto ja salibandy) ja Pedot (jalkapallo). Toisin sanoen Orimattilan alueella on mahdollisuuksia harrastaa ja viettää vapaa-aikaa, mutta syystä tai toisesta osa nuorista jää silti näiden mahdollisuuksien ulkopuolelle.

Toimeksiantajan yhteyshenkilönä on toiminut Orimattilan kaupungin liikunta- ja nuorisotoimenjohtaja. Kehittämishankkeen etenemisen seurannasta on vastannut Orimattilan LAPE -työryhmän alainen nuorten kohtaamispaikka -työryhmä. Toimeksiantajan ja nuorten kohtaamispaikka -työryhmän kanssa on käyty keskustelua kehittämishankkeen toteutussuunnitelmasta, etenemisestä ja siihen liittyvistä toimenpiteistä niin nuorten kohtaamispaikka -työryhmän kokouksissa kuin erikseen sovitussa tapaamisissakin. Kehittämishankkeen tutkimusluvut on myöntänyt Orimattilan kaupungin LAPE -työryhmä puolesta, sen vastuutaho, Orimattilan kaupungin sivistystoimi. Kehittämishankkeen toteuttaja on vastannut tarvittavien dokumenttien toimittamisesta vastuutaholle ja luvat on myönnetty niiden perusteella.

Tarve tälle kehittämishankkeelle nousi nuorilähtöisen kohtaamispaikkatoiminnan tarpeen kehittämisestä nuorille. Tarve nousi esille Orimattilan paikallisen LAPE -työryhmässä sekä hankkeen teettämästä kyselystä kaupunkilaisista koostuvalle asiakasraadille (Orimattilan LAPE -työryhmä 2018c) ja nuorisopalveluiden kyselystä nuorisovaltuustolle ja oppilaskunnille että lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta (PHHYKY 2017, 92). Tarpeen taustalla vaikuttavat valtakunnallisen LAPE -muutosohjelman mukaiset tavoitteet. LAPE -muutosohjelmaa on toteutettu vuosina 2016-2018 ja sen tavoitteena on ollut lasten ja nuorten kasvu- ja elinympäristöä sekä hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen ja

uudistaminen asiakaslähtöisesti (Owal Group Oy 2019, 3). LAPE -muutosohjelman toimenpiteissä on painotettu eri-ikäisten osallisuutta hankkeen eri vaiheissa (Aula, Juurikkala, Kalmari, Kaukonen, Lavikainen & Pelkonen 2016, 8).

LAPE -muutosohjelman tarkoituksena on ollut saada lapsi-, nuori-, ja perhelähtöisesti kehitetyt palvelut vastaamaan asiakkaiden todellisiin tarpeisiin. Tavoitteena on ollut kehittää yhteistyötä eri toimijoiden kesken sekä siirtää palveluiden toteuttamista maakunnallisella tasolla yhteisesti toteutettavaksi palveluiden kokonaisuuksiksi tulevaisuuden kuntia huomioiden. (Aula ym. 2016 18-19.) Maakunnat ovat valinneet omat kehittämisen painopisteensä LAPE -muutosohjelman sisältämistä neljästä eri kehittämiskokonaisuudesta, jotka olivat

1. *Perhekeskustoimintamalli*
2. *Varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos lapsen ja nuoren hyvin-voinnin tukena*
3. *Erityis- ja vaativamman tason palveluiden kehittäminen*
4. *Lapsen oikeuksia ja tietoperusteisuutta vahvistava toimintakulttuurin muutos.*
(Owal Group Oy 2019, 3-4.)

Rinteen hallitus (2019-) on luvannut jatkoa LAPE -muutokselle vuosille 2020-2023. Vuoden 2019 aikana hankkeessa on muun muassa perustettu kuntien ja maakuntien johtajille sekä alueellisille päättäjille LAPE -akatemiaita, joidenka tarkoituksena on ollut antaa valmennusta ja tukea lasten ja nuorten kanssa tehtävän työn sekä verkostojen johtamiseen, vaikuttavampaan toimintaan sekä kokonaisuuksien ymmärtämiseen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019b).

Päijät-Hämeen maakunnassa LAPE muutosohjelmaa vietiin eteenpäin Huomisen hyvinvointia lapsille ja perheille Päijät-Hämeessä -hankkeena ja se toteutettiin aikavälillä 2017-2018. Hankkeen maakunnalliseen ohjausryhmään valikoitui merkittäviä lapsi-, nuori ja lapsiperhepalveluiden asiantuntijoita jokaisesta maakuntaan kuuluvasta kunnasta. Hankkeelle asetettiin neljä tavoitetta:

1. *Kaikki lasten, nuorten ja perheiden palvelut on sovitettu yhteen integroiduksi lapsi- ja perhelähtöiseksi palvelujen kokonaisuudeksi niin, että paine korjaaviin palveluihin vähenee*
2. *Lapsia ja perheitä tuetaan heidän lähiympäristöissään (perhekeskus / koti, koulu, varhaiskasvatus), erityispalvelut tarjoavat tarvittaessa jalkautuvaa tukea*
3. *Lasten ja perheiden tuen kokonaisuus rakentuu monitoimijaisesti ja huomioi lasten ja perheiden osallisuuden sekä yhteisöjen ja kolmannen sektorin roolin*

4. Maakunnassa on sitouduttu laajasti päätöksenteossa ja palveluissa lapsen oikeuksia edistävään toimintakulttuuriin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019a, 1-2).

Orimattilan kaupunki on ollut aktiivisesti mukana Päijät-Hämeen LAPE -hankkeessa yhdessä muiden maakunnan kuntien ja kaupunkien kanssa. Orimattilan kaupungin alueellinen LAPE -työryhmä aloitti työskentelynsä kesäkuussa 2017 (Orimattilan LAPE -työryhmä 2017a). Sen pääpaino on ollut niin valtakunnallisen kuin maakunnallisenkin tavoitteiden mukaisesti perhekeskustoimintamalin kehittämiskokonaisuudessa asiakaslähtöisesti niin että lapsiperheiden matalan kynnyksen palvelut olisivat verkostoituneet ”saman katon alle” helposti tavoitettaviksi, olivat ne sitten kaupungin, järjestöjen tai seurakunnan tarjoamaa palvelua. ”Saman katon alle” verkostoitumisella ei tarkoiteta välttämättä konkreettisesti samassa paikassa sijaitsevia palveluita. Ideaalitalanne olisi se, että palvelut olisivat jokaisen kaupunkilaisen tavoitettavissa ja saatavissa hyvin koordinoitujen palveluverkostojen ja verkostoituneiden toimijoiden ansiosta ja että ne tarvittaessa pystyisivät myös jalkautumaan sinne missä tukea tarvitaan ja on helppo ottaa vastaan. (Orimattilan LAPE -työryhmä 2017b; Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 17-18.)

Orimattilan kaupungin LAPE -työryhmän kokouksessa maaliskuussa 2018 tuotiin esille, että nuorten kuulemista ei ollut vielä asianmukaisesti hankkeessa toteutettu. Tältä pohjalta tehtiin päätös hyödyntää ja tehostaa yhteistyötä nuorisovaltuuston kanssa. Nuoria oli ollut haasteellista saada mukaan asiakasraateihin, ja he osallistuivat yleisesti muita ikäryhmiä heikommin avoimiin vaikuttamistilaisuuksiin. LAPE -työryhmä päätti lisätä nuorisovaltuuston edustajan työryhmän jäseneksi. Edustajan tarkoituksena oli toimia linkkinä nuorison ja LAPE -työryhmän välillä tuoden nuorison näkökulman mukaan päätöksentekoon. (Orimattilan LAPE -työryhmä 2018a.)

Huhtikuussa 2018 pidetyssä LAPE -työryhmän kokouksessa esiteltiin nuorisopalveluiden nuorisovaltuustolle ja oppilaskunnille teettämän kyselyn tuloksia. Tulosten mukaan kaupungissa koettiin tarvetta muun muassa nuorten kohtaamispaikkatoiminnan kehittämiseksi. Nuorten hengailu kaupungin puolijulkisissa tiloissa kuten S-marketin parkkihallissa ja käytävillä oli herättänyt negatiivista huomiota tilojen muissa käyttäjissä. Oletettiin, ettei nuorille tarjottu perinteinen nuorisotilatoiminta kiinnostanut näitä nuoria ja siksi he kerääntyivät keskustaan viettämään aikaa aiheuttaen ajoittain häiriöitä muun muassa kauppakeskuksen asiakasliikenteelle. Keskustassa toimivan, tavanomaisesta nuorisotilatoiminnasta poikkeavan, nuorisokahvilan toivottiin tavoittavan myös näitä nuoria. Keskusteluissa oli toivottu nuorisokahvilaa, joka olisi sivistävä ja jossa voisi hengaila ja siellä olisi kannustavaa tekemistä. Myös nuorisopalveluiden kyselyyn vastanneet nuoret olivat sellaista toivoneet. Sen tulisi kuitenkin olla nuorilähtöisesti suunniteltu ja toteutettu, jotta nuoret voisi-

vat kokea sen omakseen. (Orimattilan LAPE -työryhmä 2018b; Orimattilan LAPE -työryhmä 2018c)

Orimattilan LAPE -työryhmässä käytyjen keskustelujen ja lokakuussa 2018 pidetyn perhekeskustoimintamallin kehittämistyöpajassa (Orimattilan LAPE -työryhmä 2018d) päätettiin perustaa nuorten kohtaamispaikka -työryhmä, johon pyydettiin keskeisiä nuorten kanssa toimivien tahojen edustajia. Työryhmän ensimmäinen palaveri pidettiin tammikuussa 2019 (Nuorten kohtaamispaikka -yhteistyöpalaveri 2019). Nuorten kohtaamispaikka -työryhmään nimettiin edustajat Orimattilan kaupungin nuoriso- ja liikuntapalveluilta, Orimattilan seurakunnasta, Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymästä (myöhemmin PHHY-KY), MLL Orimattilan yhdistyksestä sekä Ampun 4H:sta. (Orimattilan LAPE-työryhmä 5.4.2018.)

2.2 Kehittämishankkeen kohderyhmä, tavoitteet ja tarkoitus

Kehittämishankkeessa kartoitettiin orimattilalaisten ja Orimattilassa vapaa-aikaansa viettävien 13-17-vuotiaiden nuorten näkemyksiä ja toiveita kohtaamispaikkatoimintaan ja uuteen nuorisokahvilaan liittyen sekä tarjottiin mahdollisuuksia osallistua sen suunnitteluun ja kehittämiseen. Ideapajojen ja haastattelujen avulla pyrittiin selvittämään, millaista nuorisokahvilatoimintaa nuoret toivoivat ja kokivat tarvitsevansa sekä millä tavalla he itse kokivat vaikuttamisen mahdollisuutensa nuorten palveluiden suunnittelussa. Erityisen tärkeässä roolissa kehittämishankkeen onnistumisen kannalta oli niiden nuorten tavoittaminen ja kuuleminen, jotka eivät oma-aloitteisesti osallistuneet toimintoihin tai kuulemistilaisuuksiin. Kehittämishankkeen haasteena olikin saada kuuluviin näiden nuorten ääni.

Kehittämishankkeen tavoitteena on ollut luoda nuorten kohtaamispaikka -työryhmälle nuorilähtöinen toteutussuunnitelma uuden nuorisokahvilan pilotointia varten. Kehittämishankkeen tarkoituksena on ollut parantaa nuorten omaa kokemusta omista vaikuttamismahdollisuuksistaan koskien nuorille suunnattuja palveluita ja niiden kehittämistä sekä kartoittaa nuorten näkemyksiä ja kokemuksia mielekkästä osallisuudesta sekä syistä osallistumattomuudelle. Kehittämishankkeen raportti ja siihen kuuluva nuorilähtöinen nuorisokahvilan toteutussuunnitelma on jätetty Orimattilan kaupungin LAPE -työryhmän ja nuorten kohtaamispaikka -työryhmän käyttöön nuorisokahvilan pilotointia ja nuorten osallisuuteen liittyvien toimintojen nuorilähtöistä kehittämistä ajatellen.

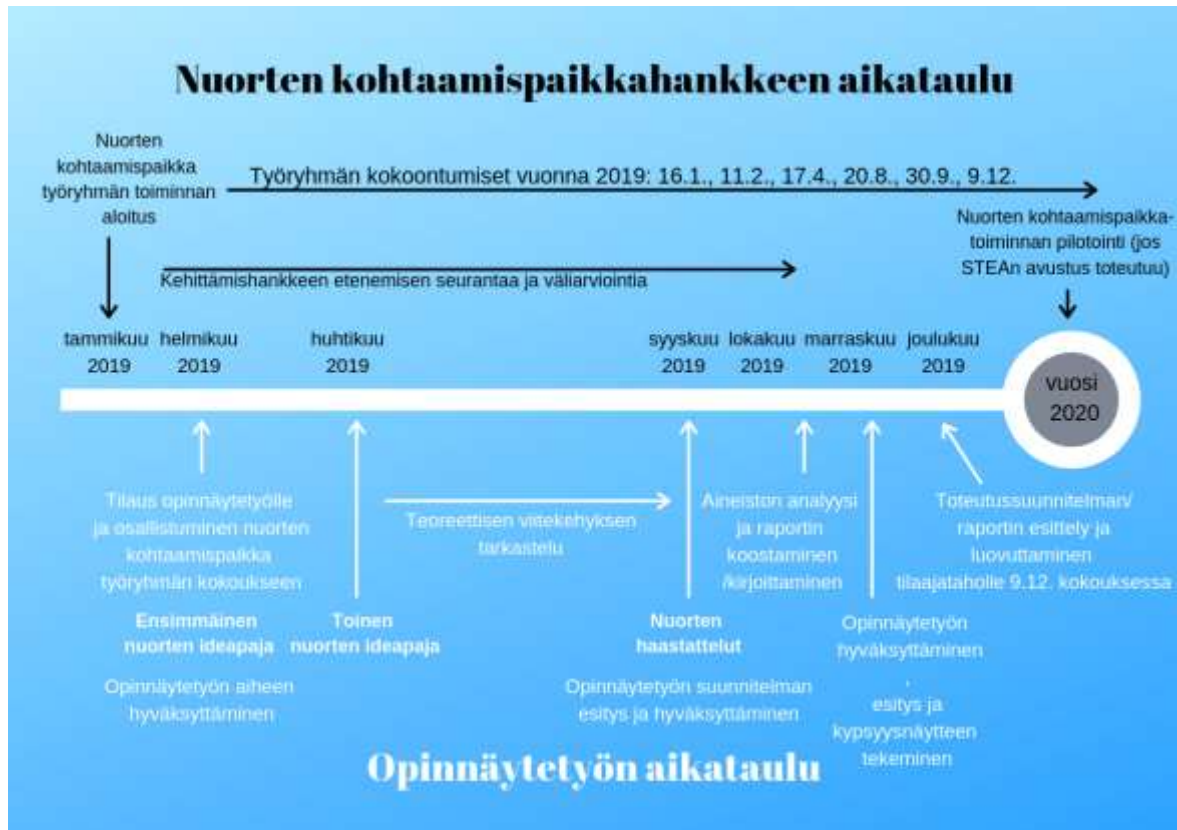
2.3 Kehittämishankkeen aikataulu

Nuorten kohtaamispaikka -työryhmä aloitti toimintansa tammikuussa 2019. MLL Orimattilan yhdistys tarjoutui selvittämään hankerahoituksen mahdollisuutta sekä oli valmis tarvit-

taessa antamaan tilan nuorten kohtaamispaikkatoiminnan käyttöön. LAPE -työryhmässä oli aiemmin ehdotettu nuorisokahvilatoiminnan tilaksi MLL Orimattilan tilaa (myöhemmin MLL:n tila) keskeisen sijaintinsa takia. (Nuorten kohtaamispaikka -yhteistyöpalaveri 2019.) Vuoden 2019 aikana työryhmä ehti kokoontua yhteensä kuusi kertaa; keväällä kolme kertaa (kokoukset 16.1., 11.2., 17.4.) ja syksyllä kolme kertaa (20.8., 30.9., 9.12.). Aineiston keruuta varten pidetyt osallisuustyöpajat järjestettiin helmi- ja huhtikuussa 2019. Haastattelut suoritettiin vuoden 2019 syys- ja lokakuun aikana.

MLL Orimattilan yhdistys haki toukokuussa 2019 Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskukselta (myöhemmin STEA) hankeavustusta Yhes Olat -perhekeskustoiminnan kehittämishankkeelle vuosille 2020-2022, josta saadaan päätös marras-joulukuun 2019 aikana. Orimattilan kaupungin sivistyspalvelut, PHHYKY, seurakunta ja Ampun 4H ovat puoltaneet hakemusta. Mikäli STEA myöntää hankkeelle rahoituksen, lähdetään sen avulla kehittämään ja vahvistamaan matalan kynnyksen kohtaamispaikka- ja vertaisryhmätoimintoja lapsiperheille ja nuorille yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Nuorten kohtaamispaikka toiminta ja nuorisokahvila olisivat osa tätä toimintaa. (MLL Orimattilan yhdistys ry. 2019.) Nuorisokahvilatoiminnan pilotointia on tarkoitus lähteä viemään eteenpäin mahdollisuuksien mukaan alkuvuodesta 2020. Mikäli STEA:n rahoituspäätös on kielteinen, nuorisokahvilatoiminta pyritään toteuttamaan jollakin muulla tavalla. Jälkimmäisen vaihtoehdon toteutuessa nuorten aktiivista kuulemista suositellaan jatkettavaksi, kunnes konkreettista nuorisokahvilatoimintaa päästään toteuttamaan.

Kehittämishankkeen etenemisestä raportoitiin työryhmälle ajantasaisesti nuorten kohtaamispaikka työryhmän kokouksissa ja samalla sovittiin jatkotoimenpiteistä. Kehittämishankkeen raportti toimitettiin opinnäytetyön tilaajatalon yhteyshenkilölle, Orimattilan kaupungin liikunta- ja nuorisotoimenjohtajalle, toimitettavaksi eteenpäin Orimattilan LAPE -hankkeen vastuutaholle joulukuun alussa 2019. Keskeiset tulokset ja nuorisokahvilan toteutussuunnitelma esiteltiin toimeksiantajalle nuorten kohtaamispaikka työryhmän vuoden 2019 viimeisessä kokoontumisessa 9.12. Tilaisuuteen oli kutsuttu myös nuorten kohtaamispaikka työryhmän ulkopuolisia kuulijoita, kuten MLL Orimattilan yhdistyksen hallituksen jäseniä sekä toimeksiantajan edustajia. Alla nuorten kohtaamispaikkahankkeen ja opinnäytetyön aikataulukset (ks. kuvio 1).

KUVIO 1. Nuorten kohtaamispaikka hankkeen ja opinnäytetyön aikataulu

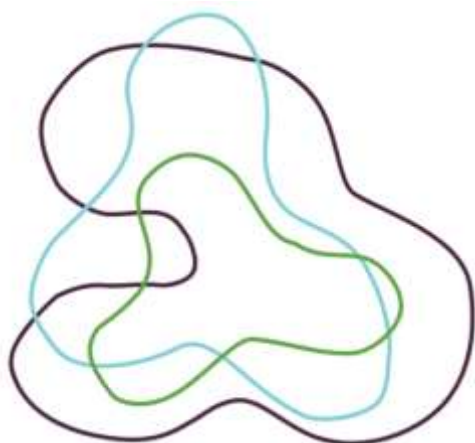
3 KESKEISET KÄSITTEET

3.1 Osallisuus

Osallisuuden käsite on sellaisenaan hyvin monimuotoinen ja sitä voidaan lähestyä useasta eri näkökulmasta. Lähteitä osallisuuteen liittyen löytyy lukuisia. Muun muassa Peltola ja Moisio (2017, 8) ovat kartoittaneet LAPE -muutosohjelman tavoitteiden mukaisen kehittämistyön tueksi löytyvää tutkimusperusteista tietoa vuosilta 2000-2016. Katsauksesta käy ilmi, että pelkästään pääosin osallisuutta koskevia tutkimuksia tai julkaisuja oli tehty 35 kappaletta. Sen lisäksi oli vielä lukuisia muita, joissa osallisuuden käsite oli ollut tutkimuksen motivoivana tekijänä tai joissa oli käsitelty osallisuuteen liittyviä kysymyksiä. (Peltola & Moisio 2017, 21.) Tässä kehittämishankkeessa osallisuuden käsitteen ohella saatetaan käyttää myös sanoja osallistuminen ja vaikuttaminen.

Osallisuutta on määritelty muun muassa aktiivisen kansalaisuuden (STM 2014), ihmisoikeuksien (OM 2014) sekä osallisuuteen liittyvien mahdollisuuksien (OKM 2016) mukaan. Raivio ja Karjalainen (2013) ovat esittäneet osallisuudelle kolme ulottuvuutta (having, acting, belonging) mukailleen Allardtin (1976) hyvinvoinnin osa-alueita (having, loving, doing, being). Osallisuus ei ole yksilöllinen ominaisuus vaan rakentuu kokemuksellisessa vuorovaikutuksessa ihmisten ja ympäristön kanssa. Osallisuuden monimerkityksellisyyttä on muun muassa hahmotettu aaltoilevina sisäkkäisinä kehinä (ks. kuvio 2). Kehät symboloivat osallisuutta omaan elämään, vaikuttamisprosesseihin sekä lähiympäristöön. Osallisuus omaan elämään on sitä, että tulee kuulluksi, nähdyksi, arvostetuksi ja ymmärretyksi omissa verkostoissaan ja voi siten kokea olevansa merkityksellinen osa niitä. Osallisuudessa vaikuttamisprosesseihin on taas kyse niin vaikuttumisesta kuin vaikuttamisesta. Tähän lukeutuvat muun muassa poliittinen toimijuus ja omaehtoinen tekeminen. Paikallisella osallisuudella tarkoitetaan kunkin yksilön mahdollisuutta osallisuuteen omassa lähiympäristössään, esimerkiksi omalla asuinalueellaan. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017, 9, 16, 23, 31, 38,.)

Kaukko (2015, 77-81) on omassa väitöskirjassaan niin ikään tuonut esille osallisuuden ennen kaikkea kokemuksellisenä ilmiönä. Kaukon toimintatutkimuksessa tarkasteltiin 12 maahanmuuttaja tytön osallisuuden kokemuksia suomalaisessa vastaanottokeskuksessa. Tulokset osoittivat että tytöt eivät pelkästään kokeneet osallisuuttaan sen kautta, että saivat ilmaista mielipiteensä, vaan myös sen, että saivat olla hiljaa silloin kun halusivat. Tytöt olivat myös oppineet käyttämään strategisesti tapaa ”kertoa ilman ääntä”, jolloin he saivat omilla ehdoillaan luotua itselleen mielekkään ja hyödyllisen vuorovaikutuskokemuksen.

KUVIO 2. Osallisuuden osa-alueet. Vihreä kehä: Osallisuus omassa elämässä. Sininen kehä: Vaikuttaminen ja vaikuttuminen. Violetti kehä: Paikallinen osallisuus (Isola ym. 2017, 23)

Sokra (Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke) hankkeen tutkijat ovat koostaneet kymmenen kysymystä kattavan kyselyn osallisuuden mittaamisen apuvälineeksi:

1. *Tunnen, että päivittäiset tekemiseni ovat merkityksellisiä*
2. *Saan myönteistä palautetta tekemisistäni*
3. *Koen, että minuun luotetaan*
4. *Saan itse apua silloin, kun sitä todella tarvitsen*
5. *Olen tarpeellinen jollekin toiselle ihmiselle*
6. *Kuulun itselleni tärkeään ryhmään tai yhteisöön*
7. *Pystyn tavoittelemaan minulle tärkeitä asioita*
8. *Pystyn vaikuttamaan joihinkin elinympäristöni asioihin*
9. *Pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun*
10. *Tunnen, että elämälläni on tarkoitus*

(Isola ym. 2017, 53-54.)

Väitteisiin vastataan asteikolla 1 (täysin eri mieltä) - 5 (täysin samaa mieltä). Kysely on tarkoitettu kaikille omaa osallisuutta pohtiville tai apuvälineeksi osallisuuden kokemusten tutkimiseen. Kyselystä on myös julkaistu verkkoversio (www.osallisuustesti.fi), jossa osallisuuden eri tasoja ja muotoja havainnollistetaan tarinan kautta. Kaupunkien ja kuntaorganisaatioiden osallisuuden edistämisen tasoa voi seurata TEAviisari verkkopalvelussa

(www.teaviisari.fi). Sivuston tulokset perustuvat kuntajohdolle teetettyihin kyselyihin. (Isola ym. 2017, 53, 55.)

Leemann, Kuusio ja Hämäläinen (2015,1) kirjoittavat sosiaalisesta osallisuudesta, jota yhteiskuntatieteet käsittelevät inkluusio-ekskluusio vastaparin kautta. Inklusio tarkoittaa yksilön toiminnassa mukana olemista ja ekskluusio päinvastaista, eli toiminnan ulkopuolelle jättäytymistä tai jäämistä (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2018).

Osallisuuden toteutuminen vaatii ammattilaisilta taitoa kohdata nuoria sekä aitoa nuoren tiedon arvostamista. Toimijuuden muotojen tai rakenteellisten esteiden monialainen tunnistaminen vievät osallisuuden toteutumista eteenpäin. Peltolan ja Moisioin katsauksen perusteella osallisuuden parissa on tehty paljon kehittämistyötä mutta silti sen toteutumisen huomioinnin kehittyminen on ollut hidasta. Ammattitaitoa kentältä löytyy runsaasti, mutta osallisuuden korostaminen osana jokaisen nuoren parissa työskentelevän ammatti-identiteettiä, vaatii jatkuvaa kouluttautumista. Osallisuuden tavoitteet tulisi olla yhtenäisiä kaikilla, eikä niiden eteenpäin vieminen saisi jäädä yksittäisten asiasta kiinnostuneiden ammattilaisten harteille. (Peltola & Moisio 2017, 45-46.)

Sosiaalinen osallisuus on yksilöllinen eli subjektiivinen kokemus. Subjektiivisen luonteensa vuoksi osallisuuden kokemus voi vaihdella paljon eri ihmisten välillä. Toiminnassa aktiivisesti mukana oleva voi kokea osallisuutensa heikompana kuin joku, joka on ollut konkreettisesti vähemmän osallisena toiminnassa. (Leemann ym. 2015, 5.) Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2019b) mukaan osallisuuden käsite sisältää lapsen ja nuoren vaikutusmahdollisuudet hänelle itselleen tärkeisiin asioihin ja toimintamahdollisuuksiin. Kiilakoski puolestaan painottaa, että nuoren osallisuuden tukeminen vaatii aktiivista ja jatkuvaa toimijuuden tukemista (Kiilakoski 2017).

Nuorisotyössä nuorten osallisuutta mitataan usein järjestetyn toiminnan kautta. Kuinka usein nuori käy nuorisotalolla tai miten nuori on mukana erilaisissa vaikuttamiskanavissa tai tapahtumissa. Tanin (Nuorten palvelut ry. 2016, 29) mukaan jo pelkkä hengailu lisää nuorten osallisuuden kokemuksia ja sitä myötä myös nuorten hengailumahdollisuuksien tukeminen lisää osallisuutta.

Kohtauksista kohtaamisiin – ABC kohtaa nuoria -hankkeessa (Nuorten Palvelut ry. 2014a, 13) nuoret on otettu tärkeään rooliin oman osallisuutensa lisääjänä ja vaikuttajana omaan toimintaympäristöön. Nuoret pääsivät osallistumaan muun muassa yksikkökohtaisesti ABC-liikennemyymälöiden sääntöjen luomiseen. Kuopiossa nuoret saivat palkkion osallistuessaan äänestämiseen säännöistä ABC-liikennemyymälässä. Pietarsaareissa taas järjestettiin nuorisotilalla keskustelutilaisuus aiheesta jo ennen ABC-liikennemyymälän avaamista. Tarve nuorisotoiminnan kehittämiseksi on noussut nuorten siirtymisestä kaduil-

ta kaupallisiin tiloihin hengailemaan. Ilmiö on haastanut niin kauppakeskusten ja liikennemyymälöiden henkilöstön kuin nuorisotyöntekijöidenkin työnkuvaa. Nuorisotyön jalkautuminen nuorten pariin ja muiden toimijoiden kohtaamisvalmiudet nuorten kanssa ovat nousseet keskeisiksi tarpeiksi. (Nuorten Palvelut ry. 2014a, 11.)

Toisaalta monet nuoret ovat olleet osallisena Nuorten Palvelut ry:n (2014a, 23) hankkeissa tietämättään. Hankkeissa on ollut tarkoituksena korostaa nuorten osallisuutta arjessa ja normaalissa toimintaympäristössään enemmän kuin tuoda esille hankkeen osuutta nuorten aktivoijana. Nuorten hengailua ja hyvien kohtaamiskokemusten tuomaa hyväksyntää on pidetty osallisuuden kokemuksena siinä missä osallistumista ulkopuolisten toimijoiden toimintoihin. Aikuisten osalta nuorten kokemukset ovat toimineet nuorten kohtaamistaitojen kehittymisen mittareina. Henkilöstön kyky ohjata nuoria vastuulliseen toimintaan yhteisen tilan käyttäjinä ja lisätä heidän osallisuuttaan on ollut nuoriin liittyviä tavoitteita.

Tässä kehittämishankkeessa osallisuuden käsitettä on lähestytty myös nuorten kanssa käytävissä keskusteluissa heidän omakohtaisen kokemuksensa näkökulmasta. Kehittämishankkeessa kartoitettiin muun muassa sitä miten nuoren oma kokemus kohtasi tai ei kohdannut osallisuutta mahdollistavia tilanteita ja miten nuori itse koki oman osallisuutensa merkityksen kohtaamispaikkatoiminnan kaltaisissa hankkeissa. Kuinka niin sanotut toimintoihin osallistumattomat nuoret itse kokivat osallisuuden tilansa? Tässä kehittämishankkeessa toiminnoilla tarkoitetaan nimenomaan nuorisotilatoimintaa sekä nuorille järjestettyjä erillisiä tilaisuuksia ja tapahtumia. Osallisuuden käsitettä tarkasteltiin nuorten omien kokemusten ja aiemmin esitellyn inklusio-eksklusio vastaparin kautta toteutuvana osallisuutena kohtaamispaikkatoiminnan suunnittelussa.

Aineiston keruun yhteydessä puhuttiin myös osallistamisesta. Peltola ja Moisio (2017, 22-23) nostavat katsauksessaan esille osallistamisen ideaalin ja siihen liittyvät riskit. Osallistamiseen liittyvä toimijuuden vaatimus saattaa pahimmillaan johtaa nuoren oman aktiivisuuden ja toimijuuden kaventumiseen. Nuorilla on yksilöllinen tapa osoittaa toimijuuttaan ja osallisuuttaan. Myös vaikeneminen on kannanotto. Osallistamisen sijaan ammattilaisten tulisi kyetä huomioimaan toimijuuden ja osallisuuden eri muotoja sekä niihin liittyviä mahdollisia esteitä.

Osallistamisella viitataan passiivisen toimijan aktivoimiseen ulkopuolelta (JELLI.fi 2019). Siinä missä osallisuus on yksilön omakohtainen ja vapaaehtoinen kokemus, niin osallistaminen on yksilön ulkopuolelta tapahtuvaa osallisuuden tuottamista. Passiivisella tarkoitetaan tässä kehittämishankkeessa nuorta, joka ei omaehtoisesti osallistunut aktiivisena toimijana vaan jäi seuraamaan tilanteita sivusta tai lipui ”virran mukana” tekemättä töitä tavoitteen eteen. Aktiivisella toimijalla sen sijaan tarkoitetaan nuorta, joka vei jotain asiaa

eteenpäin ja osallistui vaikuttamiseen itsenäisesti tarvitsematta erityistä kannustamista siihen.

Osallistavan johtamisen menetelmiä tarjoava Fountain Park (2019) määrittelee osallistamisen prosessiksi, joka aktivoi ja tekee osalliseksi johonkin. Jos halutaan saada mielipiteitä nuorilta, jotka ovat tietoisesti tai tiedostamattaan passiivisia vaikuttamisen osa-alueilla, heitä pitää yrittää osallistaa kannustamalla siihen. Osallistaminen voidaan ymmärtää yhtä lailla osallisuuden aktiivisena tukemisena. Osallistaminen tapahtuu monesti jonkun hokuttimen avulla ja menemisellä sinne missä nuoret omaehtoisesti aikaansa viettävät.

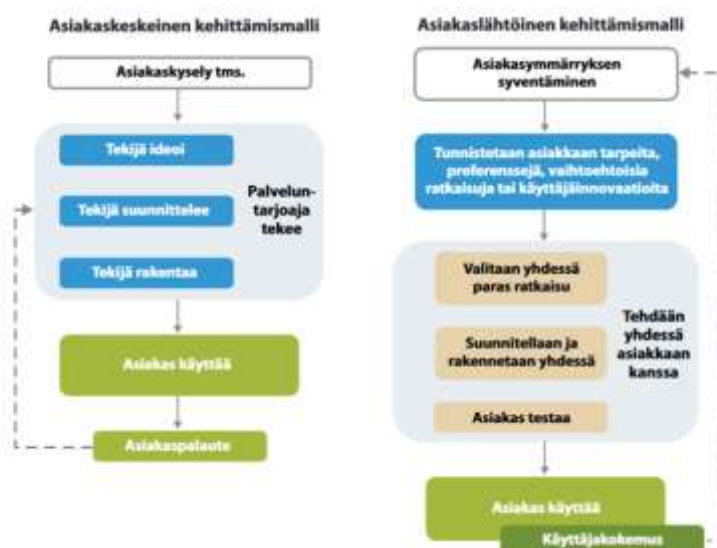
Nuorisoseurat (2016) on kehittänyt osallisuutta kuvaavat Nuorisoseurojen osallisuusportaat. Ne kuvaavat nuorten osallisuuden ja vaikuttamisen eri tasoja. Osallisuusportaiden ensimmäisellä tasolla nuoret eivät lainkaan osallistu vaan aikuiset tekevät päätökset. Asioihin vaikuttamisen mahdollisuutta ei edes anneta. Toisella tasolla nuorilta kysytään mielipidettä, mutta sillä ei todellisuudessa ole vaikutusta tehtyihin päätöksiin ja osallisuus jää näennäiseksi. Kolmas taso, valikoitu osallistuminen, antaa nuorille mahdollisuuden vaikuttaa mutta aikuiset ovat kuitenkin rajanneet vaikuttamisen mahdollisuudet tiettyihin osa-alueisiin. Neljännellä tasolla, tuettu osallistuminen, nuorille annetaan mahdollisuus vaikuttaa mutta kuitenkin niin että aikuisten autoritääriinen asema säilyy päätöksenteossa. Viides taso, todellinen osallistuminen, antaa nuorille aidon mahdollisuuden osallistua prosessiin ja päätöksentekoon tasavertaisina yksilöinä tai ryhminä aikuisten kanssa. Viimeisellä eli kuudennella tasolla, kannustettu osallistuminen, nuoret ovat itse prosessin päähenkilöitä. Tällä tasolla aikuiset ovat mukana vain antamassa nuorille työkaluja ja kannustamassa asian läpiviennissä. (Nuorisoseurat 2016.) Kannustettu osallistuminen toimii lähtökohtana kuntien ja kaupunkien mahdollistamalle nuorisotoiminnalle, josta myös nuorisolain (1285/2016) kahdeksannessa pykälässä on erikseen määrätty. Laissa nuorisotoiminnalla tarkoitetaan nuorten itsensä järjestämää omaehtoista toimintaa.

Kohtaamispaikkatoiminnan kehittämisessä on edetty aiemmin esiteltyjen osallisuusportaiden (Nuorisoseurat 2016) kolmannen ja neljännen tason välimaastossa. Nuoret ovat päässeet vaikuttamaan siihen minkälainen nuorisokahvilasta ja sen toiminnallisesta sisällöstä tulee ja ovat saaneet tuoda esille millä tavalla toiminta heitä parhaiten tulisi palvelemaan. Toiminnalle on kuitenkin etukäteen jouduttu määrittelemään tietyt raamit, joita järjestäjinä toimivat tahot edellyttävät, kuten päihitteettömyys ja valvonta. Muita nuorisokahvilan perustamisen ja toiminnan aloittamisen reunaehtoja määrittivät järjestäjien resurssit niin talouden, henkilöstön kuin aikataulullistenkin resurssien osalta. Nuoret ovat päässeet siis osallistumaan paikan fyysisen olemuksen, sijainnin ja sisällöllisen toiminnan suunnitteluun näiden reunaehtojen puitteissa.

3.2 Asiakas- ja nuorilähtöisyys

Nuorilähtöisyys on omana käsitteenään vielä melko vähän käytetty. Enemmän käytetään laajempaa käsitettä asiakaslähtöisyys. Väestöliiton (2019) sivujen mukaan asiakaslähtöinen toiminta säilyttää asiakkaan arvokkuuden tunteen sekä huomioi yksilölliset tarpeet ja toivomukset. Asiakkaan tunteet, tiedot ja henkilökohtainen vakaumus otetaan niin ikään huomioon. Nuorisotyössä nuorilähtöisyydellä tarkoitetaan nimenomaan asiakaslähtöisyyttä nuorten näkökulmasta. Etsivässä nuorisotyössä on perinteisesti tarkoitettu nuorilähtöisyydellä menemistä sinne missä nuoret ovat, työn tekemistä nuoren tarpeista käsin ja nuoren kanssa tehtävää tavoitteellista työtä, jossa asetetut tavoitteet ovat nuoren itsensä käsialaa (Etsivän nuorisotyön osaamiskeskus 2019).

Asiakaslähtöisyyden ohella on myös käytetty paljon asiakaskeskeisyyden käsitettä. Nämä kaksi on hyvä erottaa toisistaan, sillä asiakaskeskeisyys ei tarkoita samaan kuin asiakaslähtöisyys. Niiden keskeinen ero löytyy nimenomaan asiakkaan roolissa palvelun kehittämisessä (ks. kuvio 3). Asiakaskeskeinen kehittämismalli tarjoaa asiakkaille mahdollisuuden vaikuttaa siihen, mihin suuntaan palveluntarjoaja toimintaa kehittää. Palvelua muun muassa kehitetään asiakaspalautteen perusteella. Asiakaslähtöinen kehittämismalli sen sijaan antaa asiakkaalle mahdollisuuden osallistua itse kehittämistyöhön ja olla mukana suunnittelussa ja palveluiden testauksessa ennen niiden lanseeraamista. (Virtanen, Suoheimo, Lamminmäki, Ahonen & Suokas 2011, 36-38.) Tässä kehittämishankkeessa pyritään nimenomaan asiakaslähtöiseen kehittämistoimintaan.

KUVIO 3. Asiakaskeskeisen ja asiakaslähtöisen kehittämisen ero (Virtanen ym. 2011, 37)

Asiakaslähtöisen mallin lähtökohtana on asiakasymmärryksen syventäminen. Toisin sanoen asiakasymmärryksen tulisi toimia palveluntuotannon ohjaajana. Se vaatii onnistuak-

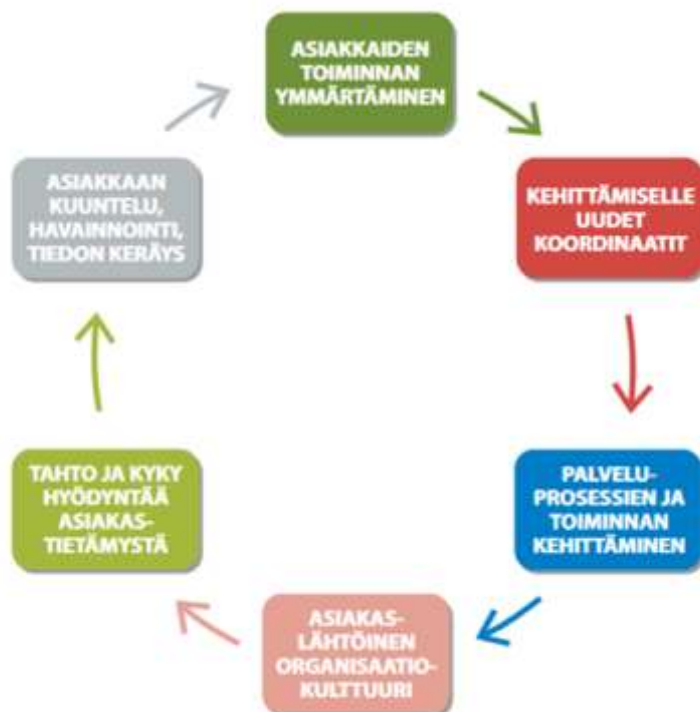
seen paljon asiakastietoutta. Asiakastieto voidaan jakaa neljään eri kategoriaan; perustietoon, informaatioon, tietämykseen ja ennustetietoon. Perustiedolla viitataan ihmisestä helposti saataviin ja jatkuvasti kerättäviin tietoihin kuten esimerkiksi henkilötiedot ja palvelupalautteet. Informaatiolla tarkoitetaan perustiedosta johdettavia tietoja kuten palveluiden käyttöhistoria tai muu asiakkuustieto. Tietämys puolestaan tarkoittaa kokemukseen perustuvaa asiakastietoutta kuten esimerkiksi asiakkaan kanssa vuorovaikutuksessa syntyvää tietoa. Ennustetiedolla viitataan kaikkia edellisiä ja ulkopuolista tietoa yhdistävään tietoon, jota saadaan esimerkiksi trenditutkimuksista tai skenaarioanalyseista. (Virtanen ym. 2011, 41-42.)

Kekkonen, Känkänen ja Gissler (2018, 7, 10) puhuvat asiakaskokemuksesta. Siinä on kyse nimenomaan palvelun tuottamista kokemuksista sen tarjoamien hyveiden lisäksi. Asiakaskokemukset koostuvat asiakkaiden ajatuksista, tunteista, toiminnasta ja aistimuksista palvelutilanteissa. Siihen liittyvät kaikki kokemukset palvelusta aina mainonnasta itse palvelutilanteeseen. Asiakaskokemusten laaja-alainen kartoittaminen edistää asiakasymmärryksen syventymistä. Laaja-alaisella kartoittamisella tarkoitetaan palvelukokemuksen pilkkomisesta osiin sen eri vaiheiden mukaan. Pelkkä asiakastytyväisyyskyselyn teettäminen ei riitä vaan asiakkaan palvelukokemusta kartoitettaessa tulee huomioida tämän kokemuksen lisäksi myös toiveet ja odotukset palveluprosessin eri vaiheita kohtaan.

Asiakkaan, eli tässä kehittämishankkeessa nuoren, tarpeita ja motivaatiotekijöitä pitää pystyä tunnistamaan. Asiakastietouden kehittyminen asiakasymmärrykseksi vaatii ensimmäisenä asiakasmäärittelyn. Ketkä ovat asiakkaita? Asiakasmäärittelystä puhutaan myös asiakassegmentointina. Sosiaali- ja terveysalalla segmentointia on usein ajateltava dynaamisena prosessina, jossa asiakkaat siirtyvät asiakassegmentistä toiseen asiakkaan oman tilanteen muuttumisen myötä. (Virtanen ym. 2011, 42.) Nuorisokahvilan asiakaskunnan määrittelyssä voidaan käyttää myös asiakassegmentointia osana asiakasymmärryksen syventämistä, mutta vasta myöhemmässä vaiheessa. Nuorisotiloilla on toteutettu asiakassegmentointia nuorten erilaisten tarpeiden ja toiveiden ymmärtämiseksi jo pitkään.

Menetelmiä asiakasymmärryksen lisäämiseen asiakastietouden kautta on useita. Kuviossa 4 havainnollistetaan yhdenlaista mallia sen syntyyn. Tiedon keräämisen systemaattisuus ja saadun tiedon analysointi kyky toiminnan kehittämisessä ovat tärkeässä asemassa. Asiakaslähtöisessä organisaatiokulttuurissa on olemassa asiakkaan (palvelun käyttäjä/palautteen antaja) ja palveluntuottajan (palvelusta vastaava/palautteen vastaanottaja) välissä yhteinen kehittämisen taso, jolla kehittämistä toteutetaan yhdessä asiakkaan kanssa. Tällä tasolla asiakastietämyksen hyödyntämiseen täytyy löytyä tahtoa ja kykyä, jotta aito kuuleminen ja tarvittavan tiedon keräys onnistuvat. Tätä kautta on mahdollista

ymmärtää asiakkaiden toimintaa ja saada uusia suuntaviivoja toiminnan kehittämistarpeille. Kehittämistarpeisiin vastaamisen tulee taas tapahtua asiakaslähtöistä organisaatiokulttuuria kunnioittaen (Virtanen ym. 2011, 23, 43.)

KUVIO 4. Asiakasymmärryksen rooli asiakaslähtöisen toiminnan kehittämisessä (Virtanen ym. 2011, 44)

Ainoa (2017) kirjoittaa palvelumuotoilun erinomaisuudesta käyttäjälähtöisen toiminnan kehittämisessä. Palvelumuotoilussa palvelua tai tuotetta kehitetään ja kokeillaan toistuvasti, kunnes se saavuttaa toivotun lopputuloksen. Palvelun tai tuotteen testaajina sekä pääasiallisina arvioijina toimivat niiden käyttäjät eli asiakkaat. Itse menetelmälle on useita eri toimintamalleja mutta niitä kaikkia yhdistää asiakasnäkökulman korostaminen. (Ainoa 2017, 17-20.) Tätä kehittämishanketta ei lähdey kuitenkaan toteuttamaan palvelumuotoilun keinoin koska hankkeen tuotoksen, nuorisokahvilan toteutussuunnitelman, testausta ei ehditä kehittämishankkeen aikana toteuttaa, vaan se jää toteutettavaksi rahoituksen myötä myöhemmin. Kehittämishankkeessa on kuitenkin vahvasti pyritty toteuttamaan nuorilähtöisyyttä toteutussuunnitelman punaisena lankana.

Kohtaamispaikkatoimintaa on nuorilähtöisesti kehitetty muun muassa Nuorten Palvelut ry:n (2014a, 2014b, 2016) toteuttamissa hankkeissa ja projekteissa. Nuorten reviiereillä projektin PLAN ON -suunnittelutyössä nuoret olivat olleet mukana kaupallisten tilojen suunnittelussa. Nuoret osallistuivat suunnitteluun ideapajojen kautta, joiden teemoina oli

muun muassa ravintolamaailman, kohtaamispaikka ja nuorten oma paikka. Moniin nuorilta tulleisiin ideoihin ja toiveisiin pystyttiin vastaamaan ainakin kauppakeskus Iso Omenassa Espoossa. Iso Omenassa on paljon penkkejä ja niiden yhteydessä latauspistokkeita sekä kello kohtaamispaikan luona nuorten toivein mukaisesti. Nuoret olivat toivoneet myös akvaariota, joka on ollut tarkoitus toteuttaa jälkikäteen. Oleskelutilojen suhteen nuoret toivoivat erityisesti mahdollisuutta rauhalliseen, hiljaiseen olemiseen, sekä siihen että tilaan ei liity mitään ostopakkoa. Henkilökunnan suhteen toiveet liittyivät tasa-arvoiseen kohteluun ja siihen että nuorille annetaan rauha olla omissa porukoissaan. (Nuorten Palvelut ry. 2016, 11.)

Kauppakeskuksen nuoret (2014b, 15-16) hankkeen loppuraportissa tuodaan esille niin onnistuneita kuin epäonnistuneitakin kokeiluja nuorten osallisuudesta oman toimintaympäristön suunnittelutyöhön. Kuopiossa nuorille annettiin mahdollisuus osallistua kaupunkiympäristön suunnitteluun yhteistyössä Tukeva-säätiön Starttipajan kanssa. Nuoret saivat käydä kuvaamassa keskustan alueella sijaitsevia otollisia ajanviettopaikkoja iPadeilla ja tuoda niiden avulla esille havaitsemiaan puutteita ja toiveitaan. Suurimmat puutteet liittyivät istumapaikkojen vähäisyyteen keskustan ulkoalueilla. Osallistumismenetelmä osana Starttipajan toimintaa sekä iPadin käyttö välineenä oli nuorille mieluinen. Sen sijaan nuorille järjestetty suunnitelutilaisuus, jossa nuoria oli kutsuttu ilmaiselle kahville heidän itsensä suosimaan kahvilaan, ei ollut onnistunut. Ajatus oli käynnistää kahvittelun lomassa ryhmämuotoinen työskentely, jossa nuorten kokoonpano voisi vaihdella. Yhtään nuorta ei ollut kuitenkaan saapunut kahville.

Kuopion tapauksessa sorruttiin myös osittain ei-nuorilähtöiseen ajatteluun lopullisen keskustaluon osalta. Nuorten suosimien hengailupaikkojen poistumisen myötä aikuiset olettivat nuorten siirtyvän tiettyyn uuteen paikkaan hengaillemaan. Näin ei kuitenkaan käynyt, vaan nuoret löysivät uudet oleskelutilansa aivan toisaalta. Hankkeen loppuraportissa tiivistetään asia osuvasti:

Parhaaseen lopputulokseen päästään kun otetaan nuoret osaksi prosessia ja annetaan nuorten itse tehdä heille tarkoitetuista paikoista mieleisiään – tietenkin aikuisten asettamien raamien sisällä (Nuorten Palvelut ry. 2016, 16)

Honkanen (2015) on kirjoittanut lapsi- ja nuorilähtöisen toiminnan tutkimisen vaihtoehtoisista menetelmistä. Hän on käyttänyt omassa kehittämishankkeessaan aineistonkeruumenetelmänä menetelmänä muun muassa valokuvahaastattelua. Hänen mukaansa lapset ja nuoret innostuivat helposti valokuvamisesta. Valokuvien avulla on helppoa virittää keskustelua eri teemojen ympärillä. Lapset ja nuoret pystyvät valokuvien ja niiden pohjata käydyn keskustelun avulla välittämään paljon tietoa arjestaan, hyvinvoinnistaan ja asuin-

ympäristöistään. Honkanen mainitseekin tekstissään, että monimenetelmäisen tutkimusotteen kautta on mahdollista saada tutkittavasta aiheesta moniulotteisia tuloksia.

Nuorilähtöisyys on ollut tämän kehittämishankkeen perusta. Nuoret on otettu mukaan nuorisokahvilan toiminnan suunnitteluun mahdollisimman monipuolisesti. Nuorisokahvilan toiminnan tavoitteena on olla nuorten näköistä ja nuorilähtöistä toimintaa. Tämän takaamiseksi nuorten ääni piti saada kuuluviin jo suunnitteluvaiheessa. Nuoria kuultiin erilaisten osallisuus- ja kuulemistilaisuuksien sekä nuorten pariin jalkautuvien haastattelukierrosten avulla.

3.3 Perhekeskustoimintamalli ja kohtaamispaikkatoiminta

Perhekeskustoimintamalli ja kohtaamispaikkatoiminta ovat abstrakteja käsitteitä. Kohtaamispaikkatoiminnan käsite rakentuu kohtaamisen käsitteen ympärille. Sekä perhekeskustoimintamallia että kohtaamispaikkatoimintaa ajatellaan tässä kehittämishankkeessa menetelmänä eli tapana toimia. Kohtaamispaikkatoiminnan käsite toimii tässä kehittämishankkeessa perhekeskustoimintamallin toiminnallisena osana ja kohtaaminen sen konkreettisena sisältönä. Kohtaamispaikka on konkreettinen käsite, jolla voidaan tarkoittaa esimerkiksi nuorisokahvilaa. Konkreettinen nuorten kohtaamispaikka voi olla mikä tahansa heille osoitettu tai heidän itsensä valitsema paikka tai alue, jossa kohtaamista tapahtuu. Nuorten kohtaamispaikkatoiminnasta puhuttaessa tarkoitetaan niitä tapoja ja menetelmiä, joilla nuorille voidaan luoda tai tarjota kohtaamisen ympäristöjä ja tilanteita eri tarpeista käsin.

Tässä kehittämishankkeessa nuorten kohtaamispaikkatoimintaa tarkastellaan nimenomaan nuorten vapaa-ajalla tapahtuvana toimintana. Merimaan (2015) mukaan nuoret itse määrittelevät vapaa-aikaa ainakin kolmella eri tavalla:

- 1) Se on aikaa, jolloin ei tarvitse olla töissä eikä koulussa.
- 2) Se on aikaa, jolloin saa tehdä mitä itse haluaa (kotityöt eivät ole tämän katsontakannan mukaan osa vapaa-aikaa).
- 3) Se on aikaa, joka on kokemuksellisesti mielekästä.

(Tuuva-Hongisto, Pöysä & Armila 2016, 61.)

Tässä kehittämishankkeessa vapaa-aikaa tarkastellaan kahden ensimmäisen kohdan mukaan aikana, kun nuori ei ole koulussa, koulun tai perheen velvoittamissa tilaisuuksissa tai palkallisessa työssä opintojensa ohella. Vapaa-ajalla tarkoitetaan siis aikaa, jolloin nuorella on vapaus itse päättää mitä tekee ja kenen kanssa.

Useimmiten nuorten kohtaamiset tapahtuvat heidän itse määrittelemillään alueilla ja aika-tauluilla. Peltola ja Moisio (2017, 23-24) nostavat esiin luottamuksellisuuden ja kuulemisen haasteet. Hyvät osallisuuden kokemukset nousevat usein hyvistä kohtaamisista. Hyvät kohtaamiset puolestaan perustuvat luottamukseen ja toisen aitoon kuulemiseen. Heidän mukaansa kohtaamista käsittelevistä tutkimuksista ilmeni paljon yhden luukun periaatteeta silloin kun kyse on nuorille tarjotuista tukipalveluista. Yhdeksi keskeiseksi nuorten kohtaamista tukevaksi toiminnaksi oli noussut vertais- eli ryhmätoiminta. Vertaisryhmätoiminta oli näkynyt myös mahdollistavana, rajaavana sekä muokkaava tekijänä osassa tutkimuksista. Vertaissuhteiden merkitystä nuorten elämässä ei tutkimuksienkaan valossa voida väheksyä. Ne sisältävät niin kuulumisen ja kuulumattomuuden kuin jakamisen ja jakamattomuuden kokemukset. Vertaissuhteet tarjoavat kohtaamisia ja toimintamahdollisuuksia ja ammattilaisten tehtäväksi jää niihin liittyvien kipukohtien tunnistaminen ja puuttuminen. Vapaa-ajan tutkimuksista nousi keskeisesti esille vertaisryhmien rooli vapaa-ajan palveluihin osallistumisessa tai osallistumattomuudessa kohtaamisten kautta. (Peltola & Moisio 2017, 32, 46.)

Peltosen (2016, 2-4) tutkimuskatsauksen mukaan nuoret osaavat käyttää kaupunkitilaa luovasti omiin tarkoituksiinsa ja aikuisten tulisi kovan kontrolloinnin sijaan neuvotella nuorten kanssa muun muassa puolijulkisten ja julkisten tilojen käytöstä. Julkisilla tiloilla tarkoitetaan muun muassa kaupunkien omistamia yhteiskäyttöön tarkoitettuja alueita, jotka ovat maksuttomia ja joissa kaikilla on oikeus viettää aikaansa. Puolijulkisilla tiloilla taas tarkoitetaan esimerkiksi ostoskeskuksia tai pikaruokaloita. Puolijulkisen ja yksityisen tilan raja voi olla häilyvä esimerkiksi silloin kun kyseessä on yksityisomistuksessa oleva kahvila tai kiinteistö, joka on kuitenkin avoinna asiakasliikenteelle. Omistaja voi halutessaan rajata omistamansa tilan käyttöä, vaikka tila ei olisi suljettu.

Tässä kehittämishankkeessa perhekeskustoimintamallin käsite tulee vastaan useimmiten puhuttaessa LAPE -muutosohjelmasta. Päijät-Hämeen maakuntahankkeen perhekeskustoimintamallin pilotoinnin raportissa kerrotaan perhekeskustoimintamallista seuraavasti:

...Päijät-Hämeessä otetaan käyttöön alueellinen perhekeskusmalli, jossa perheiden palvelut kootaan yhdeksi verkostomaiseksi kokonaisuudeksi. Perhekeskus toteutetaan verkostona, jossa eri alojen ammattilaisia kootaan tekemään työtä yhteiselle alueelle ja yhden sateenvarjon alle, lisäksi toimintoja voidaan koota myös fyysisesti samaan tilaan. Tällä tavoin taataan perheille helposti löytyvät ja parempaan yhteistyöhön kykenevät palvelut. Perhekeskusten toiminnassa, erityisesti kohtaamispaikatoiminnassa, on mukana myös kolmannen sektorin ja seurakunnan osaaminen. (Moisander-Pohjonen & Stenvall 2018, 3.)

Perhekeskus voisi myös olla fyysinen tila, jossa voisi tulevaisuudessa olla ylisukupolvista ja eri ikäkaudet huomioitua kohtaamispaikkatoimintaa sekä palvelunohjausta ja kohdennettuja tukipalveluita saman katon alla. Tämän ajattelumallin taustalla on ajatus, että jokainen ikäryhmä saisi ennaltaehkäiseviä ja hyvinvointia tukevia palveluita tai tietoa niistä helposti samasta paikasta. Toisaalta taas moni kokee, että fyysistä sijaintia tärkeämpi kriteeri palveluiden tavoitettavuudelle on niiden mahdollisuus jalkautua tuen tarpeen äärelle. Tällöin fyysisen perhekeskuksen merkitys on vähäisempi kuin hyvin verkostoituneiden ja asiakaslähtöisesti suunniteltujen palvelupolkujen toimivuus ja oikea-aikaisuus. Tässä kehittämishankkeessa keskityttiin nuorten kohtaamispaikkatoimintaan ja sen fyysisen toimintamuodon, nuorisokahvilan, toiminnan kehittämiseen. Perhekeskustoimintamallin käsitteen avaaminen on kuitenkin ollut tärkeää sen toimiessa yhtenä merkittävänä taustatekijänä.

4 TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISMENETELMÄT

4.1 Tutkimuksellinen lähestymistapa

Tutkimusstrategialla tarkoitetaan tutkimuksessa käytettyjen menetelmällisten ratkaisujen kokonaisuutta. Tutkimusmenetelmiin liittyvät valinnat tehdään aina tutkimuksen tarkoituksen pohjalta. Laadulliselle eli kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillistä on se, että tutkimussuunnitelma on joustava ja muotoutuu suunnitelman edetessä. Sen piirteisiin kuuluu myös se, että tietoa kerätään luonnollisissa tilanteissa ja tiedon keruussa hyödynnetään ihmistä. Tällöin tutkija kokee oman havainnointinsa ja keskustelut luotettavimmiksi kuin erilaiset kirjalliset kyselyt. Kartoittavassa tutkimuksessa on tarkoitus muun muassa etsiä uusia näkökulmia ja löytää uusia ilmiöitä. Kuvailevassa tutkimuksessa taas pyritään kuvaamaan ilmiöitä ja asioita. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 128, 131, 133-134, 160).

Tämä kehittämishankkeen keskeisiin tutkimusongelmiin on pyritty vastaamaan laadullisten metodien avulla sekä aiempaan tutkimustietoon peilaten. Kehittämishankkeen tutkimukselliseksi lähestymistavaksi valikoitui tapaustutkimus, joka soveltuu hyvin lähestymistavaksi myös kehittämistyössä. Muun muassa Kanasen (2012, 37) mukaan tutkimustulosten pohjalta voidaan esittää toimenpidesuosituksia. Tapaustutkimuksessa käytettävät menetelmät ovat usein kvalitatiivisia. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 53, 55.)

Vaihtoehtona tutkimusstrategiaksi oli toimintatutkimus. Perustelut sille, miksi toimintatutkimusta ei kuitenkaan valittu tutkimukselliseksi lähestymistavaksi, ovat toimintatutkimuksen spiraalimaisessa rakenteessa (Kuula 2006). Toimintatutkimus etenee suunnittelusta toiminnan kautta arviointiin ja seurantaan, josta se jatkuu samalla kaavalla niin kauan, kunnes toiminnan lopputulokseen voidaan olla tyytyväisiä. Ero tapaustutkimukseen on siinä, että toimenpidesuositukset testataan käytännössä, jonka pohjalta niitä edelleen kehitetään ja testataan. (Kananen 2012, 39.) Tässä kehittämishankkeessa tavoitteena oli ilmiön ymmärtäminen ja toimenpidesuositusten laatiminen uutta toimintaa varten, toteuttamissuunnitelman muodossa. Toteuttamissuunnitelmaa ei päästä testaamaan tämän kehittämishankkeen aikana eikä siten toteuttamaan toimintatutkimukselle tyypillistä spiraalimaista kaavaa. Tapaustutkimus tuntui selkeämmältä vaihtoehdolta tämän kehittämishankkeen tutkimuksellisena lähestymistapana. Sen sijaan kokonaisuudessaan nuorten kohtaamispaikka hanketta tullaan toteuttamaan toimintatutkimukselle tyypillisen kaavan mukaan. Tämä kehittämishankkeen tarkoituksena on kokonaisuudessaan kannalta laittaa pyörät pyörimään oikeaan suuntaan ja tehdä suunnitelmapohjaa myös sille, miten kokonaisuudessaan arviointia ja kehittämistä tulevaisuudessa jatketaan.

Laineen, Bambergin ja Jokisen (2007, 9-10) mukaan tapaustutkimus ei ole niinkään tutkimusmenetelmä vaan tutkimusstrategia, joka voi sisältää useita eri tutkimusmenetelmiä. Sen kohteena voi olla yksilön lisäksi myös esimerkiksi yhteisö, organisaatio tai tapahtuma. Laitisen (1998, 36) mukaan tapaustutkimuksessa on kuitenkin vastattava kysymykseen mikä on tapaus? Tässä kehittämishankkeessa tutkimuksen tapauksena ja kohteena on tietty ihmisryhmä eli Orimattilassa vapaa-aikaansa viettävät 13-17-vuotiaat nuoret ja heidän ajatuksensa kohtaamispaikkatoiminnan ja nuorisokahvilan toteutuksesta.

Tapaustutkimuksen tutkimusasetelman laatiminen vaatii selkeän kuvan tutkimusprosessin lopputuloksesta. Tulkintakriteerit tulee olla ennalta mietitty mutta toisaalta tutkimuslöydösten mukanaan tuomiin mahdollisiin muutoksiin lopputuloksen kannalta tulee olla varauduttu. Tapaustutkimus vastaa kysymyksiin miten, kuinka ja miksi. (Laitinen 1998, 53-54; Laine ym. 2007, 10.) Tämän kehittämishankkeen keskeiset tutkimuskysymykset olivat:

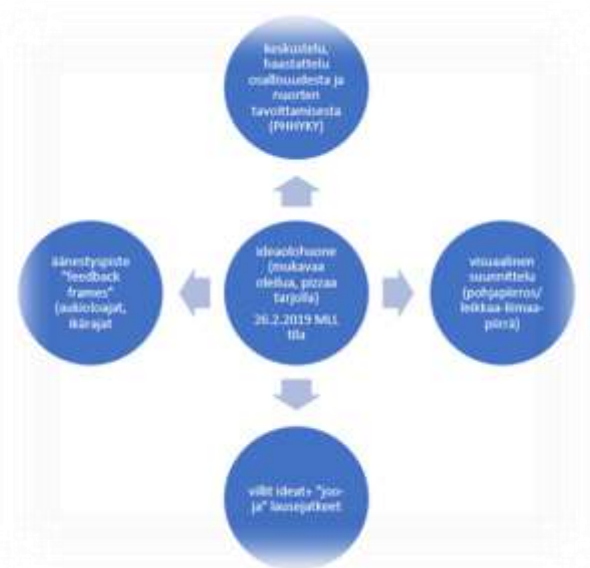
- 1) Millainen on nuorten mielestä hyvä kohtaamispaikka? Millaisen nuorisokahvilan nuoret haluavat?
- 2) Miten nuoret itse kokevat oman osallisuutensa ja millä tavalla he mieluiten osallistuisivat nuorille suunnattujen palveluiden kehittämiseen?
- 3) Miksi nuori ei osallistu olemassa oleviin toimintoihin, kuten nuorisotilatoiminta? Mitkä ovat osallistumisen esteet?

4.2 Aineiston keruumenetelmät

Teoreettisen tietoperustan luomiseen käytettiin mahdollisimman tuoreita LAPE hanketta, nuorten osallisuutta ja asiakaslähtöisyyttä koskevia tutkimuksia, artikkeleita, loppuraportteja, koosteteoksia ja muita luotettavaksi katsottuja lähteitä sekä nuorten osallisuuteen liittyvien hankkeiden ja projektien loppuraportteja. Suurin osa lähteistä on saatavana verkkojulkaisuna. Kehittämishankkeen keskeisistä käsitteistä löytyy hyvin tietoa. Empiirinen aineisto kerättiin ideapajojen ja jalkautuvien haastattelujen avulla.

Ideapajojen toteutuksessa hyödynnettiin Nuorten Akatemian (2015) opasta nuorten kanssa ideointiin. Opasta käytettiin soveltaen niin, että toteutettava toiminta sopi kehittämishankkeen aikatauluihin ja muihin resursseihin.

Ensimmäinen ideapaja vietiin läpi *ideaolohuone*-tyylisenä ratkaisuna (ks. kuvio 5). Ideaolohuoneeseen tullessaan nuoret saivat tutustua eri toimintapisteisiin ja niillä käytettäviin menetelmiin ja sen jälkeen osallistua niihin parhaaksi katsomassaan järjestyksessä omaan tahtiinsa. Nuorilta kerättiin myös kirjallista palautetta (ks. liite 1) ideapajan toteutuksesta, ohjeistuksesta sekä ohjauksesta.

KUVIO 5. Ideapajan kulku

Toimintapisteillä nuoret saivat tuoda esille näkemyksiään uuden nuorisokahvilatoiminnan visuaaliseen toteutukseen sekä toiminnan laatuun ja rakenteisiin liittyen. Menetelminä käytettiin äänestystä, leikkaa-liimaa-piirrä- sekä pohjapiirrossuunnittelua sekä villiä ideointia "joo-ja" lausejatkeilla (Nuorten Akatemia 2015, 6-7). Toimintapisteiden lisäksi nuorten kanssa yritettiin herättää keskustelua muun muassa keinoista osallisuuden lisäämiseksi.

Äänestyksessä hyödynnettiin Feedback Frames (Diceman 2019) mallin pohjalta kehiteltyä TSI (teeseitse)-versiota (ks. kuva 1). Mallin tarkoituksena on *voittajan vankkurit*-ilmiön välttäminen äänestystuloksissa. Rahkonen (2011) kertoo artikkelissaan voittajan vankkurien olevan sosiaalipsykologinen ilmiö, joka saa ihmisen valitsemaan oman yksilöllisen ajattelunsa sijasta enemmistön ajatusmalleja. Muun muassa Dotmocracy (2019) on tyypillinen äänestysmalli, jossa tämä ilmiö tulee esille. Siinä äänestetään avoimia vaihtoehtoja kiinnittämällä pieni tarra mieluisimman vaihtoehdon kohdalle.

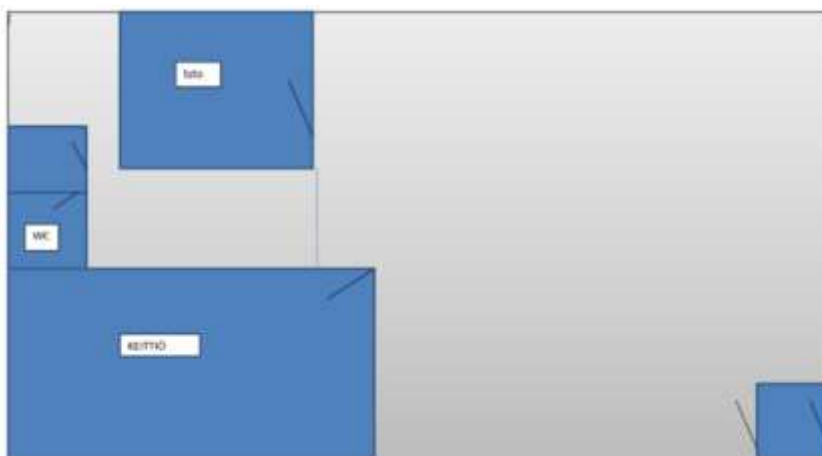

KUVA 1. TSI-versio Feedback Frames mallista

Feedback Framesin kehittäjien mukaan mallin heikkous on siinä, että vaikka ihmiset eivät näe ketkä ovat äänestäneet mitään, niin he kuitenkin näkevät mitkä vaihtoehdot ovat saaneet kannatusta ja kuinka paljon. Feedback Frames tämän epäkohdan pohjalta kehitetty anonyymi äänestysmalli missä pysyy salassa äänestäjän lisäksi myös kohteet, joita on äänestetty. Tällöin äänestäjien äänestystulokseen ei pääse vaikuttamaan se, mitä muut ovat äänestäneet tai mikä vaihtoehto on suosituin. (Diceman 2019.)

Villi idea -seinä on vapaan ideoinnin menetelmä, jossa hullutkin ehdotukset otetaan ilolla vastaan. Villiä ideointia voi tehostaa ottamalla käyttöön ”joo ja”-lausejatkeet. ”Joo-ja” on vuorovaikutusmenetelmä, jolla pyritään samanaikaisesti sekä kannustamaan ideointiin että poistamaan toisten ideoihin kohdistuvaa kritiikkiä. (Nuorten Akatemia 2015, 6-7). Villissä ideoinnissa ohjeistettiin nuoret kirjaamaan ylös kaikki, jopa epätodennäköiset ja hullut toiveensa, ylös.

Leikkaa-liimaa-piirrä-suunnittelupisteellä oli mahdollisuus päästää visuaalinen luovuus valloilleen. Pisteeltä löytyi tyhjiä eri värisiä papereita, aikakauslehtiä, saksia, liimapuikkoja ja tusseja. Ohjeistuksena oli etsiä lehdistä kuvia liittyen unelmien nuorisokahvilaan ja tehdä niistä juliste leikkaa-liimaa- menetelmää käyttäen. Myös piirtäminen oli sallittu, joko omana tuotoksenaan tai osana lehtikuvista koostettua julistetta.

KUVIO 6. Pohjapiirros MLL tilasta visuaalista ideointia varten

Pohjapiirrossuunnittelussa käytettiin apuna suurpiirteistä Paint 3D-sovelluksella työstettyä yksinkertaista pohjapiirrosta MLL Orimattilan tilasta (ks. kuvio 6). Pisteeltä löytyi kyniä ja A4 kokoisia pohjapiirroksia. Ohjeistuksena oli vapaasti piirtämällä tai kirjoittamalla pohjapiirroksen päälle suunnitella siitä nuorille soveltuva ja mielekäs nuorisokahvila.

Toinen ideapaja perustui puhtaasti villin ideoinnin ympärille. Tälläkin kertaa ideoinnin yhteydessä sai käyttää ”joo-ja”-lausejatkeita (Nuorten Akatemia 2015, 13). Villeillä ideoilla

haettiin vastausta kysymykseen; Millaisen nuorisokahvilan haluaisit?. Toimintapisteelle tarvittiin vain isoja fläppipapereita ja tusseja.

Haastattelut tehtiin puolistrukturoitua haastattelurunkoa hyödyntäen (ks. liite 2). Hirsjärven (ym. 2007, 199-200) mukaan haastattelujen suurin etu on sen joustavuus aineiston keruussa. Haastattelujen avulla tietoa voidaan kerätä suunnitelmallisesti mutta tilanteeseen mukautuen. Haastattelun avulla voidaan myös varmistaa vastaajien kokonaisvaltainen osallistuminen tutkimukseen, sillä pelkän kyselylomakkeen voi helpommin jättää huomioita joko kokonaan tai osittain kuin kieltäytyä vastaamasta kysymyksiin. Haastatteluihin päädyttiin koska haluttiin tavoittaa kohderyhmää, keitä oletusarvoisesti olisi vaikeampi saada vastaamaan kyselyihin ajatuksella. Lisäksi tavoiteltu aineisto oli laadultaan sellaista, että kyselynä toteutettuna lomake olisi vaatinut paljon avoimia vastauksia tai perusteluja, joita harvat aikuisetkaan jaksavat tehdä.

Puolistrukturoitu haastattelu sopi hyvin käytettäväksi muun muassa joustavuutensa takia. Esimerkiksi kysymysjärjestys voi tilanteen mukaan vaihdella ja haastattelijalla saa esittää tarkentavia kysymyksiä. Haastattelun sisällön teemat pysyivät kuitenkin samana jokaisen haastateltavan osalta. Puolistrukturoidusta haastattelusta käytetäänkin usein nimitystä teemahaastattelu. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47-48).

Haastattelun yhtenä etuna kyselylomakkeeseen verrattuna on haastattelijan mahdollisuus havainnoida vastaustilannetta. Systemaattisen havainnoinnin tueksi havainnoijalla voi olla tukenaan kirjallinen tarkistuslista, johon merkitä etukäteen ajateltujen mahdollisten reaktioiden tai kehonkielellisten ilmaisujen esiintyvyys (Hirsjärvi ym. 2007, 210). Tämän kehittämishankkeen aikana toteutetuissa haastatteluissa haastattelijalla havainnoi haastattelutilanteessa ilmenneitä vastausten tulkintaan vaikuttavia reaktioita ja haastateltavan sanantonta viestintää. Tarkistuslistaa ei kuitenkaan ollut käytössä. Haastattelijalla kirjasi huomiot ylös mahdollisimman tarkasti.

Haastattelut tehtiin jalkautuen keskustaan niille alueille, mistä oli tullut tietoa hengaillevista nuorisoryhmistä. Yksi haastattelukierros tehtiin koululla koulupäivän aikana. Tästä oli sovittu erikseen oppilaitoksen kanssa. Haastattelut toteutettiin pääosin yksilöhaastatteluina. Tarkoitus oli haastattelujen avulla tavoittaa niitä nuoria, jotka eivät käyttäneet kaupungin tai seurakunnan nuorisotilatoimintoja vapaa-aikanaan. Haastatteluja ei nauhoitettu, jotta nuorten kynnys osallistua haastatteluihin olisi ollut mahdollisimman matala. Haastattelijalla kirjasi nuorten vastaukset ylös mahdollisimman tarkasti.

Aineiston keräämisessä olivat auttamassa Orimattilan nuorisovaltuuston edustajia sekä myrskyläläisiä lukioikäisiä nuoria. Orimattilan nuorisovaltuuston edustajat toimivat sisäänheittäjinä ja motivaattoreina sekä ideapajassa että harrastemessuilla. Myrskyläläiset nuor-

ret olivat haastattelijan mukana kahden haastattelukierroksen aikana ”sisäänheittäjinä” sekä mataloittamassa osallistumisen kynnystä.

4.3 Aineiston analyysimenetelmät

Laadullisessa tutkimuksessa aineistonkeruu ja -analysointi kulkevat rinnakkain. Saatua aineistoa ajantasaisesti analysoimalla tiedetään paljonko ja minkälaista tietoa vielä tarvitaan tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi. (Kananen 2012, 96.) Tässäkin kehittämishankkeessa kerättyä aineistoa on litteroitu, koostettu ja analysoitu sitä mukaa kun sitä on saatu.

Tulosten analysointitapana käytettiin sisällönanalyysia. Sisällönanalyysissa tutkittavasta ilmiöstä luodaan selkeä sanallinen kuvaus ja tulokset pyritään tiivistämään ilman että informaatiota katoaa. Sisällönanalyysia tehtäessä kerätystä aineistosta myös etsitään yhteneväisyyksiä ja/tai eroja. Yhteneväisyyksien ja erojen avulla voidaan luoda tiivis kuvaus, joka auttaa kokonaisuuden hahmottamisessa. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 108.)

Sisällönanalyysia voidaan toteuttaa kolmella eri tavalla, jotka ovat aineistolähtöinen, teoriaohjaava ja teorialähtöinen analyysitapa. Teorialähtöinen analyysitapa nojaa puhtaasti teoriaan ja sitä sovelletaankin yleensä silloin kun halutaan testata aikaisempaa tietoa uudessa valossa. Teoriaohjaava analyysitapa eroaa aineistolähtöisestä analyysitavasta siinä, että teoriaohjaavaa analyysia voidaan linkittää teoriaan. Aineistolähtöisessä analyysissä kaikki tulokset nousevat ainoastaan kerätyn aineiston pohjalta, eikä tutkijan aiempi tieto- tai kokemuspohja saa vaikuttaa siihen. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 95-97.) Tässä kehittämishankkeessa tuloksia on analysoitu teoriaohjaavan sisällönanalyysin mukaisesti.

Ennen aineiston analyysia se on täytynyt koostaa tai litteroida tekstimuotoiseksi. Litteroinnilla tarkoitetaan erilaisten tallenteiden kuten haastattelujen kirjoittamista tekstimuotoon. Litteroinnin voi tehdä sanatarkasti, yleiskielisesti tai propositiotasoisena. Sanatarkassa litteroinnissa kirjataan ylös haastateltavan puhe kaikkia äännähdyksiä ja taukoja myöten. Yleiskielisessä litteroinnissa puhe muutetaan kirjakieleksi niin ettei siihen jää murre- tai puhekielellisiä ilmauksia. Propositiotason litteroinnissa puheesta kirjataan ainoastaan sanoman ydinsisältö. (Kananen 2012, 109-110.)

Kehittämishankkeen aineisto on joko kirjattu sanatarkasti (tekstiaineisto) tai litteroitu propositiotason mukaisesti (haastattelut/kuvamateriaali). Nuorisokahvilan suunnittelutilaisuudesta sekä harrastemessuilta saatu aineisto oli pääosin tekstimuotoista. Ainoastaan nuorten tekemät pohjapiirrossuunnittelut olivat osittain kuvitettuja. Kaikki nuorten kirjoittamat kommentit puhtaaksi kirjoitettiin sanatarkasti eli niin kuin nuoret olivat ne itse kirjoittaneet. Vastaukset koostettiin sitaattikokoelmiksi tai luokiteltiin analyysin teon helpottamiseksi.

Luokittelussa aineiston eri osia voitiin vertailla toisiinsa ja selkeyttää siten tulosten arviointia. (Kananen 2012, 118, 147.)

Sisällönanalyysi etenee kolmessa eri vaiheessa, jotka ovat sisällön pelkistäminen eli redusointi, aineiston ryhmittely eli klusterointi sekä teoreettisen käsitteiden luominen eli abstrahointi. Pelkistämisen vaiheessa aineistoa yksinkertaistetaan poistamalla siitä kaikki tutkimuksen kannalta epäoleellinen. Samalla aineistosta saadaan nostettua tutkimuskysymysten kannalta oleellinen tieto esille. Ryhmittelyn vaiheessa pelkistetystä aineistosta etsitään samankaltaisuuksia tai eriäväisyyksiä, jotka luokitellaan. Ryhmittelyllä luodaan alaluokkia, alaluokkien ryhmittelyllä yläluokkia ja yläluokkien yhdistämisellä pääluokkia. Ryhmittelyllä saadaan aikaiseksi myös alustavia kuvauksia tutkittavasta asiasta. Käsitteiden luominen on sisällön analyysin viimeinen vaihe, vaikkakin ryhmittely itsessään on jo osa sitä. Käsitteiden luomisen vaiheessa tuloksista muodostetaan kehittämistehtävän kannalta oleellisia käsitteitä ja johtopäätöksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 108-112.)

5 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTUS

5.1 Nuorisokahvilan suunnittelutilaisuus (ensimmäinen ideapaja)

Ensimmäinen avoin ideapaja pidettiin koulujen hiihtolomaviikolla helmikuussa 2019 Orimattilan MLL:n tilassa. Mainostamisesta vastasi Orimattilan kaupungin nuorisopalvelut. Mainostaminen tapahtui sosiaalisessa mediassa, perinteisenä seinämainontana sekä suullisesti ohjaajien ja nuorisovaltuuston välityksellä. Mainonnassa tilaisuudesta oli käytetty nimitystä nuorisokahvilan suunnittelutilaisuus. Suunnittelutilaisuuteen oli panostettu paljon niin henkilöstöressurssien kuin sisällönkin monipuolisuuden suhteen. Siihen osallistui useita henkilöitä nuorten kohtaamispaikka työryhmän edustajatahoilta. Suunnittelutilaisuuteen saapuville nuorille oli varattu tarjolle monipuolisen vaikuttamisen lisäksi myös pizzaa ja kahvia.

Suunnittelutilaisuuden kestoksi oli varattu noin kolme tuntia. Vetovastuussa tilaisuuden kulusta oli opinnäytetyön tekijä. Tapahtumapaikaksi oli määräytynyt Orimattilan MLL:n oma tila sen keskeisen sijainnin takia sekä siksi, että MLL:n tilan soveltuvuutta kohtaamispaikkatoiminnan toteuttamiseen nuorisokahvilana haluttiin tiedustella nuorilta.

Nuorten Akatemian (2015,6) mukaan turvallisen ja kannustavan ilmapiirin luominen ovat lähtökohtia nuoren osallistumiselle ja omien ajatusten esiin tuomiselle. Ideapajan suunnittelussa ja valmistelussa korostettiin paljon jokaisen nuoren yksilöllistä huomiointia. Etukäteen oli sovittu, että jokainen tilaisuuteen saapuva nuori otettaisiin henkilökohtaisesti vastaan ja hänen olonsa tehtäisiin tervetulleeksi. Nuorille haluttiin viestittää, että heidän ajatuksiaan aidosti arvostettiin ja heidän osallistumisensa toiminnan suunnitteluun koettiin ensiarvoisen tärkeäksi.

Nuorisokahvilan suunnittelutilaisuus koostui kolmesta eri toimintapisteestä. Toimintapisteillä oli mahdollisuus vaikuttaa tulevan nuorisokahvilan rakenteisiin ja toimintaan neljällä eri tavalla; äänestys, villit ideat ja visuaalinen suunnittelu. Mahdollista oli myös valita pisteistä vain osa, mikäli joku toiminto ei tuntunut omalta. Nuorille kerrottiin, että toimintapisteiden välillä, ennen niitä tai niiden jälkeen oli mahdollisuus syödä pizzaa ja tutustua tilaan vapaasti. Suunnittelutilaisuuteen osallistui seitsemän nuorta.

Äänestyspisteellä nuorilla oli mahdollisuus ottaa kantaa kahteen asiaan; nuorisokahvilan ikäräjoihin ja aukioloaikoihin. Vaihtoehtoja oli annettu kaksi; perjantaisin klo 18-22 ja muu, mikä?, joka antoi nuorelle mahdollisuuden ehdottaa omaa aikataulutoivetta. Nuorten kohtaamispaikka työryhmässä oli etukäteen käyty keskusteluja nuorisokahvilan mahdollisista aukioloajoista. Perjantain ajankohta oli muodostunut todennäköisimmäksi vaihtoehdoksi

toiminnalle niin henkilöstö- ja aikaresurssien kuin palautteenkin pohjalta. Työryhmä halusi kuitenkin tarkastella ajankohdan toimivuutta äänestyksen avulla.

Villit ideat -toimintapisteellä nuoria pyydettiin kirjaamaan toiveitaan liittyen unelmien nuorisokahvilaan. Ohjeistuksessa painotettiin, että huonoja ideoita ei ole ja kenenkään ideoita ei saanut kritisoida. Niitä sai kuitenkin kannattaa jatkamalla toisen lausetta tai kirjoitusta ”joo-ja” lausejatkeella. Villit ideat -toimintapiste antoi nuorille mahdollisuuden vapaaseen ajatteluun sen suhteen, minkälaisessa nuorisokahvilassa he ja heidän ystävänsä voisivat viihtyä vapaa-ajallaan. Ideat saivat olla epärealistisia ja jopa mahdottomia. Tärkeintä oli, että ne olivat sellaisia, mitä he oikeasti haluaisivat, jos mikä tahansa olisi mahdollista.

Visuaalisen suunnittelun avulla nuorille haluttiin tarjota luova tapa toteuttaa itseään ja sitä kautta pohtia toiveitaan tulevan nuorisokahvilan ilmettä, tunnelmaa, kalusteita ja toimintoja ajatellen. Esimerkkinä käytettiin MLL Orimattilan tilaa. LAPE -työryhmässä oli aiemmin ehdotettu MLL:n tilaa nuorisokahvilatoiminnan mahdollisena toteutuspaikkana sen keskeisen sijainnin vuoksi. MLL:n tila on myös viikonloppuisin vapaana, jolloin ei tarvitsisi vuokrata erillistä tilaa toimintaa varten.

Pohjapiirrossuunnittelun ohjeistus oli, että mikäli MLL tilassa aletaan toteuttaa nuorisokahvilatoimintaa, miten nuoret itse toteuttaisivat tilaratkaisut ja esimerkiksi kalusteiden sijoittelun. Pohjapiirrokseseen sai myös kirjoittaa abstrakteja kohteita kuten toimintaan ja tunnelmaan liittyviä toiveita.

PHHYKY:n edustaja jututti paikalla olleita nuoria sitä mukaa kun nämä olivat suorittaneet kaikki toimintapisteet tai pitivät taukoa niiltä. Keskustelujen tarkoitus oli kuulla nuorten näkemyksiä muun muassa nuorten tavoittamisesta ja saamisesta mukaan vaikuttamaan omiin palveluihin. Samaa asiaa kysyttiin myös palautelomakkeen lopussa.

Palautelomakkeen sai tehdä anonymyminä ja siinä oli yhteensä kahdeksan kysymystä. Seitsemän niistä oli monivalintakysymyksiä, joissa riippuen vastauksesta, saattoi olla kohta erilliselle lisäselvitykselle. Yksi kysymyksistä oli täysin avoin kysymys. Palautteista tehtiin yhteenveto, jossa vastaukset jaettiin vaikuttamista ja osallisuuden kokemusta, ideapajan toteutusta ja ohjaajien toimintaa koskeviin palautteisiin.

5.2 Harrastemessut (toinen ideapaja)

Lasten ja nuorten harrastemessut pidettiin Orimattilan uuden liikuntahallin avajaispäivänä huhtikuussa 2019. Kaikki Orimattilan kaupungin peruskoululaiset (sekä varhaiskasvatuksen puolelta myös esikoululaiset) kävivät koulupäivän aikana luokka-asteittain tutustumassa messutarjontaan. Kaiken kaikkiaan harrastemessut tavoittivat päivän aikana yh-

teensä noin 2000 koululaista. Nuorten kohtaamispaikka työryhmän toimintapiste oli suunnattu yläkoululaisille, joita Orimattilassa on noin 650 oppilasta (vuoden 2019 arvio). Harrastemessuilla oli siis mahdollista tavoittaa kaikki kehittämishankkeen kohderyhmään kuuluvat 13-15-vuotiaat nuoret. Tapahtumassa liikuttiin omatoimisesti eli oppilaat saivat itse valita missä järjestyksessä tapahtuma-alueella kiersivät ja mille pisteille pysähtyivät. Noin 650 yläkoululaisesta karkeasti noin 80 kävi osallistumassa nuorten kohtaamispaikka työryhmän toimintapisteelle.

Nuorten kohtaamispaikka työryhmän toimintapisteellä sovellettiin jälleen edellisestä ideapajasta tuttua villi ideointi -menetelmää. Villin ideoinnin toteutumista valvoi ja ohjasi Orimattilan kaupungin nuorisopalveluiden työntekijä yhteistyössä nuorisovaltuuston kanssa. Opinnäytetyön tekijä vastasi vetäjien etukäteisohjeistuksesta sekä tulosten koonnista. Nuorisovaltuuston edustajien rooli oli toimia ”sisäänheittäjinä” pisteelle eli houkutellessa nuoria ideoimaan yhdessä nuorisokahvilaa fläppipapereille (ks. kuva 2).

KUVA 2. Harrastemessujen villit ideat -seinä

5.3 Haastattelut

Haastattelukierroksia tehtiin neljä syys-lokakuun 2019 aikana. Kolme niistä tehtiin keskustan alueelle iltapäivä- ja ilta-aikaan ja yksi toiselle yläkoululle (Orimattilan Yhteiskoulu) koulupäivän aikana. Haastattelijana toimi opinnäytetyön tekijä. Kahteen haastattelukertaan osallistui avustajina myrskyläläisiä nuoria. Heidän roolinsa oli sekä havainnoida haastattelutilanteita yleisesti (sivusta käsin), löytää haastateltavia sekä olla madaltamassa kynnystä haastatteluun osallistumiseen.

Haastatteluihin osallistuminen oli nuorille vapaaehtoista. Kaikilta haastateltavilta kysyttiin erikseen lupa haastatteluun. Heille kerrottiin mitä varten heitä oltiin haastattelemassa ja korostettiin nuorten aitoa vaikuttamismahdollisuutta uuden nuorisokahvilan toteutuksessa. Haastattelut tehtiin anonyymisti ja haastateltavien yksilöintitiedoista kysyttiin ainoastaan ikä ja asuinalue (vaihtoehdot: keskusta, 1-3km keskustasta, yli 3 km keskustasta, yli 6 km keskustasta).

Haastattelujen ohessa haastattelija pyrki myös tekemään erinäisiä havaintoja. Havainnoinnissa tarkkailun kohteena oli muun muassa nuoren kehonkieli, puhetapa, sanaton viestintä ja keskittyminen haastatteluun. Havainnoinnin avulla haastattelija pystyi tekemään tulkintoja muun muassa nuoren vastausten luotettavuudesta.

5.4 Aineiston analyysi

Kehittämishankkeen aineistoa oli tuottamassa yhteensä noin 100 orimattilalaista nuorta. Aineiston analyysissä kiinnitettiin huomiota tutkimuskysymysten kannalta oleellisiin asioihin. Siitä nostettiin erityisesti nuorisokahvilaan ja sen toimintaan liittyvät toiveet ja tarpeet. Sen lisäksi pyrittiin löytämään tietoa nuorten omista osallisuuden tai osallistumattomuuden sekä vaikuttamisen kokemuksista. Tämän tiedon avulla yritettiin löytää vastauksia kysymyksiin; Miten nuoret itse kokevat oman osallisuutensa ja millä tavalla he mieluiten osallistuisivat nuorille suunnattujen palveluiden kehittämiseen?. Aineistosta etsittiin usein toistuvia ilmaisuja vertailemalla niitä keskenään. Aineistoa myös luokiteltiin esimerkiksi nuorisokahvilan osalta sen toimintaan, tunnelmaan ja varustukseen liittyvien tekijöiden perusteella. Näistä luokitteluista koostettiin havainnollistavia kuvioita (ks. esim. kuvio 7). Aineistosta saatiin parhaiten vastauksia ensisijaisiin tutkimuskysymyksiin, jotka olivat; Millainen on nuorten mielestä hyvä kohtaamispaikka? ja Millaisen nuorisokahvilan nuoret haluavat? Nuorisokahvilan suunnittelutilaisuudessa nuorilta kysyttiin myös erikseen MLL:n tilan soveltuvuutta nuorisokahvilaksi. Tähän liittyvä aineisto käsiteltiin erikseen, jotta saataisiin kuva siitä, miten MLL:n tilasta voisi saada toimivan nuorisokahvilan.

Ensimmäisen ideapajan, nuorisokahvilan suunnittelutilaisuuden, tulosten käsittely aloitettiin tekemällä nuorten tuottamista suunnitelmista ja ideoista koosteet nuorten kohtaamispaikkatyöryhmälle (ks. liite 3). Koosteessa esiteltiin ensin lyhyesti ideapajan toteutustekniikat, sen jälkeen toimintapisteiden tulokset sekä lopuksi palaute ja koosteen tekijän omat havainnot. Tekstiaineistot kirjattiin sanatarkasti ja pohjapiirrossuunnittelut sanallistettiin kuvien osalta tiivistetyksi. Suunnittelutilaisuudesta saatua aineistoa havainnollistettiin osittain kuvioden ja osittain sitaattikokoelmien avulla.

Myös toisen ideointipajan, eli harrastemessujen, aikaansaannoksista tehtiin nuorten kohtaamispaikkatyöryhmälle kooste (ks. liite 4). Kooste toteutettiin samaan tapaan nuorisokahvilan suunnitelutilaisuuden koosteen kanssa. Erona oli ainoastaan se, että ensimmäisen ideapajan aineistoa käsiteltiin toimintapisteen mukaan kun taas harrastemessujen aineistoa käsiteltiin sen mukaan, mihin toiminnan osa-alueeseen ne liittyivät. Osa-alueet koskivat nuorisokahvilan fyysistä tilaa, varustelua, toimintoja ja tunnelmaa.

Harrastemessujen aineiston luokittelu oli ajoittain haastavaa sen kommenttien tulkinnanvaraisuuden takia. Esimerkiksi toive kukkia olisi voitu ymmärtää yhtä hyvin tilaan liittyväksi toiveeksi (tilan visuaalinen ilme, esimerkiksi kukkakuvioita seinillä) tai jopa toimintaan liittyväksi (mahdollisuus hoitaa ja kasvattaa kukkia). Tässä kohtaa se kuitenkin päätettiin tulkita tilan varusteluun liittyväksi toiveeksi (tilassa oikeita kukkia ja viherkasveja). Pelikonsolit ja television suoratoistopalvelut sen sijaan olisivat sopineet myös toimintoihin osana nuorisokahvilan tarjoamia tekemisen mahdollisuuksia, mutta ne luokiteltiin varusteisiin laitteiston puolesta. Tämän takia myös aineiston pohjalta tehdyt luokittelua havainnollistavat kuvat ovat muuttuneet aineiston analyysin myötä. Eri aineiston koonneissa samat asiat saatettiin luokitella eri tavalla riippuen siitä, miten ne oli aineistossa tuotu esille. Esimerkki luokittelua havainnollistavasta kuvioista alla (ks. kuvio 7).

FYYSISET PUITTEET (varustelu, seinät, sijainti ym.)	EMOTIONAAISET PUITTEET (tunnelma, fiilis ym.)	TOIMINNOT/PALVELUT (tekeminen, myytävät ym.)
<ul style="list-style-type: none"> • kivat oleskelutilat • auki 21-23 saakka • keskustassa x3 • lähellä koulua x2 • auki heti koulun jälkeen perjantaina (klo 16 alkaen) x3 • mukavia sohvia x3 • ei täysin avoin tila x3 • turvalliset latauspisteet puhelimille x3 • oleskelutilaa • pehmeät istumapaikat x2 • värikäs, pirteä sisustus x2 • pitäisi voida mennä koulusta suoraan x2 	<ul style="list-style-type: none"> • viihtyisä • hauskaa • kavereita x4 • ystävällisiä ihmisiä • ei huutamista x2 • ei syrjintää tms. kiusaamista x3 • ei koulumainen x2 • rauhallista ja ei kovin meluisaa 	<ul style="list-style-type: none"> • musiikkia x3 • jotain erikoista joskus • kahvia x3 • hyvä kahvi, ei halvinta mahdollista • ei ostopakkoa • halvat hinnat • biljardi yms. pelejä x3 • PS4 x2

KUVIO 7. Haastatteluaineiston kooste (nuorisotilatoimintoihin osallistumattomat nuoret)

Haastatteluaineiston analyysia varten aineisto piti ensin litteroida. Aineisto litteroitiin propositiotasolla. Sisällönanalyysia varten aineisto jaettiin nuorisotilatoimintoihin osallistumattomien nuorten ja niihin osallistuvien nuorten osalta erilleen. Näin pyrittiin löytämään vas-

tauksia myös kolmannen kohdan tutkimuskysymyksiin, jotka olivat; Miksi nuori ei osallistu olemassa oleviin toimintoihin, kuten nuorisotilatoiminta? ja Mitkä ovat osallistumisen esteet?.

Nuorisotilatoiminnoilla tarkoitettiin tässä kehittämishankkeessa kaikkia avoimia, nuorille suunnattuja, tilatoimintoja riippumatta siitä ovatko ne kaupungin, seurakunnan vai jonkun kolmannen tahon järjestämiä toimintoja. Nuorisotila on tietyille ikäryhmälle tarkoitettu avoin tila, jossa saa hengailta sekä osallistua tai olla osallistumatta mahdollisiin ohjattuihin tai tarjolla oleviin toimintoihin.

Sisällönanalyysi

Kehittämishankkeen keskeisten kysymysten ja tavoitteiden osalta tärkeimmän informaation tiivistämiseksi käytettiin sisällönanalyysia. Kummankin ideapajan sekä haastattelujen aineistot analysoitiin ensin erikseen. Saatuja ylä- ja pääkäsitteitä lopuksi vertailtiin ja etsittiin eroja ja yhteneväisyyksiä. Näiden perusteella niistä tehtiin yhteenveto, josta saatiin koostettua vastaukset kehittämishankkeen tutkimuskysymyksiin.

Ensin aineistosta kerättiin samaan asiaan viittaavat kommentit, joiden pohjalta luotiin yksinkertaistettu sanoma. Kommentit pelkistettiin yhdeksi ydinsanomaksi. Ydinsanomien pohjalta luotiin ala- ja yläkäsitteitä ryhmittelyn eli klusteroinnin avulla. Alla esimerkkejä uutta nuorisokahvilatoimintaa koskevan aineiston (ks. taulukot 1-4) sekä muun aineiston pelkistämisestä ja ryhmittelystä (ks. taulukot 5-6).

TAULUKKO 1. Esimerkki nuorisokahvilan suunnitelutilaisuuden aineiston pelkistämisestä ja ryhmittelystä

AINEISTO	PELKISTÄMINEN/ ALAKÄSITE	YLÄKÄSITE
-Halvat hinnat (koska kaikilla nuorilla ei ole rahaa. -Saa myös hengailta, ostamatta mitään.	Oleskelumahdollisuus vaikka ei olisi rahaa ostaa mitään. <hr/> Ei ostovelvoitteita.	Kaikilla mahdollisuus olla ja osallistua.
-Sisustusta houkuttelevaksi -joo ja tunnelma hyväksi, ei kirkasta valaistusta! -Ei lapsi, raskaus, yms. julisteita seinällä, MLL huono tila. -Hiljaisella musiikki -joo ja ite saa laittaa musiikkia tai joku biisitoivelista.	Neuvolamaista ja lapsellista sisustusta muutettava nuorekkaammaksi ja nuorille sopivaksi. <hr/> Tunnelmallinen ja viihtyisä ympäristö myös nuorten näkökulmasta.	Nuorten näköinen sisustus ja tunnelma.

TAULUKKO 2. Esimerkki harrastemessuaineiston pelkistämisestä ja ryhmittelystä

AINEISTO	PELKISTÄMINEN / ALAKÄSITE	YLÄKÄSITE
-pelihuone (x3), hengailuhuone, -paikka -kioski (x4), kaffela	Mahdollisuus tekemiseen häiritsemättä tai tulematta häirityksi. <hr/> Eri tilat erilaisille toiminnoille.	Monipuoliset tilaratkaisut.
-värikästä (x2), moderni, hieno ja iso, kukkia	Pirteä, nykyaikainen ja mielekäs. <hr/> Viihtyisä ympäristö.	Viihtyisä ja nuorten näköinen sisustus.
-istumapaikkoja, mukavat tuolit (x2) ja sohvot (x7), säkkituoli (x2), penkki -sänky, tyynyjä (x3), peittoja	Paljon paikkoja ja tarpeita istumiseen ja löhöilyyn. <hr/> Monipuoliset kalusteet.	Toimivat kalusteratkaisut.

TAULUKKO 3. Esimerkki haastatteluaineiston (nuorisotilatoimintoihin osallistuvat nuoret) pelkistämisestä ja ryhmittelystä

AINEISTO	PELKISTÄMINEN / ALAKÄSITE	YLÄKÄSITE
-kaikki hyväksytään -ei kiusaamista -mukavaa -rentoa	Jokainen saa olla oma itsensä tulematta kiusatuksi. <hr/> Hyväksyvä ilmapiiri.	Hyväksyvän ilmapiirin luominen.

TAULUKKO 4. Esimerkki haastatteluaineiston (nuorisotilatoimintoihin osallistumattomat nuoret) pelkistämisestä ja ryhmittelystä

AINEISTO	PELKISTÄMINEN / ALAKÄSITE	YLÄKÄSITE
-turvalliset latauspisteet puhelimille (x3) -musiikkia (x3) -biljardi yms. pelejä (x3) -PS4 (x2)	Tekemistä ja tekemisen mahdollistamista oikeilla varusteilla. <hr/> Mahdollisuus tehdä mielekkäitä asioita.	Mielekkään tekemisen mahdollisuus.

TAULUKKO 5. Esimerkki MLL:n tilan soveltuvuuteen liittyvän aineiston pelkistämisestä ja ryhmittelystä

AINEISTO	PELKISTÄMINEN / ALAKÄSITE	YLÄKÄSITE
-vaikea saada nuorten näköiseksi -MLL:n tila vaikea tehdä vklp nuorille houkuttelevaksi. -tää näyttää enemmän pienten lasten paikalta -en ehkä laittaisi nuorten kahvia/tapaamispaikkaa tähän tilaan	MLL:n tila on sisustettu ja varustettu lapsia- ja pienten lasten perheitä ajatellen. <hr/> Nuorten näkökulmasta liian lapsellinen.	Tilan muuttaminen kaikille osapuolille viihtyisäksi tilaksi.

TAULUKKO 6. Esimerkki nuorten tavoitettavuutta ja osallisuutta koskevan aineiston pelkistämisestä ja ryhmittelystä

AINEISTO	PELKISTÄMINEN/ ALAKÄSITE	YLÄKÄSITE
-Puhua nuorille suoraan esim. koulussa ja mainostaa eripuolilla somessa, ilmoitustauluilla yms. - Joku aamunavaus koululla yms. - Aamunavaus koulussa yms. -megistölkkeihin mainos -megis-tölkkeihin mainos	Mainostaminen koulu- luaikaan ja suoraan nuorille. <hr/> Oikeanlaiset kanavat mainonnalle.	Mainonta oikeaan aikaan, oikeassa paikassa.

Ryhmittelyn tuloksena jokaisesta erikseen ryhmitellystä aineistosta syntyi yläkäsitteitä. Uutta nuorisokahvilatoimintaa koskevasta aineistosta muodostui aluksi 34 yläkäsitettä. Alla esimerkkinä nuorten suunnittelutilaisuuden aineistosta yksinään muodostuneet yläkäsitteet:

- Kaikilla mahdollisuus olla ja osallistua.
- Asianmukaiset kalusteet.
- Nuorten näköinen sisustus ja tunnelma.
- Hyvät kahvilapalvelut.
- Selkeät ja toimintaan sopivat säännöt ja valvonta.
- Tekemistä ja toimintamahdollisuuksia.
- Mahdollisuus hyödyntää nykyteknologiaa.

Ryhmittelyn jälkeen vuorossa oli aineiston abstrahointi eli käsitteellistäminen. Käsitteellistämisen avulla yläkäsitteistä muodostettiin pääkäsitteitä. Jokainen ryhmitelty aineisto käsitteellistettiin ensin erikseen (ks. taulukot 7-10). Sen jälkeen käsitteellistettiin vielä erikseen uutta nuorisokahvilaa koskevan aineiston yläkäsitteet kootusti (ks. taulukko 11). Erikseen käsittelyllä varmistettiin että kaikki eroavaisuudetkin aineistosta tulivat havaituksi. Yhdistämisen avulla saatiin myös nostettua esille nuorten kommentteissa eniten toistuvat tekijät.

TAULUKKO 7. Esimerkki nuorisokahvilan suunnittelutilaisuudessa kootun uutta nuorisokahvilaa koskevan aineiston käsitteellistämisestä

YLÄKÄSITE	PÄÄKÄSITE
Asianmukaiset kalusteet.	Tila on tekniikaltaan, varustustasoltaan ja olemukseltaan nuorten tarpeiden mukainen.
Mahdollisuus hyödyntää nykyteknologiaa.	
Nuorten näköinen sisustus ja tunnelma.	

TAULUKKO 8. Esimerkki haastatteluaineistosta kootun uutta nuorisokahvilaa koskevan aineiston käsitteellistämisestä (nuorisotilatoimintoihin osallistumattomat nuoret)

YLÄKÄSITE	PÄÄKÄSITE
Sopivat tilaratkaisut.	Nuorten näköiset ja toimivat tilat.
Nuorilähtöinen sisustaminen.	
Tarvittava tekniikka ja tekeminen saatavilla.	
Kalusteet vastaavat tarpeita.	

TAULUKKO 9. Esimerkki MLL:n tilan soveltuvuuteen liittyvän aineiston käsitteellistämisestä

YLÄKÄSITE	PÄÄKÄSITE
Asianmukaisten kaluste- ja tilaratkaisujen tekeminen.	Tarpeenmukaiset ja asiakaskuntaan soveltuvat tila- ja kalusteratkaisut.
Tarvitaan toimivat ja kaikkia osapuolia tyydyttävät tilaratkaisut.	
Tilan muuttaminen kaikille osapuolille viihtyisäksi tilaksi.	

TAULUKKO 10. Esimerkki harrastemessuilta kootun uutta nuorisokahvilaa koskevan aineiston käsitteellistämisestä

YLÄKÄSITE	PÄÄKÄSITE
Nuorten omatoimisuuden tukeminen. Riittävän alhainen hintataso.	Työntekijät osaavat kohdata nuoret niin ryhmänä kuin yksilöinä sekä huomioida yksilöllisiä tarpeita ja luoda hyvää ryhmähenkeä. Yhteisesti sovitut pelisäännöt helpottavat työtä.
Hyvän yhteishengen luominen ja ylläpitäminen.	
Tarpeiden yksilöllinen huomioiminen.	
Asianmukaiset toiminnan rajaukset ja ehdot.	

TAULUKKO 11. Esimerkki kaikkien uutta nuorisokahvilaa koskevien aineistojen yläkäsitteiden käsitteellistämisestä

YLÄKÄSITE	PÄÄKÄSITE
Asianmukaiset kalusteet. Kalusteet vastaavat tarpeita. Toimivat kalusteratkaisut.	Kalusteratkaisut: -paljon hengailuun sopivaa istumatilaa -sopivasti laskutasoja
Nuorten näköinen sisustus ja tunnelma. Nuorilähtöinen sisustaminen. Viihtyisät ja nuorten näköiset sisustusratkaisut.	Sisustusratkaisut: -nuorilähtöinen sisustaminen

Taulukon 11 mukaisen käsitteellistämisen tuloksena syntyi kahdeksan pääkäsitettä, joiden kautta voitiin lähteä toteuttamaan uuden nuorisokahvilan toteuttamissuunnitelmaa. Nämä esitellään tarkemmin luvussa 6, jossa esitellään kehittämishankkeen tuloksia.

Käsitteellistämisen prosessissa erikseen ryhmitellyistä aineistosta muodostui yhteensä 18 pääkäsitettä, joista 14 koski uutta nuorisokahvilaa. Uutta nuorisokahvilaa koskevat pääkäsitteet koostettiin ja samankaltaisia pääkäsitteitä yhdistettiin keskenään. Jäljelle jääneistä pääkäsitteistä muodostettiin 10 nuorilähtöisen kohtaamispaikkatoiminnan toteuttamista ohjaavaa johtolausetta, jotka esitellään luvussa 7. Johtolauseet ohjaavat keskeisten tulosten (ks. kuvio 8) ja prosessikaavion (ks. kuvio 23) sisältöä. Nuorten tavoitettavuuteen ja osallisuuden lisäämiseen liittyvästä aineistosta muodostettiin vastaavalla tavalla kolme johtolausetta, jotka esitellään tarkemmin luvussa 6.4.

6 KEHITTÄMISHANKKEEN TULOKSET

6.1 Uutta nuorisokahvilaa koskevat tulokset

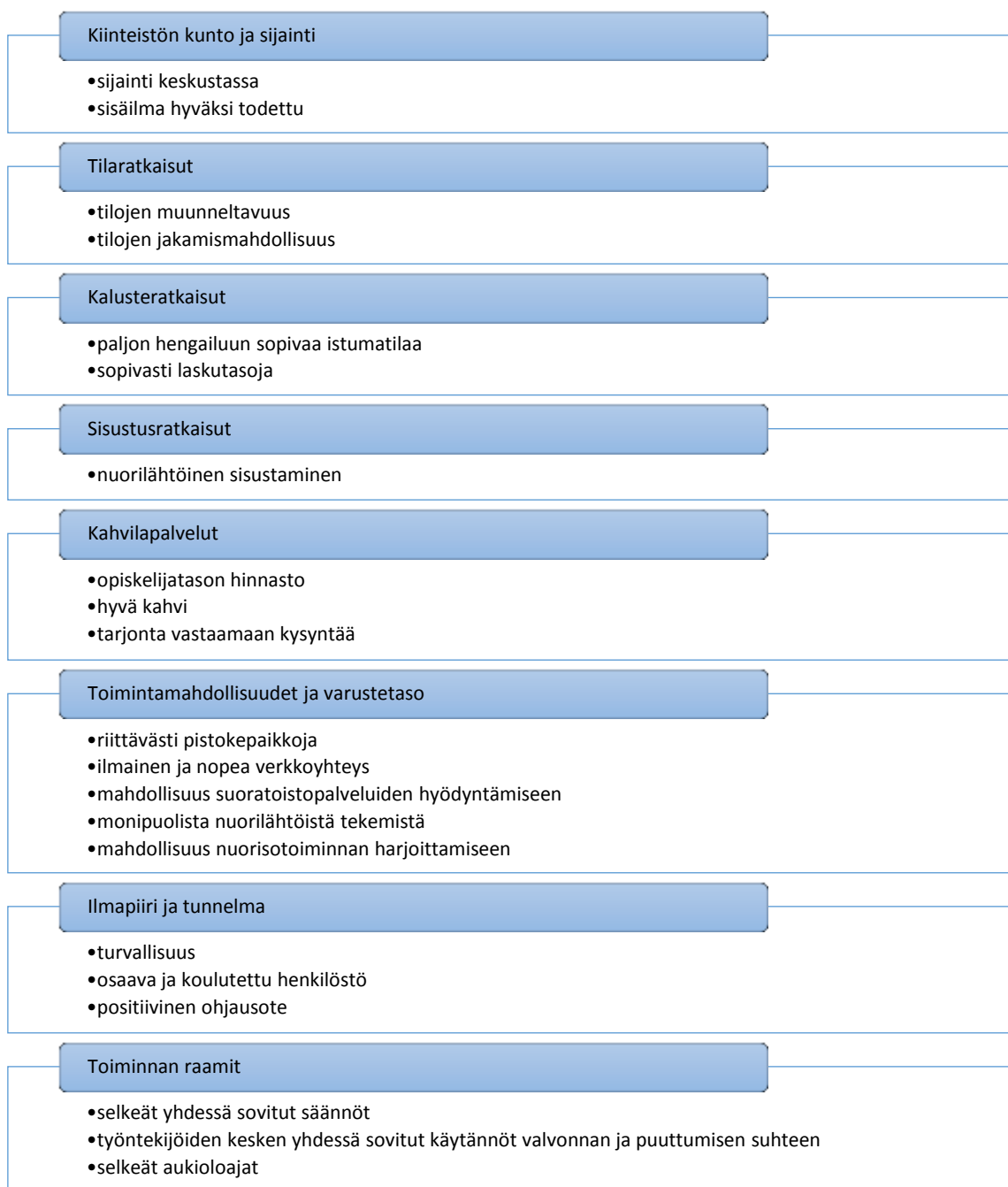
Kehittämishankkeen yhtenä tehtävänä oli selvittää nuorten näkemyksiä kohtaamispaikka-toiminnasta sekä mitä he toivovat uudelta toiminnalta. Haastatteluissa nuorille esitettiin kysymys koskien nuorten kohtaamispaikkatoiminnan määritelmää. Haastattelijalla oli valmiina mahdollinen selite, mikäli nuori ei olisi keksinyt kysymykseen mitään vastausta. Selite oli muotoiltu seuraavasti; Kohtaamispaikkatoiminta voi olla mitä tahansa toimintaa missä nuoret kohtaavat toisia nuoria, viettävät mielekästä vapaa-aikaa ja saavat tarvittaessa tietoa itselleen tärkeistä palveluista ja toiminnoista. Alla nuorten vastauksia kohtaamispaikkatoimintaan liittyen.

Se on paikka, jossa voi hengailia / Jotain missä on paljon nuoria. Pähitteetöntä hengailua / Tapaa uusia nuoria / Se on kohtaamispaikka

Lähes kaikki nuoret toivat nuorten kohtaamispaikkatoiminnan käsitteeseen liittyen esille mahdollisuuden tavata uusia nuoria. He myös rinnastivat sen nuorisotilatoimintaan. Nuorisotilatoimintaan osallistumattomien nuorten osallistumattomuuden syistä nousi vahvasti esille oman kaveripiirin käymättömyys. Tästä tehtiin tulkinta, että ainakin osa nuorisotiloilla käyvistä nuorista ovat avoimempia uusille kontakteille. Puolestaan ne, jotka eivät käy, eivät välitä samalla tavalla uusien sosiaalisten suhteiden luomisesta vaan viihtyvät enemmän omissa kaveripiireissään.

Nuorilta kysyttiin, että minkälaista kohtaamispaikkatoimintaa he pitivät omia tarpeitaan parhaiten vastaavana toimintana. Vaihtoehtoina annettiin muun muassa kiinteä paikka (kuten nuorisotila), liikkuva toiminto (muun muassa erilaiset pop-up toiminnot tai pyörillä liikkuvat nuorisotilatoiminnot) tai sitten ei mikään (toisin sanoen viihtyy kotona, kavereilla tai ulkona). Nuorille mainittiin kunkin vaihtoehdon kohdalla myös suluista löytyviä esimerkkejä. Olisi luullut, että nuorisotilatoimintoja käyttävät nuoret olisivat olleet kiinteän paikan kannalla. Osa heistä valitsi kuitenkin liikkuvan toiminnon tarpeitaan parhaiten vastaavaksi toiminnaksi.

Uutta nuorisokahvilaa koskevan aineiston analyysin lopputuloksena saatiin nostettua toiminnan suunnittelua ja toteutusta ohjaavat kahdeksan keskeistä pääkäsitettä (ks. kuvio 8). Kuviossa 8 on esitelty pääkäsitteet sekä niiden osalta huomioitavat tärkeät sisällöt. Seuraavissa kappaleissa avataan näiden pääkäsitteiden ja sisältöjen syntyä tarkemmin.

KUVIO 8. Nuorten kuulemisen keskeiset tulokset koskien uutta nuorisokahvilatoimintaa

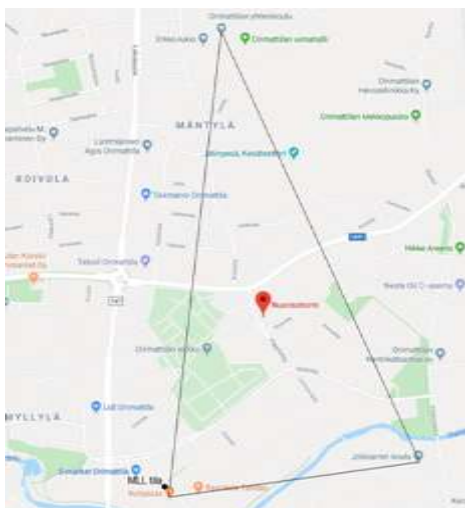
Kiinteistön kunto ja sijainti

Kiinteistön kuntoon liittyviä toiveita ei määrällisesti ollut paljon. Puhtaan sisäilman merkitys on kuitenkin suuri niille nuorille, jotka ovat homeelle tai bakteeriperäiselle sisäilmalle joutuneet altistumaan, eivätkä voi aikaansa sisäilmanlaadultaan huonoissa tiloissa viettää. Tämän vuoksi sisäilman laatuun viittaavat kommentit haluttiin huomioida tämän kehittämissankkeen tuloksissa. Sen sijaan nuorisokahvilan sijaintia koskevia toiveita ja ajatuksia oli aineistossa paljon.

Osa nuorista koki, että nuorisokahvila toimisi parhaiten kauppakeskuksen, kuten tulevan Prisman tai nykyisen S-marketin, yhteydessä. Osuuskauppa Hämeenmaan (2019) mukaan Orimattilan S-Marketin tilalle ollaan kaavailemassa Prismaa lähivuosina, joten tämän toiveen voisi yrittää huomioida kauppakeskuksen suunnitteluvaiheessa. Kauppakeskukseen sijoitettuja nuorten kohtaamispaikkoja on jo ainakin useassa isommassa kaupungissa. Aihetta on tutkinut muun muassa Immonen (2013) YAMK opinnäytetyössään ja siitä on toteutettu useita eri hankkeita. Kauppakeskusten nuoret -hankkeen (Nuorten Palvelut ry. 2014b, 16) tuloksista ilmeni, että paikoissa, joissa kauppakeskuksia ei vielä ollut, nuorten toiveet koskivat enimmäkseen omaa tilaa oleskelua varten. Tilan sijainnin keskeisyys ja ”tarkkailupaikkamaisuus” olivat tärkeitä tekijöitä sen osalta, ottivatko nuoret sen omakseen vai eivät. Nuoret haluavat seurata ympärillään tapahtuvaa elämää siinä missä muutkin ikäryhmät. Tällä hetkellä mahdollisen tulevan Prisman tilalla olevassa S-Marketin kiinteistössä ei ole tyhjillään tiloja, joten nuorten kohtaamispaikan toteuttaminen siellä ei ole tällä hetkellä toiveista huolimatta vaihtoehto.

Myös K-Supermarketin kiinteistössä sijaitsevaa tilaa oli esitetty nuorisokahvilan toimintapaikaksi. Tilassa on 2010-luvun taitteessa toiminut Tolkkur ry:n pitämä nuorisokahvila Olka. Olka toimi Tolkkur ry:n omien vapaaehtoistyöntekijöiden voimin. Olka oli avoinna nuorille kolmena päivänä viikossa. Perjantaisin Olkan nuorisokahvila oli avoinna klo 16-23. (ESS 2009; Tolkkur ry. 2011, 5). Nykynuoret tuskin ovat Olkassa käyneet mutta he ovat voineet kuulla siitä vanhemmiltaan tai isosisaruksiltaan. Tilan tämän hetkisestä käytöstä ja kunnosta ei ole tässä kohtaa tietoja.

Osa haastatelluista nuorista toivoi nuorisokahvilan sijaitsevan lähellä koulua. On huomiotava että Orimattilassa on kaksi yläkoulua, ja kaikki haastateltavat olivat toisen koulun oppilaita. Suosimatta kumpaakaan yläkoulua, tulisi koulun läheisyyttä tarkastella molempien koulujen näkökulmasta. Enemmistö kaikista nuorista on kuitenkin toivonut nuorisokahvilaa keskustaan. Jos etsitään täydellistä sijaintia siitä näkökulmasta, että se olisi yhtä lähellä keskustaa ja kumpaakin yläkoulua, niin lopputulos on aika lähellä sitä pistettä missä sijaitsee nykyinen nuorisotila Nuokku (ks. kuvio 9).

KUVIO 9. Havainnekuva yläkoulujen ja keskustan välisistä mittasuhteista. Keskellä punaisella merkitty nuorisotilan sijainti

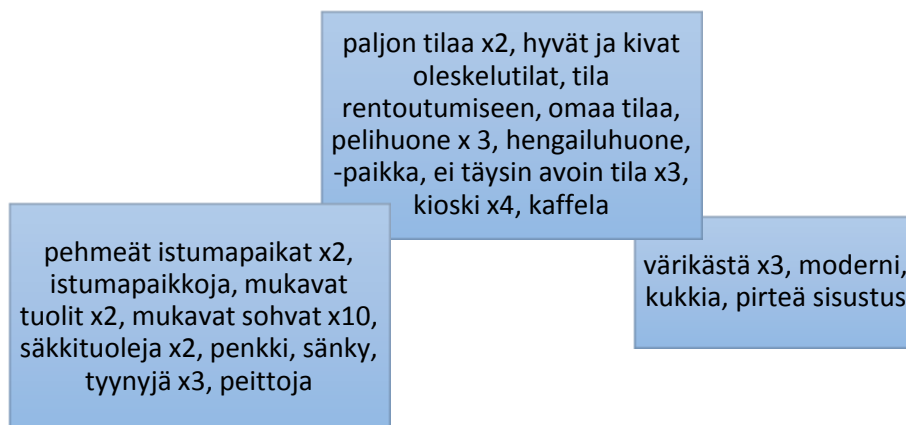
Nuorisotila jää keskustaa ja kouluja yhdistävän kolmion keskipisteeseen. Kävelyreittejä pitkin myös etäisyydet ovat melko samat. Yhteiskoululta on matkaa nuorisotilalle kävellen noin 850 metriä, Jokivarren koululta noin 800 metriä ja keskustasta (mittauspisteenä S-market) 750 metriä. Kaikki koulun läheisyyttä toivovat nuoret olivat Yhteiskoulun oppilaita. Tämä voi selittää toiveen sijainnista koulun läheisyydessä. Jos vertailukohtaksi otetaan MLL tilan sijainti niin Yhteiskoululta sinne on lyhintä kävelyreittiä 1,6 kilometriä kun taas Jokivarren koulusta vain 750 metriä eli alle puolet siitä. Nuorisokahvilan sijainnista ydinkeskustan ulkopuolella olisi aineiston perusteella muutakin hyötyä. Joku nuorista oli esimerkiksi esittänyt toiveen mopoparkista. Ydinkeskustassa ei välttämättä voida tarjota erillistä mopoparkkia samalla tavalla kuin jos nuorisokahvilan sijainti olisi keskustan laitamalla.

Nuorisokahvilan sijaintia ajatellessa, oli se nyt MLL:n tila tai joku muu, tulisi kuitenkin muistaa huomioida sijainnin lisäksi myös jo aiemmin mainittu kiinteistön kunto. Suurin osa nuorista sekä myös asiakasraadilla teetetty kysely antoivat toiveen nuorisokahvilasta nimenomaan keskustaan. MLL:n tila sijaitsee ihanteellisella paikalla keskustassa ja ainakaan sisäilman ongelmat eivät ole nousseet puheeksi muiden käyttäjäryhmien keskuudessa.

Tila-, kaluste- ja sisustusratkaisut

Tilaan, sen sisustukseen ja kalusteisiin liittyvät toiveet olivat lähes poikkeuksetta samoja aineistosta riippumatta. Tilaratkaisujen kohdalla tärkeimmäksi koettiin sen jakamismahdollisuus toimintojen mukaan. Toivottiin erillisiä omia tiloja rentoutumiselle ja tekemiselle, esimerkiksi erillisen pelihuoneen tai -nurkkauksen myötä. Kalusteisiin liittyen esiin nousi

selkeästi toiveet mukavista ja pehmeistä istumapaikoista, kuten sohvut ja säkkituolit. Myös Kauppakeskusten nuoret -hankkeen (Nuorten Palvelut ry. 2014b, 16) tulosten mukaan tärkeimmiksi suunnittelutyössä huomioitaviksi asioiksi nousivat istuinpaikat ja pistorasiat, joiden tarve tulee esille toimintamahdollisuudet ja varustetaso kappaleessa. Sisustukseen liittyen oli toivottu houkuttelevaa ja nuorekasta ilmettä. Alla olevaan kuvioon on listattu keskeiset harrastemessu- ja haastatteluaineistojen koosteista kerätyt tilaan, kalusteisiin ja sisustukseen liittyvät kommentit (ks. kuvio 10).

KUVIO 10. Kommentteja koskien tilaratkaisuja, kalusteita ja sisustusta

Nuorisokahvilan suunnittelutilaisuuden villit ideat toimintapisteeltä saatiin myös hyviä kommentteja tähän liittyen. Alla muutama esimerkki:

- Sisustusta houkuttelevaksi –joo ja tunnelma hyväksi, ei kirkasta valaistusta!
- Nätit/mukavat sohvut –joo ja muu sisustus kivaksi

Aineistosta voitiin päätellä, että nuoret toivovat erillisiä tiloja rauhoittumiselle ja toiminnalle. Toivottiin ettei nuorisokahvila olisi liian avoin vaan siellä olisi mahdollista myös vetäytyä omaan rauhaan yksin tai kavereiden kanssa. Erillinen pelihuone takaisi, että muu tila voitaisiin rauhoittaa pelien aiheuttamilta tunteen purkauksilta ja meteliltä. Ja taas toisaalta he ketkä haluavat uppoutua pelien maailmaan, saavat siihen toimintaan oman rauhansa. Hyvät ja luokseen kutsuvat oleskelutilat ovat yleensäkin, oli kyseessä sitten nuorisotila tai -kahvila, olennainen osa tilan viihtyvyyttä.

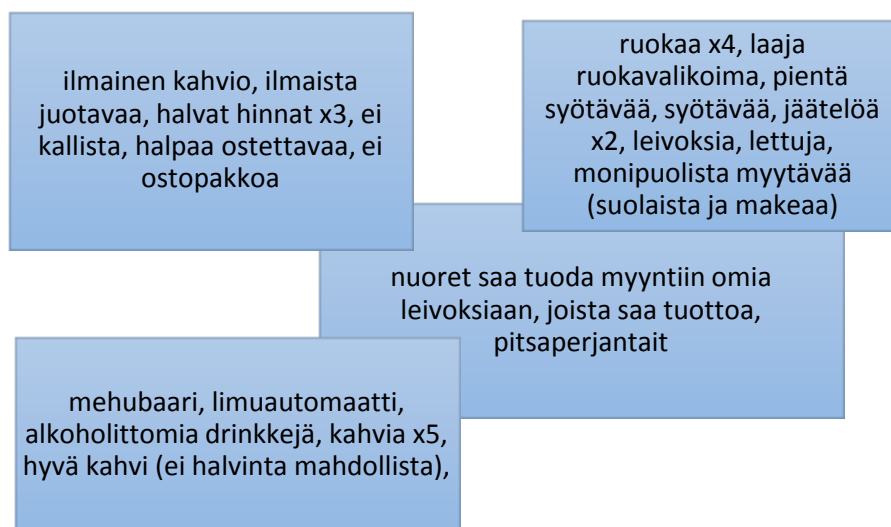
Nuoret toivoivat värejä ja pirteää sisustusta. Siitä sai vaikutelman, että pitkään jatkunut moderni musta-valko-harmaa tyylinen sisustus on alkanut jo kyllästyttämään ja nuoret ovat alkaneet kaipaamaan värejä, voimakkaita kuvioita ja kuoseja mukaan sisustukseen. Toisaalta nuoret on usein yhdistetty värikkäisiin ja vahvoihin elementteihin. Esimerkkinä voi mainita graffititaiteen. Modernit valkoiset tilat ovatkin usein aikuisten suunnittelemissa ja

aikuisille suunnattuja. Jos nuoret suunnittelevat, tulee värejä ja underground tunnelmaa. Väri- ja valaistusvalinnoilla voidaan luoda erilaisia tunnelmia myös saman tilan eri osiin.

Kahvilapalvelut

Kahvilapalvelut ovat vääjäämättä keskeinen tekijä kun puhutaan nuorisokahvilasta. Kahvilapalveluiden avulla nuorisokahvila saadaan erottumaan perinteisestä nuorisotilatoiminnasta. Nuoret esittivätkin ahkerasti toiveita nimenomaan kahvilatoimintaa kohtaan. Sen ohella kuitenkin keskeiseksi toiveeksi nousi hengailumahdollisuus ilman ostopakkoa. Kommentit koskien ostopakkoa nostivat esille ongelman monen nuoren kohdalla. Monet kahvilat ovat tiukkoja siitä, että vain maksavat asiakkaat saavat oleskella siellä. Silti kaikilla nuorilla ei välttämättä ole rahaa, mutta he haluaisivat istua kahviloissa keskustelemassa kavereiden kanssa. Nuorten kohdalla ollaan useasti niin tarkkoja, ettei riitä, jos joku seurasta ostaa jotain. Silloinkin vain ne, joilla on maksullinen tuote edessään, saa istua kahvilassa. Heidätkin saatetaan ajaa pois, kun kahvi on juotu tai sämpylä syöty. Tärkeintä tähän liittyen siis on se, ettei nuorisokahvilassa saa olla minkäänlaista ostovelvoitetta vaan siellä tulisi saada vapaasti hengailaa ilman ostamista.

Suurin osa kommentteista koski kuitenkin tarjottavia ja niiden saatavuutta Hintataso puhutti nuoria. Toivottiin halpoja hintoja, mutta ei laadun kustannuksella. Osa nuorista toivoi, että kahvilasta olisi jopa mahdollista saada jotain maksutta, kuten ilmaista juotavaa. Toivottiin myös monipuolista tarjontaa. Myytävien tuotteiden tulisi olla sellaisia, että niillä saa myös nälän pois. Hyvä kahvi koettiin tärkeäksi. Alle on koottu yleisimmät kahvilaa koskevat toiveet (ks. kuvio 11).

KUVIO 11. Kommentteja koskien kahvilatoimintaa

Kuviosta 10 voidaan nähdä että nuoret toivoivat myös tavallisesta kahvi/tee linjasta poikkeavia konsepteja kahvilan puolelle kuten mehubaaria ja mahdollisuutta ostaa tai tehdä alkoholittomia drinkkejä. Erikseen oli toivottu myös pitsaperjantaita ja mahdollisuutta leipoa itse tuotteita myyntiin. Nuorten omatoimisuuteen pyritään yleisestikin nuorisotyössä kannustamaan, joten tämä voisi olla kehittämisen arvoinen idea nuorisokahvilatoimintaa ajatellen. Kahvilatoiminnan vastuuta voisi jakaa nuorille ja näin lisätä heidän vaikuttamisensa ja osallisuuden kokemustaan entisestään. Nuorisotoiminnan tukeminen myös lisäisi nuorten hyvinvointia aktiivisuuden ja onnistumisten kokemusten kautta.

Toimintamahdollisuudet ja varustetaso

Toimintamahdollisuudet ja varustetaso viittasivat kahvilatoiminnan ulkopuolisiin tekemisen mahdollisuuksiin ja niihin liittyviin varusteisiin. Nuoret toivoivat tekemisen osalta selkeästi eniten erilaisia pelejä. Peleihin liittyvät toiveet kävivät yksiselitteisesti yhteen tilaa koskevien toiveiden kanssa, kuten esimerkiksi toive erillisestä pelihuoneesta. Pelien lisäksi aiheistosta nousi esille myös toive täysin uudennlaisia ja jopa erikoisia toimintoja kohtaan. Uudennlaisilla toiminnoilla tarkoitetaan tässä asioita, joita Orimattilassa ei ole pystynyt vielä tekemään missään muualla. Nuoret toivoivat myös omilla käsillä tehtävää tekemistä. Yksi haastateltava toivoi, että nuorilla olisi mahdollisuus käyttää omaa luovuuttaan ja tehdä itse mielenkiintoiseksi kokemiaan asioita. Kuviossa 12 on koottu kommentteja koskien toimintamahdollisuuksia ja varustetasoa.

KUVIO 12. Kommentteja koskien toimintamahdollisuuksia ja varustetasoa

Toimintamahdollisuuksiin liittyvissä toiveissa korostui mahdollisuudet ladata omia laitteitaan sekä olla niillä. Tästä syystä nuorisokahvilassa tulisikin olla tarjolla riittävän nopea ja ilmainen langaton verkkoyhteys. Nuoret korostivat myös laitteiden latauspisteiden turvalli-

suutta. Tällä he todennäköisesti tarkoittivat turvallisuutta nimenomaan oman laitteensa puolesta eikä niinkään pistokkeen tai laturin kunnon osalta. Nuoret haluavat voida ladata laitteitaan joko niin että pystyvät itse helposti valvomaan niitä tai että ne voi jättää lataamaan sellaiseen paikkaan, missä muut eivät pääse laitteeseen käsiksi. Kahviloihin ja muihin puolijulkisiin tiloihin onkin saatavilla useita erilaisia lukittavia latauskaappeja ja -asemia.

Monet nuoret toivoivat yksinkertaisesti vain mahdollisuutta saada olla kavereiden kanssa. Se onkin nimenomaan nuorten kohtaamispaikkatoiminnan ydin. Nuorilla tulisi olla mahdollisuus tavata muita nuoria ja viettää mielekästä ja sosiaalista vapaa-aikaa yhdessä. Sama perusajatus on kaikessa nuorille tarjottavassa avoimessa toiminnassa kuten nuorisotoiminnassa. Tämä toive oli lähes kaikkien nuorten yhteinen toive ja se toistui kehittämishankkeen kaikessa kerätyssä aineistossa.

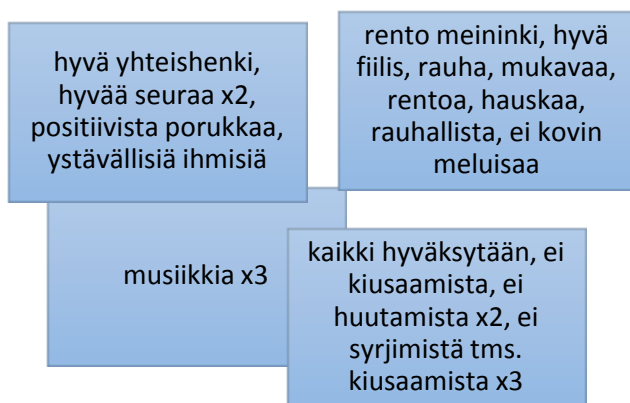
Harrastemessuaineistosta nousi vahvasti esille myös eläimet. Kommentit eläimistä luokiteltiin toimintoihin sillä ajatuksella että niiden kanssa on ajateltu voitavan tehdä jotain. Toiveiden takana koettiin olevan tarve saada olla eläinten kanssa eli toimia niiden parissa. Eläimiä oli toivottu paljon, niistä löytyi jopa 12 erillistä merkintää. Yleisesti eläimiä ei ole saanut tuoda puolijulkisiin tai julkisiin tiloihin allergiasyiden takia, mutta siitä huolimatta eläinten terapeuttinen vaikutus tunnustetaan yleisesti. Se, voidaanko esimerkiksi nuorisokahvilaan tuoda lemmikkejä, on merkittävä kysymys niiden nuorten kohdalla, jotka ovat eläinpölylle allergisia. Ajatus kahvilalemmikistä olisi kiva mutta jos tila halutaan pitää kaikille avoimena, ei niitä voida sallia. Toisaalta tämän asian voi ajatella myös toisella tapaa. Eläimet voidaan huomioida teemana tilan sisustuksessa (tosin tällöin se menettää merkityksensä toimintaa koskevana toiveena) tai harkintaan voidaan ottaa vaikka akvaario Orimattilan Kotipizzan tapaan.

Yksittäisiä, joukosta erottuvia, mutta mielenkiintoisia toiveita olivat muun muassa keilahalli, rodeohärkä ja animekauppa. Keilahallia oli myös toivottu Orimattilan kaupungin teettämässä harrastekyselyssä (Orimattila 2019). Nämä saattavat kuvastaa nuoren mielenkiintoa kyseistä toimintoa tai asiaa kohtaan. Nämä nuoret selvästi kaipaavat jotain aivan uutta ja elämyksellistä vanhojen perinteisten toimintojen, kuten biljardin ja musiikin kuuntelun tilalle. Nuorisokahvilan vetonaulana siten voisikin olla joku pelikone tai laite, mitä muualta ei löydy tai minkä pelaaminen tai kokeileminen on muualla maksullista mutta nuorisokahvilassa ilmaista. Tällaisia voisivat hyvinkin olla esimerkiksi erilaiset flipperit tai tyypilliset tivolipelit. On hyvä miettiä, millä tavalla voitaisiin huomioida nuorten yksilöllisiä tarpeita ja mielenkiinnon kohteita. Jo pelkästään järjestämällä teemailtoja ja tuomalla elementtejä

kiinnostuksen kohteista tilan sisustukseen ja toimintoihin voidaan saada paljon miellyttäviä kokemuksia aikaiseksi.

Ilmapiiri ja tunnelma

Ilmapiiri ja tunnelma olivat tärkeässä roolissa nuorten toiveissa koskien uutta nuorisokahvilaa. Nämä tekijät korostuivat erityisesti haastateltujen nuorten puheissa, mutta niitä kirjattiin myös ideapajojen osalta ylös. Tunnelman luontiin vaikuttavana tekijänä koettiin myös musiikki. Musiikin suhteen toivottiin myös mahdollisuutta valita sitä itse. Nuorisokahvilatoimintaa ajatellen tärkeänä pidettiin mukavaa ilmapiiriä ja sitä että kaikki saavat olla sellaisia kuin on. Alle on koostettu ilmapiiriä ja tunnelmaa koskevia kommentteja (ks. kuvio 13).

KUVIO 13. Kommentteja koskien ilmapiiriä ja tunnelmaa

Varsinkin haastatelluista nuorista ne, jotka eivät olleet osallistuneet nuorisotilatoimintoihin, peräänkuuluttivat hyvää ja positiivista ilmapiiriä. He olivat kaikista eniten huolissaan kiusaamisesta ja negatiivisesta vuorovaikutuksesta toisten nuorien kohdalla. Pelko näitä asioita kohtaan saattoi myös olla osallistumattomuuden taustalla, mutta siitä lisää luvussa 6.3. Hyvä ilmapiiri ja tunnelma ovat avaintekijöitä nuorten saamisessa mukaan toimintaan. Jos nuori ei tunne oloaan hyväksi, hyväksytyksi ja arvostetuksi omana itsenään, ei auta vaikka olisi mitä tekemistä tarjolla. Mielenkiintoinenkin ja itseä miellyttävä toiminta menettää merkityksensä jos ilmapiiri ja yhteisö ympärillä aiheuttavat ahdistusta.

Tässä on hyvä keskustelun alusta sille mikä on oikeasti kaikista merkityksellisintä, kun ollaan aloittamassa uutta kohtaamispaikkatoimintaa? Onko se varustetaso ja hienot puitteet, vai ilmapiiri ja se tunne mikä nuorelle välittyy, kun hän astuu ovesta sisään. Kehittämishankkeen kannalta merkittävä tutkimustuloksista noussut havainto oli se, että suurin syy nuorten osallistumattomuuteen toiminnoissa olivat ihmiset. Keitä siellä oli tai ei ollut ja se ilmapiiri mikä siellä vallitsi tai ei vallinnut.

Hyvän ilmapiirin ja tunnelman luominen on ennen kaikkea nuorten parissa työskentelevän henkilöstön käsissä. Myös nuorisokahvilatoiminnassa tulisi huomioida henkilöstön riittävät ammatilliset ja henkilökohtaiset taidot kohdata ja olla nuorten kanssa. Vaikka kyseessä olisi ensisijaisesti kahvila, henkilöstöllä pitäisi silti olla valmiudet puuttua mahdollisiin kiusaamistilanteisiin, ennaltaehkäistä sitä ja kyetä luomaan positiivista ja hyvää yhteishenkeä asiakaspohjaan. Kohtaamisen ja positiivisen vuorovaikutuksen taito on yli päätänsä asiakaspalveluhenkilöstöltä toivottavaa. Nuorten parissa on tämän lisäksi osattava huomioida ryhmädynamiikkaa ja sen muutoksia sekä yksilöllisiä tarpeita ja ominaisuuksia. Edellä mainittujen taitojen hallinta parantaa kykyä ennakoita tilanteita ja puuttua niihin ennen kuin en eskaloituvat.

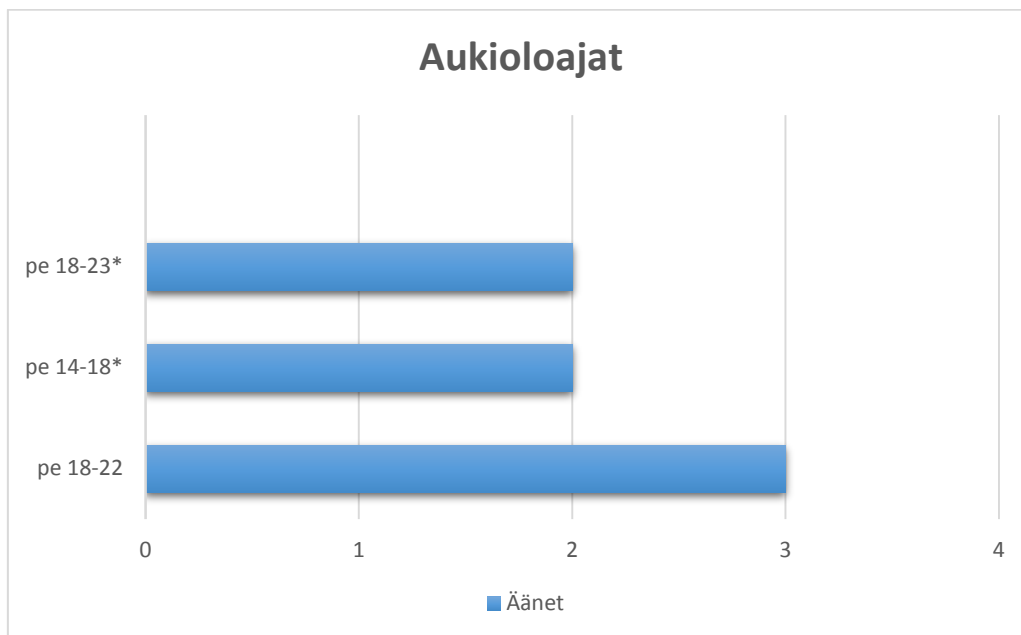
Jos nuorisokahvilan valvonnasta ja ohjaamisesta vastaavat vapaaehtoiset, tulisi heille ehdottomasti tarjota koulutusta tehtävänsä. Koulutukseen tulisi sisältyä ainakin seuraavat teemat: nuorten kohtaaminen yleisesti, nuoruus tänä päivänä ja ongelmatilanteiden hallinta. Lisäksi ohjaajille tulisi tarjota EA1- sekä hygieniapassikoulutus. Toiminnan kannalta parasta olisi henkilöstön pysyvyys, jotta molemminpuolinen tutustuminen olisi mahdollista (mm. Nuorten Palvelut ry. 2014, 26). Vapaaehtoisten osalta tämä voi kuitenkin olla mahdotonta toteuttaa, sillä keneltäkään ei voida vaatia säännöllistä sitoutumista palkkotoiden ja muun elämän ohella. Nuorisokahvilassa olisi hyvä olla ainakin yksi palkattu työntekijä, joka olisi suurimman osan ajasta paikalla ja jolla olisi jo valmiiksi ammattitaitoa nuorten kohtaamiseen.

Myös yleiset turvallisuustekijät vaikuttavat tunnelmaan ja ilmapiiriin. Turvallisessa ympäristössä on mahdollisuus rentoutua, eikä tarvitse ahdistua tai olla jännittynyt ainakaan ympäristötekijöiden puolesta. Turvallisuudella tarkoitetaan tässä niin nuorten asiakkaiden kuin työntekijöidenkin turvallisuutta. Keskeisiä turvallisuutta lisääviä tekijöitä ovat selkeät toimintaohjeet vaara- ja uhkatilanteissa, valmiiksi tehdyt kriisisuunnitelmat, henkilöstön riittävä määrä ja ammattitaito, asianmukainen turvallisuusvälineistö (kuten alkusammutusvarusteet) ja tärkeimpänä, kaikkien edellä mainittujen asioiden tunteminen ja tiedostaminen. Henkilöstön määrällä vaikutetaan niin asiakkaan kuin työntekijän turvallisuuden lisäksi myös palvelun laatuun. Nuorisokahvilassakin pitäisi olla vähintään kaksi työntekijää koko ajan paikalla, joista toisen pitäisi voida keskittyä kahvilatoiminnan ulkopuolisiin teki-
jöihin.

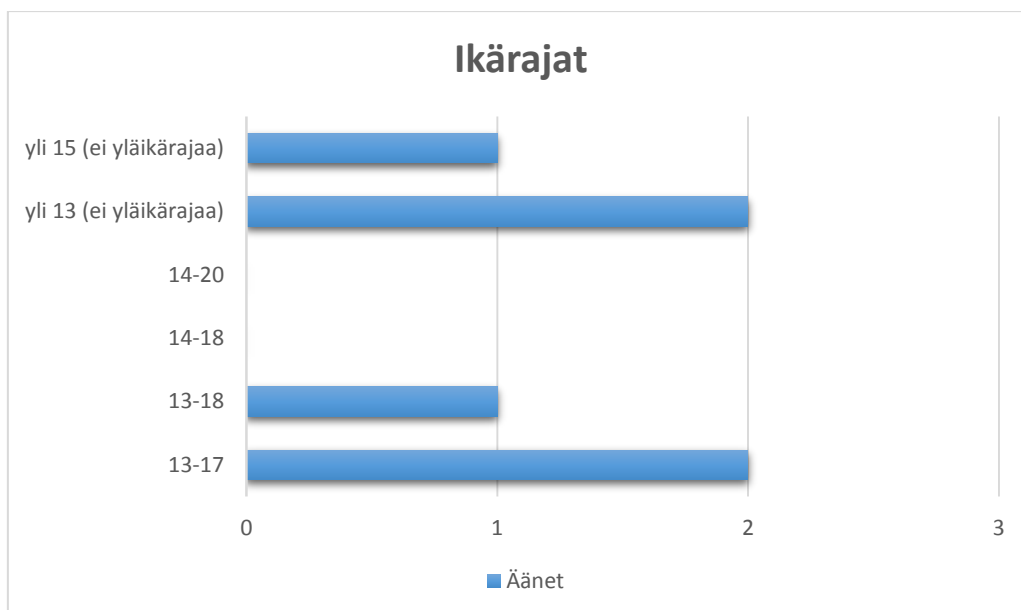
Toiminnan raamit

Toiminnan raameilla tarkoitetaan nuorisokahvilan aukioloaikoja, ikärajoja, valvontaa ja sääntöjä. Näihin liittyen aineistoa kertyi hyvin. Aukioloaikoja ja ikärajoja sai äänestää nuo-

risokahvilan suunnittelutilaisuudessa, jossa nuorten osallistujamäärä oli melko vähäinen. Alla äänestystuloksia kuvaavat kuviot 14-15.

KUVIO 14. Äänestystulos aukioloajoista (*muu, mikä? -ehdotukset)

KUVIO 15. Äänestystulos ikärajoista

Molemmissa äänestyksissä oli annettu sekä valmiita vaihtoehtoja että ”muu, mikä?” vaihtoehto, jossa sai tehdä oman ehdotuksen. Ikärajojen suhteen omia ehdotuksia ei tullut yhtään. Muun aineiston keruun yhteydessä tuli myös esille aukioloaikoihin liittyviä kommentteja. Haastattelujen perusteella nuorisotilatoimintoihin osallistuneet nuoret kaipaivat

toimintaa myös lauantaille. Haastatteluhetkellä voimassa olevien aikataulujen mukaan Nuokku oli auki sunnuntaisin mutta ei lauantaisin.

Äänestystuloksia tulkittiin määrällisesti eli mitä enemmän ääniä, sitä parempi vaihtoehto. Vähemmistö nuorista toivoi kahvilan olevan auki suoraan koulun jälkeen ja enemmistö taas vasta myöhemmin illalla. Suoraan koulun jälkeen tulijat olisivat valmiita lähtemään kotiin jo aiemmin, kun taas myöhemmin tulevat haluaisivat nuorisokahvilan olevan auki mahdollisimman myöhään. Ikärajojen suhteen enemmistö nuorista oli valmis määrittämään alaikärajaksi 13-vuotta. Yläikärajan suhteen enemmistö antaisi myös täysi-ikäisille nuorille mahdollisuuden nuorisokahvilan käyttöön.

Toiminnan raameihin liittyvät myös toiminnan säännöt. Nuoret toivoivat muun muassa että nuorisokahvilaan ei tulisi ”nuokkusääntöjä”. Alla muutama esimerkki:

- Ei samanlaisia sääntöjä kuin Nuokulla.
- Ei sääntöjä –joo ja rento meininki!

Nuokkusäännöt ei itsessään vielä kerro meille mitään tämän toiveen esittäjän tarkoituksesta. Sen takia näitä kommentteja olisi ollut mielenkiintoista päästä tarkentamaan. Jälkikäteen kuitenkin kysyttiin muutamilta nuorilta, keiden tiedettiin käyvän Nuokulla, mistä säännöistä nuokkusääntöihin viittaavissa kommentteissa voisi olla kyse. Lähes yksimielisesti kaikki vastasivat sen liittyvän joko kiroilukieltoon tai siihen, että omia juomia ei saanut viedä mukanaan Nuokulle. Myös harrastekyselyyn (Orimattila 2019) oli joku kommentoinut, ettei käy Nuokulla koska siellä on liikaa 13-vuotiaita ja siellä ei saa kiroilla.

Kaikkeen kiroiluun puuttuminen, ja siten sen totaalinen kieltäminen, on hankala tehtävä. Nuorten kanssa olisikin hyvä erottaa niin sanottu normaali omaan puheeseen kuuluva kiroilu, vihapuheesta. Vihapuheeseen on puuttava aina. Vihapuheella tarkoitetaan aggressiivista, loukkaavaa, syrjivää tai alentavaa puhetta, joka kohdistuu itseän, toiseen ihmiseen tai johonkin ihmisryhmään. Mutta kiroilu itsessään, valitettavasti, on aika arkinen osa nykynuorten puhetapaa. Kaikkeen kiroiluun puuttuminen tekee toiminnasta helposti pois luotaan työntävää ja nuorten silmissä epämiellyttävää, jos pitää koko ajan miettiä mitä sanoo. Nuoret ovat toivoneet itse viihtyisää ympäristöä, jossa on mukava olla. Suurin osa heistäkään ei halua kuunnella kovaäänistä kiroilua koko aikaa. Normaalikin kovaääninen kiroilu saattaa lannistaa tunnelmaa ja heijastaa aggressiivista sävyä ympärilleen luoden turvattomuutta. Niinpä äänenvoimakkuuteen puuttuminen on perusteltua vaikka muuten ei normaaliin kiroiluun puuttuttaisikaan.

Nuorille on myös hyvä selventää, että toiminnan sääntöjä voivat ohjata myös muut kuin toiminnan järjestäjätaho. Yleensä tilan omistajalla on omat sääntönsä, joita kiinteistössä

toimivien tahojen tulee noudattaa. Toisin sanoen, vaikka nuorisokahvilassa olisi omat sääntönsä, ne eivät voi kumota kiinteistön omistajan tai esimerkiksi paloturvallisuustarkastajan asettamia sääntöjä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi henkilömääriin liittyvät rajoitteet kiinteistössä tai tiettyjen tilojen käyttökiellot tai -ehdot.

Tästä syystä onkin hyvä sopia pelisäännöt yhdessä tilaa käyttävien nuorten kanssa, jotta löytyy kaikkia osapuolia tyydyttävä ratkaisu. Yhdessä tehden nuorille voidaan samalla selvittää palveluntarjoajasta riippumattomat rajoitukset, käydä keskustelua sääntöjen tarpeellisuudesta sekä sitouttaa heitä noudattamaan yhteisesti sovittuja periaatteita.

Sääntöjen lisäksi myös valvonnan periaatteet liittyvät toiminnan raameihin. Valvonnalla tarkoitetaan sitä valvontaa, jota työntekijät suorittavat töissä ollessaan. Valvontaperiaatteisiin liittyvät myös tavat miten ja missä vaiheessa tilanteisiin puututaan. Valvonnan on oltava kaikkien työntekijöiden osalta yhdenmukaista ja kohdistua kaikkiin nuoriin tasapuolisesti. Valvonnan periaatteista sovitaan yhdessä työntekijöiden kesken ja niiden tulee olla tasavertaiset kaikkien nuorten kohdalla. Johdonmukainen ja tasavertainen valvonta ja puuttuminen tilanteisiin auttaa nuoriakin ennakoimaan syntyviä tilanteita.

6.2 MLL:n tila nuorisokahvilana

Kehittämishankkeen tarkoituksena oli myös kartoittaa MLL:n tilan soveltuvuutta nuorisokahvilatoimintaan. Tätä päästiin kartoittamaan ensimmäisen ideapajan yhteydessä, joka pidettiin MLL:n tilassa. Nuorten mielipiteet tilan soveltuvuudesta sellaisenaan nuorisokahvilaksi olivat luonnollisestikin negatiivissävytteisiä. Oikeastaan sijainti oli ainoa, joka yksimielisesti oli nuorten mielestä hyvä.

MLL:n tilan sopimattomuus nuorisokahvilaksi oli ilmaistu usealla eri tavalla. Osa nuorista koki selkeästi ideapajassa olleiden aikuisten määrän häiritsevänä ja yhdisti tilaisuuden tilan käytölle ominaisena. Ilmaisut ovat suoraan nuorten itsensä kirjoittamia ja suluissa olevat ovat opinnäytetyön tekijän perusteluja tulkinnalle:

- Sisustusta houkuttelevaksi –joo ja tunnelma hyväksi, ei kirkasta valaistusta! (MLL tila kauttaaltaan kirkkaasti valaistu)
- Ei lapsi, raskaus yms. julisteita seinällä (MLL tilassa lähinnä pienten lasten huoltajille suunnattuja mainoksia sekä pienten lasten tarvikkeita, vaatteita ja leluja)
- Ei aikuisia tuijottelemassa joka nurkan takana mutta kuitenkin muutama valvoja valvomassa (tilaisuudessa aikuisia oli melkein yhtä paljon kuin osallistuneita nuoria)

Negatiivinen suhtautuminen MLL:n tilaan nuorisokahvilana ei kuitenkaan tullut nuorten kohtaamispaikka työryhmälle yllätyksenä. Tila on nykyisessä muodossaan tehty lähinnä pienten lasten perheiden tarpeet huomioiden eikä sitä ollut muutettu millään tavalla tilaisuutta varten.

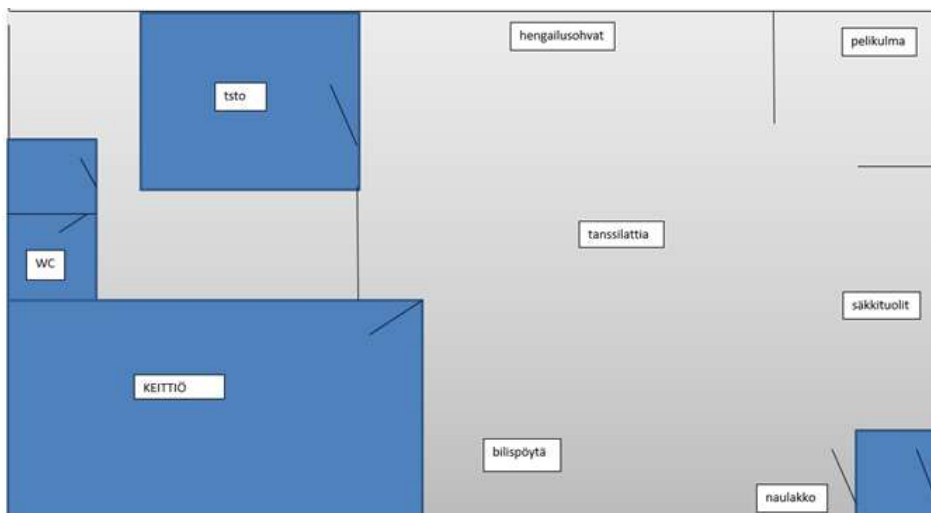
MLL:n tilan imagoon on hankalaa vaikuttaa ainakaan nopealla aikataululla. MLL:n toiminta lähinnä pienten lasten perheille palveluja tarjoavana yhdistyksenä on melko vakiintunut mielikuva. Jos tila mielletään vain pienten lasten ja lapsiperheiden toimintapaikaksi, voi sen mielikuvan muuttaminen vaatia aikaa. Sitä ei kuitenkaan voi nähdä mahdollisena tehtävänä sillä onhan MLL:lla valtakunnallisesti paljon nuorillekin suunnattua toimintaa. Niistä löytyy tietoa kattavasti MLL:n Nuortennetistä (www.nuortennetti.fi). Myös MLL Ori-mattilan yhdistys on mukana yläkoulujen tukioppilastoiminnassa myöntämällä toiminnalle stipendirahaa ja osallistumalla mahdollisuuksien tukioppilaiden koulutukseen ja toiminnan tukemiseen. Tukioppilastoimintaan, oppilaitosyhteistyöhön ja MLL:n näkyvyyteen nuorten elinympäristössä kannattaisi panostaa imagon muuttamiseksi nuoriystävällisemmäksi.

Nuorten kommentit koskivat kuitenkin lähinnä MLL:n tilan visuaalista ilmettä, mihin pystytään vaikuttamaan melko helposti. Jotta MLL:n tilasta saataisiin nuorille mieluisa nuorisokahvila, sitä pitäisi tietysti muokata nuorten toiveiden pohjalta heille sopivammaksi ja luontevammaksi ympäristöksi. Sisustusratkaisut pitäisi kuitenkin suunnitella siten että ne ovat helposti muokattavissa eri ikäryhmien käyttöön häiritsemättä toisiaan. Alla nuorten kommentteja liittyen siihen mitä MLL:n tilalle pitäisi tehdä jotta sen voisi nähdä nuorisokahvilana:

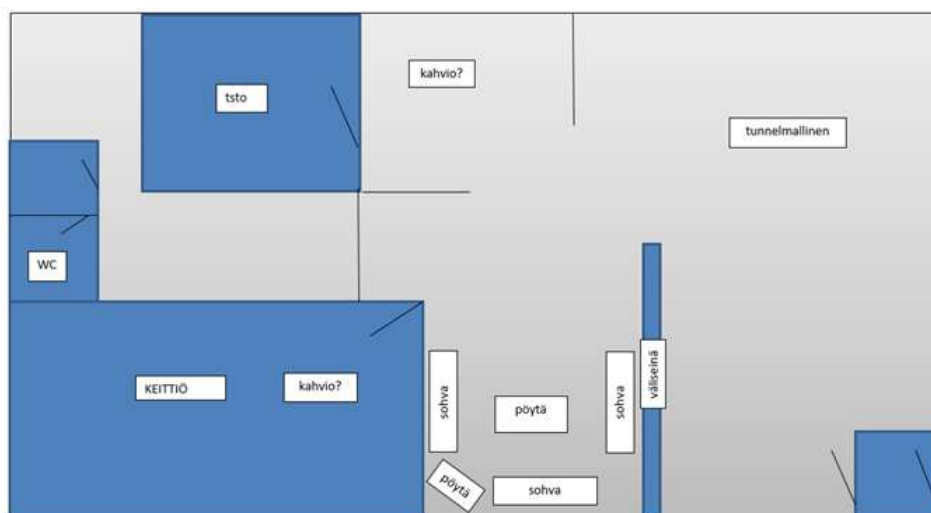
- Tarvittaisiin sohvia ja pöytiä
- Enemmän nuorille näköistä

Nuorisokahvilan suunnittelutilaisuudessa nuorilla oli mahdollisuus suunnitella pohjapiirroksen avulla MLL:n tilasta nuorisokahvila. Menetelmää oli käyttänyt kolme nuorta. Kahdessa piirustuksessa oli suunniteltu erillinen oleskelutila sohvineen ja säkkituoleineen. Näihin suunnitelmiin oli myös erikseen merkitty kahvio kalusteineen. Yhdessä suunnitelmista ei ollut huomioitu kahvilaa lainkaan ja tilaa dominoivat tanssilattia sekä pelaamista varten tarkoitetut nurkkaukset. Nuorten pohjapiirroksista tehtiin mallinnetut kopiot koneella. Kaikki tekstit laitettiin pohjakuviin samassa muodossa kuin ne olivat nuorten papereissa ja elementit sijoitettiin silmämääräisesti mutta mahdollisimman tarkasti samoille paikoille. Ohessa kaikki kolme pohjapiirroksen avulla tehtyä suunnitelmaa (ks. kuvat 16-18).

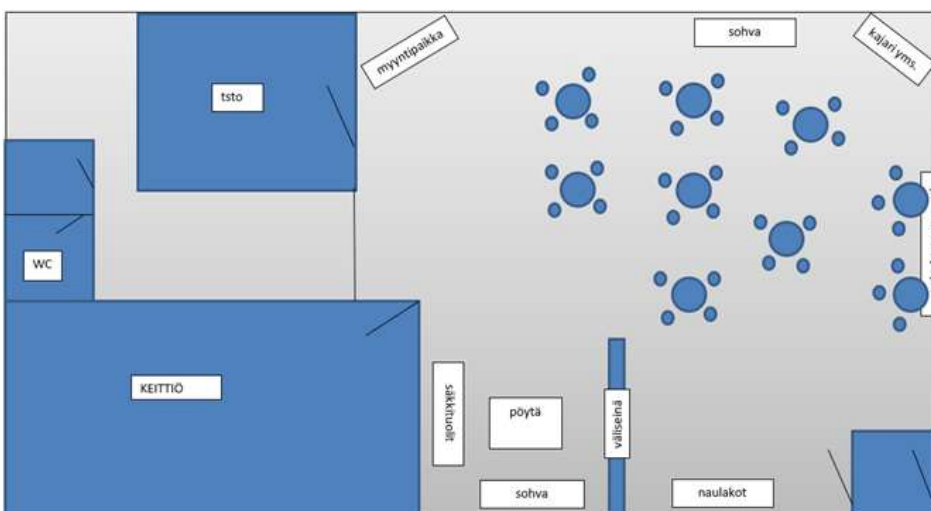

KUVIO 16. Pohjapiirros MLL:n tila 1

KUVIO 17. Pohjapiirros MLL:n tila 2

KUVIO 18. Pohjapiirros MLL:n tila 3

Pohjasuunnitelmistakin on nähtävissä, että nuoret pystyvät näkemään myös MLL:n tilan nuorisokahvilana, mikäli sitä muutettaisiin enemmän myös nuorille sopivaksi. Aineiston analysoinnin myötä saatiin nostettua esiin kaksi keskeistä asiaa MLL:n tilan muuttamisessa nuorisokahvilaystävälliseksi. Alla lueteltu myös näihin päätekijöihin liittyvät keskeiset osatekijät:

1) Tarpeenmukaiset ja asiakaskuntaan soveltuvat tila- ja kalusteratkaisut.

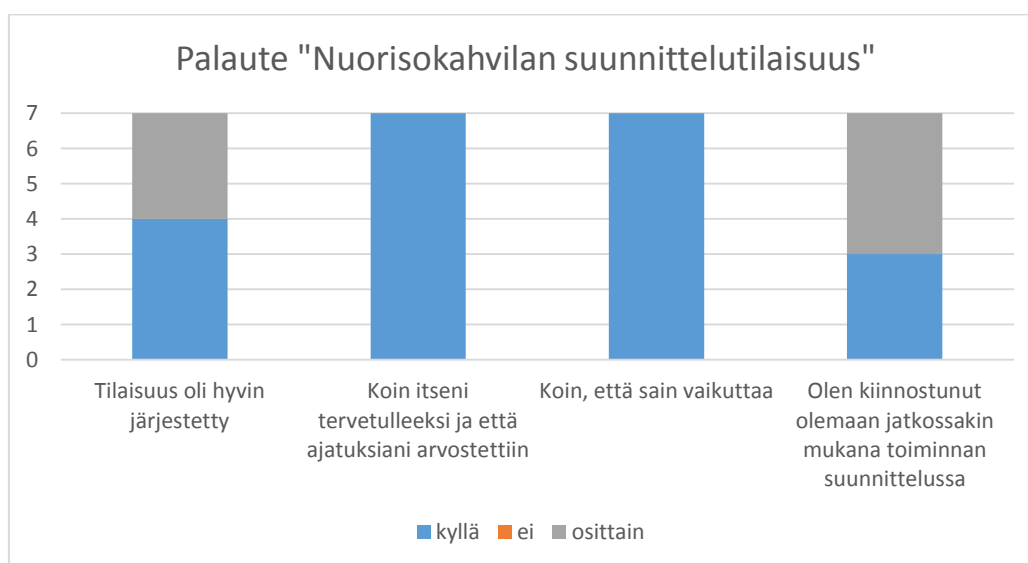
- Tarvitaan toimivat ja kaikkia osapuolia tyydyttävät tilaratkaisut.
- Tilan muuttaminen kaikille osapuolille viihtyisäksi tilaksi.
- Asianmukaisten kaluste- ja tilaratkaisujen tekeminen.
- Olosuhteiden tarkkailu ja parantaminen tarvittaessa tärkeää.

2) Toimintamahdollisuuksien luominen.

- Kahvilan toimintaedellytyksien luominen.
- Tarvitaan tekemistä ja toimintamahdollisuuksia myös nuorille.

6.3 Osallisuuden ja vaikuttamisen kokemusta koskevat tulokset

Osallisuuden ja vaikuttamisen kokemuksista tiedusteltiin nuorilta kirjallisen palautteen ja haastattelujen avulla. Nuoret pääsivät antamaan ensimmäisessä ideapajassa palautetta niin itse ideapajaan mutta myös osallisuuden ja vaikuttamisen kokemukseensa liittyen (ks. liite 1). Vaikuttamisen ja osallisuuden kokemusta koskevat vastaukset havainnollistetaan alla olevassa kuviossa 19.

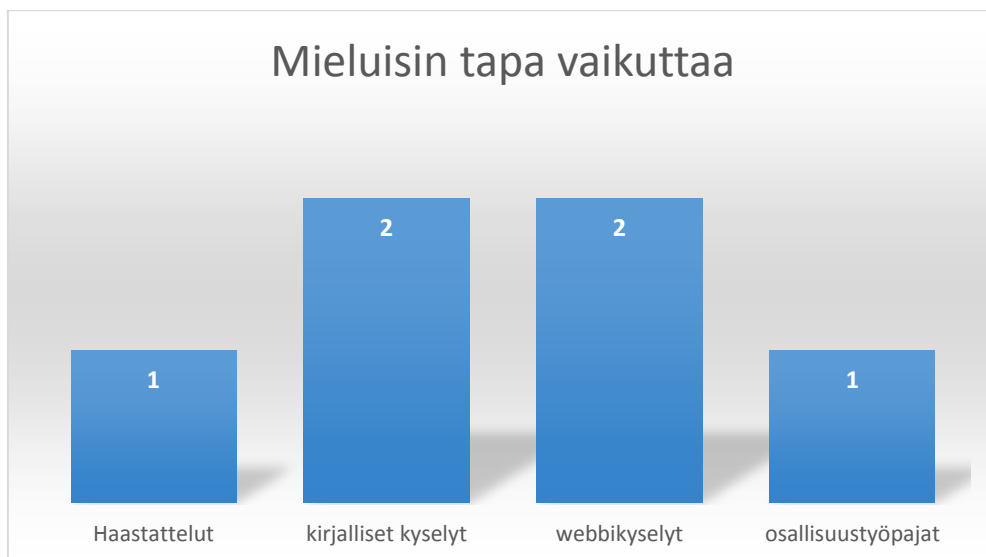
KUVIO 19. Palautekooste nuorisokahvilan suunnittelutilaisuudesta

Palautteen mukaan kaikki nuoret kokivat olonsa tervetulleeksi tilaisuuteen ja että heidän ajatuksiaan arvostettiin aidosti. He kokivat myös, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa ja olla mukana nuorten kohtaamispaikkatoiminnan kehittämisessä. Osa nuorta ilmoitti myös olevansa kiinnostunut olemaan jatkossakin mukana toiminnan kehittämisessä. Kukaan heistä ei kuitenkaan jättänyt opinnäytetyön tekijälle yhteystietojaan tulevista tilaisuuksista ilmoittamista varten, vaikka tätä oli toivottu lomakkeessa.

Yli puolet nuorista kokivat, että tilaisuus oli hyvin järjestetty. Loput pitivät tilaisuutta vain osittain hyvin järjestettynä. Heiltä toivottiin avointa palautetta siitä mitä olisi voitu tehdä toisin. Alla sanatarkasti nuorten perustelut osittain hyvin järjestetty -vastanneiden osalta (kaikki eivät perustelleet):

Huonoon aikaan pidettiin / Porukkaa oli vähän, tilaisuutta olisi voinut mainostaa enemmän / pitäis järjestää ei loma-aikana niin olis enemmän kävijöitä ja mainostaa paremmin

Haastatteluissa nuorisotilatoimintoihin osallistuvilta nuorilta tiedusteltiin kiinnostusta vaikuttamiseen nuorille suunnattujen palveluiden ja toimintojen kehittämisen osalta jatkossa. Osa nuorista ei osannut sanoa omaa kantaansa asiaan lainkaan. Vaikutti siltä että he kokivat kysymyksen hankalana. Suurin osa nuorista kuitenkin ilmaisi halunsa vaikuttaa. Kuviossa 20 on tuotu esille nuorten mielestä mielekkäimmät tavat olla vaikuttamassa palveluiden kehittämiseen.

KUVIO 20. Mieluisin tapa vaikuttaa (nuorisotilatoimintoihin osallistuvat nuoret)

6.4 Osallisuutta ja tavoitettavuutta lisäävät tekijät

Kehittämishankkeen yhtenä tehtävänä oli osaltaan saada selville syitä nuorten osallistumattomuudelle ja osaltaan sille miten heidät voitaisiin parhaiten tavoittaa. Jälkimmäisen kysymyksen kohdalla oltiin erityisen kiinnostuneita niiden nuorten tavoittamisen keinoista, jotka eivät yleensä osallistu mihinkään toimintoihin. Näihin kysymyksiin saatiin vastauksia ensimmäisen ideapajan ja haastattelujen kautta.

Ensimmäisessä ideapajassa nuoria haastateltiin aiheesta toimintapisteiden lomassa. Nuoria haastatelleen PPHYKY:n edustajan mukaan nuoret olivat keskusteluissa olleet sitä mieltä, että passiivisemmat nuoret tavoitettaisiin paremmin mainostamalla ilmaista ruokaa tai viemällä vaikuttamiskanavat erilaisille virtuaalialustoille. Nuoret olivat yleisesti siinä käsityksessä, että passiiviset nuoret olisivat jotenkin sosiaalisesti sulkeutuneita ja viihtyisivät lähinnä tietokoneillaan kotolta käsin. Nuorilta kysyttiin myös miten he olivat saaneet tiedon nuorisokahvilan suunnittelutilaisuudesta (ks. kuvio 21). Nuoret eivät pitäneet tilaisuuden mainostamista erityisen onnistuneena viitaten vähäiseen osallistujamäärään.

KUVIO 21. Mitä kautta saanut tiedon ideapajasta?

Ideapajan palautelomakkeessa nuorilta kysyttiin, kuinka passiivisia nuoria voitaisiin tavoittaa ja millä tavoilla ideapajan kaltaisia tilaisuuksia kannattaisi mainostaa. Lisäksi heiltä kysyttiin mitä ideapajan kaltaisissa tilaisuuksissa pitäisi olla, että ne houkuttelisivat kaikkia nuoria. Alla sanatarkka kooste nuorten vastauksista:

Hyvää ja halpaa ruokaa, ja mukavat tilat / Hiihtolomaviikko ei ehkä ollut paras mahdollinen ajankohta. Parempi ajankohta, muuta en keksi / Puhua nuorille suoraan esim. koulussa ja mainostaa eri puolilla somessa, ilmoitustauluilla yms. / Joku aa-

*munavaus koululla yms. / Aamunavaus koulussa yms. / megistölkkeihin mainos /
megis-tölkkeihin mainos*

Aineiston analyysin perusteella nuorten näkemys keinoista tavoitettavuuden ja osallisuuden lisäämiseksi on kiteytettävissä seuraaviin kolmeen johtolauseeseen:

- 1) Mainonnan tulee tapahtua oikeassa paikassa oikeaan aikaan.
- 2) Toiminnan on oltava vastavuoroista.
- 3) Toiminnan on oltava oikea-aikaista.

Haastatteluissa nuorisotilatoimintoihin osallistumattomilta nuorilta haluttiin kysyä, miksi he eivät käytä nuorisotilatoimintoja. Lisäksi oltiin kiinnostuneita siitä, voisivatko he käydä muun laisessa toiminnassa, kuten uudessa nuorisokahvilassa ja jos voisivat, niin mitä tai minkälaista siellä pitäisi olla. Kaikki nuoret olivat valmiita tutustumaan uuteen nuorisokahvilaan, mikäli se olisi mahdollista aikataulujen ja liikkumisen osalta ja jos siellä olisi sellaista toimintaa, mikä kiinnostaa heitä ja heidän kavereitaan.

Puolet nuorisotilatoimintoihin osallistumattomista nuorista asuivat keskustassa tai sen lähialueella mutta toinen puolet yli kuuden kilometrin päässä keskustasta. Kauimpana asuvat asuivat 10-20 kilometrin päässä keskustasta. Kauempana asuvilla käymättömyyden syynä oli luonnollisesti pitkät etäisyydet ja siihen liittyvät kyytiongelmat. Nuorten mukaan julkista liikennettä ei varsinkaan ilta-aikaan ollut ja vanhemmat eivät olleet joko halukkaita tai kykeneväisiä kuljettamaan nuoria nuorisotilan ja kodin välillä.

Koska uutta nuorisokahvilaa koskevan sisällönanalyysin tuloksista ei kuitenkaan juurikaan noussut kaukana asuvien nuorten osallisuuden haasteet, tehtiin vielä yksi kooste nuorisotilalla käymättömien nuorten toimintaan osallistumisen esteistä. Kaukana asuvien isoin este osallistumiselle oli julkisen liikenteen tai muun kyydin puute. Taulukkoon 12 on koostettu nuorisotilatoimintoihin osallistumattomien nuorten perusteluja osallistumattomuudelleen sekä mahdollistavia tekijöitä osallistumiselle.

Ehkä hieman yllättäen välimatka ei kuitenkaan yksinään ollut syy sille, miksi kaukana asuvat nuoret eivät käyneet nuorisotiloilla. He mainitsivat syyksi myös kavereiden ja mielekkään tekemisen puutteen. Osa heistä ei edes nähnyt tarvetta edes päästä nuorisotiloille, koska siellä ei heidän mukaansa ollut mitään sellaista tekemistä, mitä ei kotona voinut tehdä. Nuorisotiloilla ei myöskään käynyt ketään omista kavereista vaan heitä tavattiin muissa yhteyksissä. Osalla oli myös omia harrastuksia, jotka pitivät kiireisenä. Keskustan lähellä asuvat nuoret puolestaan perustelivat käymättömyyttään sekä ihmisillä että toiminoilla. Myös heistä suurin osa laittoi oman osallistumattomuuden syyksi omien kavereiden

osallistumattomuuden. Osa oli myös sitä mieltä, ettei siellä yksinkertaisesti ole mitään tekemistä.

TAULUKKO 12. Nuorisotilalla käymättömien nuorten esteitä ja mahdollisuuksia osallistumiselle (haastattelut)

EI KÄY NUORISOTILALLA KOSKA...	TULEE TUTUSTUMAAN UUTEEN NUORISOKAHVILAAN JOS...
-asuu kaukana x4 -ei ole julkista liikennettä tai muuta kyyti mahdollisuutta x4	-se on suht lähellä koulua x2 -se on avoinna heti koulun jälkeen x3 -sieltä pääsee jollakin kotiin x4
-omat kaverit eivät käy x6	-saan kaverin mukaan x2
-ei ole mielekästä tekemistä x5 -ei ole mitään sellaista tekemistä, mitä ei voisi tehdä kotonakin x2	-siellä on jotain mielenkiintoista tekemistä

7 NUORISOKAHVILAN TOTEUTUSSUUNNITELMA

Uuden nuorisokahvilan toteutussuunnitelma perustuu pääosin nuorten kuulemisen kautta saatuun aineistoon ja siitä nousseisiin keskeisiin tekijöihin, jotka esiteltiin jo luvussa 6.1. Aineiston tukena on kuitenkin hyödynnetty myös teoreettista tietoa nuorten palveluiden kehittämisestä nuorilähtöisesti. Toteutussuunnitelma koostuu toimenpidesuosituksista ja -ohjeista sekä suuntaa antavasta prosessikuvauksesta. Toteutussuunnitelma on koostettu tekstimuotoiseksi toimenpidesuosituksiksi ja ohjeiksi (ks. taulukko 14). Prosessikaavion (ks. kuvio 23) avulla havainnollistetaan selkeytetysti ja tiivistetysti ehdotus nuorisokahvilan toiminnan osalta huomioitavista pääkohdista sekä ennen sen aloittamista että sen jälkeen. On huomioitava, että kehittämishankkeen tarkoitus oli varmistaa nuorisokahvilatoiminnan nuorilähtöisyys ja sitä kautta lisätä nuorten vaikuttamisen ja osallisuuden kokemusta. Toteutussuunnitelmassa ei ole huomioitu muita toiminnan kannalta oleellisia asioita, kuten talous tai lupa-asiat.

Pietilän (2017, 27-31) mukaan toimivia palveluita yhdistävät tekijät ovat asenne asiakkaita kohtaan, turvallisuus, yhdessä tekeminen, luottaminen yhteistyökumppaneihin, toimivat tilat, riittävät aikaresurssit, tiedottaminen, toiminnan siirrettävyys sekä palvelun päättämiseen liittyvien jatkotoimenpiteiden selkeys. Myös nuorisokahvilan toteutussuunnitelmassa huomioidaan edellä mainittuja hyvän palvelun tekijöitä. Monet niistä nousevat esille myös tämän kehittämishankkeen omassa aineistossa.

Asenteella Pietilä (2017, 27) tarkoittaa uskoa nuoriin ja siihen että ammattilaisilla on kyky nähdä yksittäisten ongelmien taakse. Usko nuoriin tarkoittaa myös aidon osallisuuden tarjoamista. Nuorten mielipiteiden ja toiveiden aito huomiointi nuorisokahvilan kalustamisessa, sisustusratkaisuissa ja toiminnoissa on toteuttamissuunnitelman ydin. Nuorten äänen tulee kuulua ja käden jäljen näkyä. Muuten voitaisiin katsoa tämän kehittämishankkeen nuorilähtöisyyttä pelkästään tokenismina, näennäisvaikuttamisena, jolla ei ole oikeasti ollut mitään merkitystä. Nuoret voidaan ottaa mukaan nuorisokahvilan sisustuksen (värimaailma, elementit, valaistus) ja kalusteiden (istuimet, kahvilakalusteet, pelit ym.) valintaan esimerkiksi järjestämällä näihin teemoihin liittyviä tilaisuuksia tai kyselyitä koulussa tai sähköisesti. Konkreettista ideapajaakin voi kokeilla, mutta kokemustiedon perusteella niihin ei saada osallistumaan riittävästi nuoria. Yläkouluissa näissä suunnittelutuokioissa kannattaa hyödyntää pitkiä tai toimintavälitunteja tai koulun omia teemapäiviä, missä oppilailla vapaampi ohjelma.

Nuorilähtöisen kehittämisen toteutumiseksi nuoret tulee toteuttamisvaiheessakin ottaa mukaan toimintaan aina kun mahdollista. Kehittämishankkeessa kokeiltujen menetelmien valossa voidaan, todeta että ideapajamainen avoin sisustussuunnittelutilaisuus tuskin

kannattaa. Sen sijaan nuorista voi voimassa olevien kontaktien avulla koota ryhmän, joka on mukana päättämässä kalusteista ja niiden sijoittelusta, sisustuselementeistä, värimaailmasta, peleistä, kahvilatarjonnasta, hintapolitiikasta, käytänteistä ja yhteisistä pelisäännöistä. Nuorten kohtaamispaikka työryhmä voi nuorten kuulemisen tulosten perusteella rakentaa erilaisia vaihtoehtomalleja, joihin liittyen voi järjestää äänestyksiä esimerkiksi yläkouluilla koulu aikaan tapahtuvana toimintana.

Turvallisuus ja yhdessä tekeminen toteutuvat palvelun ollessa ennakoitavaa ja sen ollessa rakentunut nuorten tarpeista käsin (Pietilä 2017, 28). Nuorisokahvilan toiminnan turvallisuutta lisääviin kokemuksiin voidaan pyrkiä vaikuttamaan säännöllisillä toiminta-ajoilla, tutuilla kahvilatyöntekijöillä sekä toiminnan vastaamisella nuorten tarpeisiin ajantasaisesti. Toiminnan tulee olla ennakoitavissa mutta tilanteiden ja tarpeiden mukaan muuntautumiskykyistä. Ennen kaikkea toiminnan pitäisi olla nuorten kanssa yhdessä suunniteltua. Toimintaa varten tulee olla tehtynä etukäteen myös kaikki tarvittavat turvallisuussuunnitelmat ja toimenpideohjeet esimerkiksi kriisitilanteiden varalle.

Nuorisokahvilatoimintaa tullaan toteuttamaan yhteistyössä kaupungin ja kolmannen sektorin toimijoiden kesken. Tämän takia luottamus verkostoon ja yhteistyötahoihin on ensiarvoisen tärkeässä asemassa. Luottamuksen ylläpitämiseksi ja vahvistamiseksi yhteisille keskusteluille ja suunnittelulle on varattava riittävästi aikaa. Myös johtoportaan tulee olla sitoutunut toimintaan taaten sille riittävät resurssit ja arvostuksen. (Pietilä 2017, 29.) Nuorisokahvilan toimijoiden kesken tulisi olla säännölliset palaverit, joissa sovitaan kahvilan käytännön asioista ja arvioidaan palvelun toimivuutta arvioinnille erikseen määriteltyjen mittareiden valossa. Palavereille tulisi löytyä paikka ja aika siten, että kaikkien oleellisten toimijoiden olisi mahdollista ottaa osaa niihin. Palavereissa tulisi olla edustettuina niin kahvilan mahdolliset työntekijät, vapaaehtoiset, toiminnan vastuutaho sekä nuoret. Nuoria voi edustaa esimerkiksi nuorisovaltuustosta tehtävään valittu nuori mutta mielellään sellainen, jolle nuorisokahvilan toiminta on tuttua.

Nuorisokahvilan tilan tulisi olla toimiva ja nuorten tarpeet huomioiva. Liikuntarajoitteisten pääsy tilaan ja liikkuminen siellä, sukupuolisensitiivisyys, erilaisiin tarpeisiin vastaavat tilaratkaisut sekä tilan käytännöllisyys ja muunneltavuus muiden toimijoiden tarpeisiin tulisi olla huomioitavien asioiden listalla. Tossavainen (2017, 52) määrittelee sukupuolisensitiivisyyden toimintafilosofiaksi yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon puolesta. Pietilän (2017, 29) mukaan tilassa tulisi huomioida toimintaan osallistumisen mahdollisuus ilman epätoivottua huomiota ja mahdollisuus keskittyä toiminnan kannalta oleellisiin asioihin. Tämä tarve nousi myös nuorten tuottamasta aineistosta selkeästi esille.

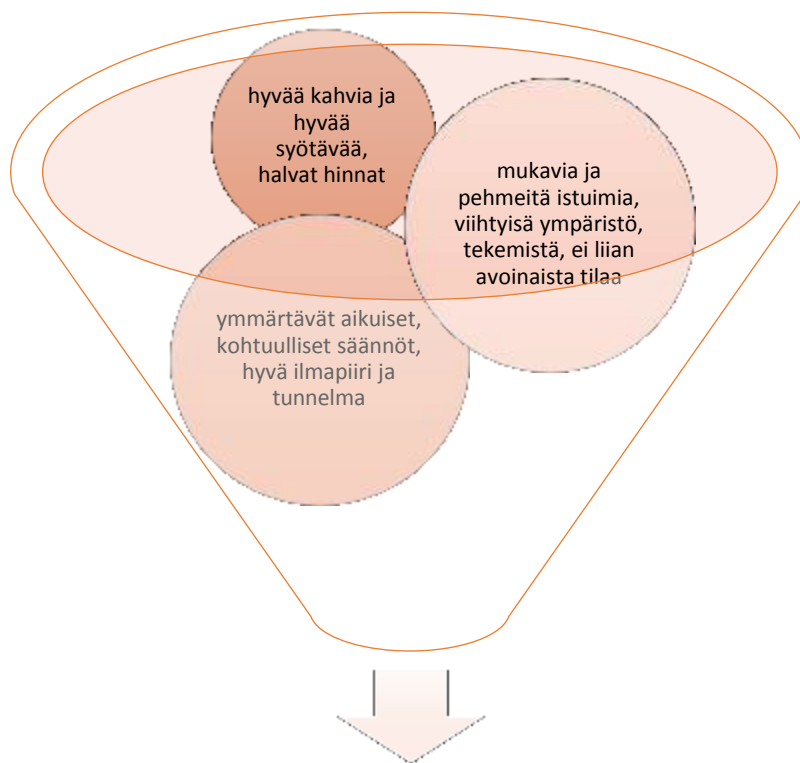
Riittäväillä aikaresursseilla Pietilä (2017, 30) tarkoittaa toiminnan suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen varattuja aikaresursseja. Toiminnan arvioinnin tulee tapahtua säännöllisesti, sen tulee olla monipuolista ja sen toteuttamiseen tulee osallistua niin asiakkaiden eli nuorten, palvelun tuottajat eli nuorisokahvilatoiminnan toteuttajat sekä heidän esimieheensä eli vastuutahon edustaja. Arviointisuunnitelmassa esiin tuleviin arviointikysymyksiin ja onnistumisen kriteereihin tulisi pyrkiä hakemaan vastauksia vähintään puolivuositain tapahtuvalla toiminnan arviointijaksolla. Toiminnan arviointia voidaan myös jatkossa toteuttaa opinnäytetyönä sosionomi tai yhteisöpedagogi opiskelijoilla tai toimijoiden kesken hyödyntämällä esimerkiksi BIKVA arviointi työkalua.

BIKVA tarkoittaa ”asiakkaiden osallisuutta laadunvarmistajana” (tanskaksi Brugerinddragelse I KVALitetsvurdering). BIKVAn lähtökohdat ovat asiakaslähtöisessä arvioinnissa. Sen päätavoitteena on oppiminen ja kehittyminen ja sen toteutumisen onnistumisen lähtökohdana on organisaation kyky uudistua ja nähdä tilanteita useilta eri kannoilta. Malli toteutetaan ryhmähaastattelujen avulla, joita voi tarvittaessa täydentää kyselylomakkeilla. Haastattelukierrokset etenevät vaiheittain siten ensin haastatellaan asiakkaita, toisena työntekijöitä, kolmantena esimiehiä ja viimeisenä poliittisia päättäjiä. Kunkin haastattelukierroksen tuloksia esitellään aina seuraavalle taholle, joka pohtii saadun palautteen taustoja omaan toimintaansa peilaten. (Krogstrup 2004, 7, 12-13, 15.)

Tiedottaminen on palveluun ohjautumisen kannalta välttämätöntä. Jos kukaan ei tiedä palvelun olemassa olost, on turha odottaa kenenkään myöskään käyttävän sitä. Pietilän (2017, 30) mukaan tiedottamisessa tärkeintä on eri kohderyhmien huomiointi. Nuorten tavoittamiseksi tulee käyttää eri kanavia kuin heidän huoltajiensa tai poliittisten päättäjien tavoittamiseksi. Riippuen siitä kenelle halutaan tiedottaa, tulee osata käyttää oikeaa tiedottamiskanavaa. Useiden eri tiedottamiskanavien hyvä hallinta korostuu tiedottamisessa. Nuorisokahvilaa ajatellen nuorten tiedottamisen tulisi tapahtua mieluiten nuorten jo olemassa olevien palvelujen kautta laaja-alaisesti. Pelkkä Nuokun seinällä tai nuorisopalveluiden sivuilla tapahtuva tiedottaminen ei riitä tavoittamaan kaikkia nuoria. Parhaiten nuoret tavoittaa kokonaisvaltaisesti kun mainonta kohdennetaan sekä koulujen tiedottamiskanaviin (Wilma, koulujen ilmoitustaulut, aamun-avaustiedottaminen) että sosiaaliseen mediaan (esimerkiksi Snapchatin ja Instagramin tarinat). Jälkimmäisen edellytys on tietysti ensin se, että nuoret on saatu seuraamaan toiminnan oman sosiaalisen median sivustoja.

Kehittämishankkeen aineistosta oli helppo nostaa ne asiat, joita nuoret pitivät tärkeimpinä nuorisokahvilatoimintaa ajatellen. Ne toistuivat niin ideapajoissa kuin haastatteluissakin. Kuviossa 22 on esitelty nuorten kuulemisesta nousseet heille tärkeät asiat kahvilatoiminnan kannalta. Asiat on tuotu kuviossa esiin tiivistetysti säilyttäen sanoman oleellisen sisäl-

lön. Kuviosta voidaan huomata että loppujen lopuksi hyvä resepti nuorten kohtaamispaik-
katoiminnalle, ja tässä tapauksessa nuorisokahvilalle, on aika yksinkertainen.

Hyvä nuorisokahvila!

KUVIO 22. Hyvän nuorisokahvilan resepti nuorten näkökulmasta

Vaikka edellä esitetty hyvän nuorisokahvilan resepti on yksinkertainen niin pitää muistaa, että nuorten ottaminen mukaan sen eri osa-alueiden suunnitteluun ja toteutukseen on tärkeää. Vain tällä tavalla nuorille saadaan aitoja kokemuksia vaikuttamisesta ja osallisuudesta jonkun toiminnan kehittämiseksi. Toimenpidesuosittelun ja ohjeiden laadinnassa on hyödynnetty aineiston analyysin pohjalta tehtyä yhteenvetoa (ks. taulukko 13) ja kymmentä johtolauseetta (alla).

- 1) Tilan sijainnin ja toiminnan rajausten on vastattava nuorten tarpeisiin.
- 2) Sääntöjen ja valvonnan on oltava oikeudenmukaista ja toimintaan soveltuvaa – nuoruus ja nuoret huomioiden.
- 3) Työntekijöillä on oltava ammattitaitoa kohdata nuoria ja nuorisoryhmiä sekä ottaa huomioon yksilöllisiä tarpeita.
- 4) Toiminnan on tuettava nuorten hyvinvointia.

- 5) Tilan on oltava tekniikaltaan, varustetasoltaan ja olemukseltaan nuorten tarpeiden mukainen.
- 6) Kahvilan tarjonta ja toimintamahdollisuudet tulee olla sovitettu ja toteutettu nuori- lähtöisesti.
- 7) Kahvilatarjonnan tulee olla edullista mutta laadukasta.
- 8) Tilan ulko- ja sisäpuolisten ratkaisujen on vastattava nuorten tarpeisiin.
- 9) Tilojen on oltava nuorten näköiset ja toimivat.
- 10) Sisustus- ja kalusteratkaisuissa on huomioitava nuorten toiveet.

TAULUKKO 13. Aineistosta nousseita pääkohtia ja niiden toteuttamista mahdollistava toiminta

AINEISTOSTA NOUSSEET PÄÄKOHDAT	TOTEUTTAMISEN MAHDOLLISUUDET
<ul style="list-style-type: none"> • Sääntöjen ja valvonnan oikeudenmukaisuus ja soveltuvuus • Toiminnot ja tekeminen nuorille mielekästä • Nuorten hyvinvoinnin tuki • Ammattitaitoinen henkilöstö 	Nuoruuden ymmärtäminen. Henkilöstöllä osaamista nuorten kohtaamiseen. Sääntöjen tekeminen yhdessä nuorten kanssa. Vastuun jakaminen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamisesta nuorten kanssa.
<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan rajaukset tarpeiden mukaiset • Tilan sijainti tarpeita vastaava • Ulkotilojen toimivuus 	Nuorisokahvilan aukioloaikojen tarkastaminen ja muuttaminen tarvittaessa. Tilasta ja sen sijainnista päätettäessä huomioitava nuorten erilaiset tarpeet.
<ul style="list-style-type: none"> • Tekniikan ja varustetason riittävyys ja tarpeiden mukaisuus • Toimivat ja tarpeen mukainen kalustus • Tilaratkaisujen toimivuus ja mielekkyys • Tilojen viihtyvyys • Nuorten näköiset tilat 	Teknisten tarpeiden huomiointi tilasta päätettäessä. Nuorten ottaminen mukaan varusteiden ("pelit ja pensselit") ja kalusteiden (sohvat, pöydät ym.) hankintaan. Nuorten osallistaminen tilaratkaisujen suunnitteluun, sisustamiseen ja kalustesijoitteluun.
<ul style="list-style-type: none"> • Kahvilatarjonta ja -palvelut • Edullinen kahvilatarjonta 	Nuorten osallistaminen kahvilatarjonnan suunnitteluun ja tuotteiden hankintaan. Hinnaston suunnittelu ja maksupolitiikasta sopiminen yhdessä nuorten kanssa.

Taulukossa 14 on esitelty toimenpidesuosituksia ja ohjeita niihin toimenpiteisiin, jotka ovat nuorilta saadusta aineistosta on nousseet esille. Ohjeet tarkoittavat tässä asioita, jotka joka tapauksessa on tehtävä. Suositukset taas ovat asioita, joita suositellaan tehtäväksi

nuorilähtöisen kehittämistoiminnan ja kehittämishankkeen tarkoituksen toteutumisen varmistamiseksi.

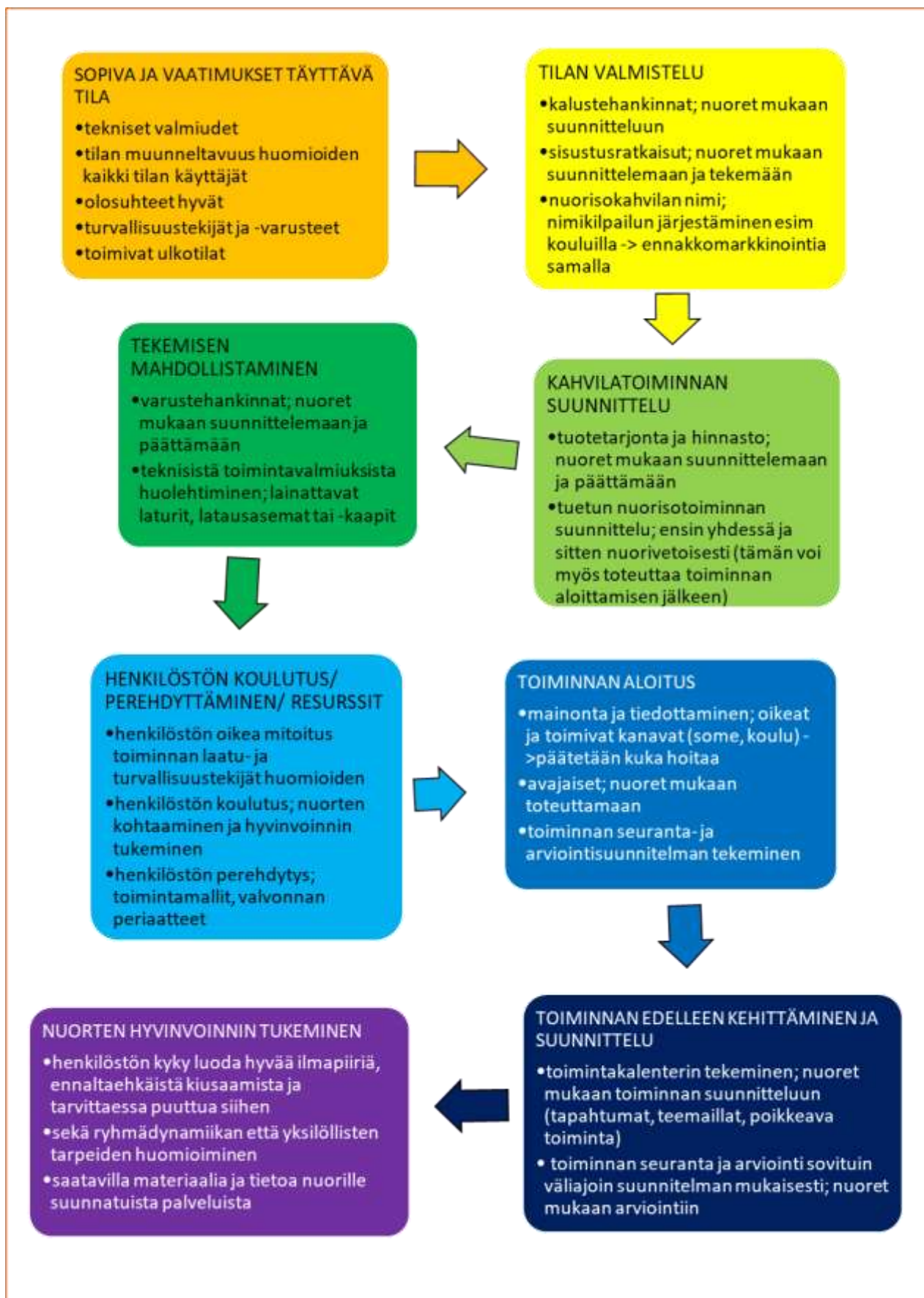
TAULUKKO 14. Uuden nuorisokahvilan toiminnan aloittamisen osalta huomioitavat toimenpideohjeet ja -suositukset

TOIMENPIDE	OHJEET	SUOSITUKSET
Tilan valinta	<ul style="list-style-type: none"> sijainti keskustassa kiinteistön kunnon, tilan teknisten valmiuksien ja toimintamahdollisuuksien tarkastaminen edellä mainittuihin asioihin liittyvien epäkohtien korjaaminen, mikäli mahdollista 	<ul style="list-style-type: none"> MLL:n tila on hyvä, jos sille pystytään tekemään tulosten mukaisia muutoksia tilassa olisi hyvä olla tai sinne pitäisi voida luoda erillisiä alueita erilaisia toimintoja ja tarkoituksia varten (kahvilatoiminnassa esim. looseja/pelinurkka)
Toiminnan raameista päättäminen	<ul style="list-style-type: none"> aukioloajat ja ikärajat päätetään nuorten toiveet huomioiden säännöistä ja valvonnan periaatteista keskustellaan ennen toiminnan aloittamista, luodaan sääntökehys 	<ul style="list-style-type: none"> perjantai klo 16-23 välillä (jos aukeaa aiemmin, menee kiinni aiemmin) ikärajasuositus 13-17(18) v. nuoret mukaan sääntökeskusteluun ennen aloitusta
Kalustehankinnat	<ul style="list-style-type: none"> hankitaan riittävä määrä sopivia ja nuorten toiveiden mukaisia kalusteita (sohvat, pehmeät istuimet) kalustehankinnoissa huomioidaan kahvilatoiminta 	<ul style="list-style-type: none"> kaiken ei tarvitse olla uutta, nuoret ymmärtävät kierrätyksen päälle, materiaaleissa kannattaa kuitenkin huomioida kestävyys ja hygieenisuus (myös paloturvallisuus)
Tilan valmistelu/sisustaminen	<ul style="list-style-type: none"> toteutetaan tilan tarpeen ja käytön mukaan 	<ul style="list-style-type: none"> nuoret mukaan tilan sisustamiseen ja valmisteluun
Kahvilapalvelut	<ul style="list-style-type: none"> hyvän ja sopivan tuotevalikoiman suunnittelu hinnaston suunnittelu kahvilatoiminnan omien suunnitelmien ja toimintaohjeiden laadinta 	<ul style="list-style-type: none"> nuoret mukaan luomaan hinnastoa ja päättämään tuotevalikoimasta ennen aloitusta nuorisotoiminnan mahdollistaminen kahvilassa
Toimintamahdollisuudet	<ul style="list-style-type: none"> hankitaan tarvikkeita ja varusteita, jotka mahdollistavat tekemistä (esim. laitteiden latausmahdollisuus ilman omaa laturia) hankitaan peli ym. oheistoimintatarvikkeet 	<ul style="list-style-type: none"> nuoret mukaan päättämään peli ym. hankinnoista nuorisokahvilassa voisi olla toimintakalenteri, johon nuoret voisivat toivoa erilaisia teemailtoja tai tapahtumia tai muunlainen vaikuttajaseinä
Työntekijöiden ja vapaaehtoisten perehdyttäminen	<ul style="list-style-type: none"> ennen toiminnan alkua yhteinen koulutus 	<ul style="list-style-type: none"> koulutuksessa olisi hyvä olla myös nuorten kohtaamiseen ja hyvinvoinnin tukemiseen liittyviä osa-alueita

Alla on selvennetty toimenpidesuosituksissa ja -ehdotuksissa mainittuja käsitteitä (harmaalla korostetut):

- Tekniset valmiudet: tilassa on riittävästi pistokepaikkoja sekä mahdollisuus langattomalle ja riittävän nopealle jaettavalle verkkoyhteydelle.
- Valvonnan periaate: vastuualueet työvuoron aikana? kuka puuttuu tilanteisiin? minkälaisiin tilanteisiin puututaan? millä tavalla tilanteisiin puututaan?
- Sääntökehys: sääntöjen reunaehdot eli säännöt, joista ei voida neuvotella vaan ne on.
- Kahvilatoiminnan huomiointi: sopivat kalusteet kahvilatuotteiden nauttimiseen ja valmistukseen, myös keittiökalusteiden kunto ja kapasiteetti oltava mitoitettu toimintaan sopivaksi.
- Sopiva tuotevalikoima: tarjonnalla vastataan kysyntään ja samalla hukkaa pyritään minimoimaan.
- Toimintasuunnitelma: suunnitelma siitä, mitä nuorisokahvilassa tulee tapahtumaan seuraavan ajanjakson aikana; tapahtumat, teemaillat, muu poikkeava toiminta
- Vaikuttajaseinä: eritavoin toteutettava avoin toimintamenetelmä, minkä kautta nuoret voivat vapaasti esittää toiveita ja kehitysehdotuksia tai antaa palautetta toiminnasta (voi olla fyysisesti tilassa tai virtuaalisesti verkkoalustalla). Anonyymi mahdollisuus voi alentaa kynnystä omien ehdotusten esittämiseen.

Prosessikaavion (ks. kuvio 23) tarkoitus on olla kehittämishankkeen tulosten pohjalta tehty vaiheittainen kuvaus. Kuvaus sisältää aineistosta nostetut nuorten korostamat tekijät toiminnan käynnistämisen ja toteuttamisen kannalta. Sen avulla toiminnan toteuttaja voi varmistaa sekä toiminnan nuorilähtöisen kehittämisen jatkumisen että kehittämishankkeen myötä saatujen tulosten toteutumisen. Aiemmin esitellyistä kehittämishankkeen tuloksista (luku 6) voi nähdä nuorten toivomia sisältöjä esimerkiksi sisustukseen tai toimintaan liittyen. Niitä ei ole tuotu toteutussuunnitelmassa esille uudelleen. Nuorten näkemyksiä ja toiveita pitää kuulla ajantasaisesti ja ottaa heidät mukaan konkreettiseen päätöksentekoon ja valmisteluprosessiin. Kehittämishankkeessa toteutetun nuorten kuulemisen avulla saatiin nostettua nuorten kohtaamispaikkatoiminnan osalta keskeisimmät, nuorten näkökulmasta tärkeät, osa-alueet ja painopisteet esille uuden toiminnan aloittamista ajatellen.

KUVIO 23. Prosessikaavio nuorisokahvilatoiminnan käynnistämisen eri vaiheista

8 POHDINTA

8.1 Prosessin ja tulosten arviointia

Kehittämishankkeen tarve nousi nuorten kohtaamispaikkatoiminnan kehittämistarpeen kautta. LAPE-työryhmässä oli nostettu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta (PHHYKY 2017, 92) yhtenä huolenaiheena nuorten kasvavat päihde- ja mielenterveysongelmat sekä harrastamattomuus. Tämä huoli yhdessä keskustan alueella hengailevia nuoria kohtaan heränneen huolen kanssa aiheutti LAPE -työryhmässä pohdintaa nuorten kohtaamispaikkatoiminnan tarpeellisuudesta. Lisäksi toive keskustan alueelle sijoittuvasta nuorisokahvilatoiminnasta oli tullut esille niin nuorilta itseltään kuin aikuisilta toimijoiltakin. Keskustan kehittämiskyselyn (Orimattila 2019) tuloksista nousevat esille sekä kuntalaisten myötätunto vailla ”omaa paikkaa” olevia nuoria kohtaan että valmius laittaa nuorisotilatoiminnan kehittämiseen rahaa. Nuorten kohtaamispaikkatoimintaa kehittämään nimettiin oma työryhmä. (Orimattilan LAPE 2018b). Nuorten kohtaamispaikkatoiminnan osalta haluttiin varmistua nuorilähtöisestä kehittämisotteesta, sillä LAPE -muutosohjelman yhtenä tarkoituksena oli ollut lisätä palveluiden asiakaslähtöistä kehittämistä. Sen lähtökohtana oli vahvistaa lasten, nuorten ja heidän vanhempiensa kokemusasiantuntemuksen huomioimista (Aula ym. 2016, 8). Kehittämishankkeen aihe tuli opinnäytetyöntekijälle tilauksena nuorten kohtaamispaikka -työryhmän kautta (Nuorten kohtaamispaikka -yhteistyöpalaveri 2019). Kehittämishankkeen aihevalintaa voidaan näin ollen pitää perusteltuna ja tarpeellisenä.

Kehittämishankkeen tarkoitus oli lisätä nuorten vaikuttamisen ja osallisuuden kokemuksia heille suunnattujen palveluiden kehittämisessä. Tarkoituksena oli myös lisätä palveluntuottajien tietoa nuorten näkemyksistä ja kokemuksista. Kehittämishankkeessa kartoitettiin nuorten näkemyksiä kohtaamispaikkatoiminnasta, vaikuttamisesta, osallisuudesta sekä osallistumattomuudesta. Kehittämishankkeen tavoitteena oli tuottaa nuorten kohtaamispaikka -työryhmälle nuorilähtöinen toteuttamissuunnitelma, jonka pohjalta uutta nuorisokahvilatoimintaa voisi lähteä käynnistämään. Toteutussuunnitelma on esitelty tässä raportissa. Se on luovutettu toimeksiantajalle nuorten kohtaamispaikka -työryhmän tapaamisessa 9.12.2019. Tavoite nuorilähtöisestä toteutussuunnitelmasta voidaan katsoa toteutuneeksi, sillä se pohjautuu nuorten kuulemisen kautta tuotettuun aineistoon.

Kehittämishankkeen tietoperustan tueksi etsittiin lähdemateriaalia muun muassa hakusanoilla nuorten osallisuus, asiakaslähtöisyys, kohtaamispaikkatoiminta ja palveluiden kehittäminen. Lähteitä nuorten osallisuuteen ja asiakaslähtöisyyteen löytyi paljon, suurin osa olivat erilaisia artikkeleita tai tieteellisiä julkaisuja. Suoraan verrattavaa tutkimusaineis-

toa löytyi vähän vaikka osallisuutta käsitteleviä tutkimuksia oli paljon. Peltolan ja Moision (2017) katsausta käytettiin niin teoreettisen aineiston etsinnän tukena kuin itsenäisenä lähteenäkin. Katsauksessa on koottu yhteen tutkimuksista nousseita keskeisiä suosituksia ja tuloksia liittyen osallisuuteen ja sen kokemiseen. Lähteiksi valikoitui muun muassa Kaukon (2015) väitöskirja, Tuuva-Hongiston ym. (2016) tutkimus sekä Isolan ym. (2017, 4) työpaperi, jonka keskeisenä taustavaikuttajana on toiminut Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke Sokra. Nuorten osallistamisesta palveluiden kehittämiseen ja kohtaamispaikkatoimintaan löytyi lisäksi 2010-luvulla toteutettuja hankkeita, joiden loppuraportteja hyödynnettiin myös kehittämishankkeen tietoperustan tueksi. Hankkeet oli toteuttanut Nuorten Palvelu ry., joka on ollut toteuttamassa useita merkittäviä hankkeita nuorten hyvä arjen, omannäköisen elämän ja turvallisten yhteisöjen kehittämiseksi. Nuorten Palvelu ry. on valtakunnallinen sitoutumaton nuorisokasvatusjärjestö, jonka toimintaa tuetaan Veikkauksen tuotoilla sosiaali- ja terveysministeriön puolesta. (Nuorten Palvelu ry. 2019.) Opinnäytetyön tekijä kokee tietoperustaa varten käytetyt lähteet relevanteiksi ja luotettaviksi.

Kehittämishankkeen alkuperäiseksi tutkimusstrategiaksi oli ajateltu toimintatutkimusta. Tutkimusstrategiaksi valikoitui kuitenkin tapaustutkimus, koska kehittämishankkeessa ei ollut mahdollisuutta toteuttaa toimintatutkimukselle tyypillistä spiraalimaista rakennetta (Kuula 2006). Kanasen (2012, 37) mukaan tapaustutkimuksessa voi toimintatutkimuksen mukaisesti olla tavoitteena toiminnan kehittäminen. Tapaustutkimukselle tyypillisen pyrkimyksen tietyn joukon tai ilmiön ymmärtämiseen ja sitä kautta toiminnan kehittämiseen on toteutunut kehittämishankkeessa. Kehittämishankkeen tapauksena olivat 13-17-vuotiaiden nuorten kokemukset ja näkemykset ja niiden avulla saatiin vastauksia tutkimuskysymyksiin. Kehittämisen kohteena oli nuorilähtöisen kohtaamispaikkatoiminnan toteutussuunnitelman työstäminen, nuorten kohtaamispaikkatoiminnan aloittamista varten. Tutkimusstrategian valintaa voidaan opinnäytetyön tekijän mielestä perusteltuna.

Tutkimuskysymysten suhteen alkuperäinen ajatus oli kartoittaa laajemmin nuorten osallisuuden ja vaikuttamisen kokemuksia sekä saada esille myös passiivisten nuorten ääni. Lopulta pystyttiin kuitenkin parhaiten keräämään tietoa koskien nuorten näkemyksiä kohtaamispaikkatoimintaa kohtaan. Muiden tutkimuskysymysten rooli jäi selkeästi vähäisemmäksi. Aineistosta pystyttiin onneksi kuitenkin nostamaan joitain vastauksia myös niihin.

Passiivisten nuorten ääntä ei saatu opinnäytetyön tekijän mielestä riittävän hyvin tuotua esiin tälläkään kertaa. Nuoret otettiin aktiivisesti mukaan kohtaamispaikkatoiminnan suunnitteluun tarjoamalla siihen erilaisia vaihtoehtoisia tapoja. Samalla pystyttiin myös tuottamaan tietoa tilaajaorganisaatiolle osallistumattomuuden syistä, olivat ne sitten tarkoituk-

sellisia tai tarkoituksettomia. Ristiriitaista toteutuksessa oli se, että osallistumattomuuden syitä olivat avaamassa lähinnä osallistuvat nuoret. Nuorten kohtaamispaikka - yhteistyöpalaverissa (2019) oli toivottu nuorisokahvilan käyttäjäkuntaan niitä nuoria, jotka eivät käyneet esimerkiksi nuorisotila Nuokulla. Myös Nuokku on auki perjantai-iltaisina, eikä ollut tarkoitus järjestää kilpailevaa tai päällekkäistä toimintaa. Riskinä nuorisokahvilatoiminnan toteuttamisessa voi tietenkin olla se, että se syö myös osan nuorisotila Nuokun asiakkaista, sillä monet ideapajoihin ja haastatteluihin osallistuneista nuorista olivat myös nuorisotilalla käyviä nuoria. Nuoria tavoitettiin hankkeen aikana vähemmän (yhteensä noin 100) kuin oli toivottu mutta kuitenkin riittävästi kehittämishankkeen toteuttamiseksi. Kehittämishankkeessa löydettiin vastauksia kaikkiin tutkimuskysymyksiin, vaikkakin aineiston vähäisyyden takia tulokset jäivät suppeiksi.

Pitkään nuorisotyötä tehneenä opinnäytetyön tekijä voi kuitenkin todeta havainneensa, että usein yritetään osallistaa sen sijaan että annettaisiin nuorten itse päättää aktiivisesta osallistumisestaan. Toisinaan osallistaminen voi olla hyvä ratkaisu mutta kuten Kaukko (2015, 80) toi väitöskirjassaan esille, myös hiljentyminen voi olla tietoinen valinta, jota tulee kunnioittaa. Tähän viitaten saatamme siis joskus väkisin haluta osallistaa myös niitä nuoria, jotka oikeasti eivät halua tulla osallisiksi johonkin. Pitäisi aina muistaa tarkastella ja kunnioittaa yksilön omaa kokemusta osallisuudesta. Kun esimerkiksi nuorisotyöntekijä näkee syrjään vetäytyneen nuoren, hän näkee tämän pään päällä suuren symbolisen valokyltin, jossa lukee ”Auta, olen yksin, tee kanssani jotain!”. Silloin pitää syöksyä apuun (nuorisotyöntekijän mielestä) ja yrittää keinolla millä hyvänsä luoda nuorelle tekemistä ja sosiaalisen vuorovaikutuksen tuottamaa hyvää oloa. Jos nuori on vastahakoinen eikä halua ottaa apua vastaan, ollaan heti täyttämässä huolilomakkeita. Opinnäytetyön tekijän mielestä nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten tulisi toki tukea nuorten osallistumista kaikessa toiminnassa mahdollisimman paljon mutta ammattitaitoinen nuorisotyöntekijä osaa myös tulkita nuoren omaehtoista eksklusiota. Tässä suhteessa pyrittiin olemaan kriittisiä myös kehittämishankkeen osalta sen edetessä.

Kehittämishankkeen tutkimuksellisen osion etenemistä seurattiin ja arvioitiin nuorten kohtaamispaikka työryhmässä ajantasaisesti. Hirsjärven (ym. 2007, 218) mukaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tyypillistä, että aineistoa sekä kerätään että havainnoidaan yhtä aikaa. Ideapajoista ja niiden avulla tuotetusta aineistosta tehtiin yhteenvedot nuorten kohtaamispaikka työryhmälle. Yhteenvedot toteutettiin diaesityksen muodossa. Koosteet lähetettiin työryhmälle tutustuttavaksi sähköpostilla aina ennen seuraavaa työryhmän kokousta. Kokouksissa yhteenvedoista käytiin keskusteluita ja nostettiin esille keskeisimpiä tekijöitä ja huomioita sekä pohdittiin jatkoon kannalta tarpeellisia toimenpiteitä. Haastatteluaineistosta käytiin niin ikään keskustelua. Niistä ei kuitenkaan työstetty samankaltaista

koostetta kuin ideapajoista, koska työryhmän kokous pidettiin ennen kun kaikki haastattelukierrokset oli käyty.

Tämän kehittämishankkeen osalta on voitu tehdä väliarviota siitä, miten hyvin nuorten kuulemista on kyetty toteuttamaan. Jo aiemmin mainittiin passiivisten nuorten äänen jääneen hieman taka-alalle toiveista huolimatta. Joka tapauksessa kehittämishankkeen aikana toteutettiin kaksi ideapajaa ja yhteensä 13 haastattelua. Ideapajoja oli ajateltu pidettäväksi enemmänkin mutta aikataulujen kiireellisyyden ja ensimmäisestä ideapajasta tehtyjen havaintojen perusteella päätettiin kuitenkin jättää pajojen määrä kahteen. Ideapajat toteutuivat suunnitelmien mukaisesti vaikkakin osallistujia olisi toivottu enemmän. Osa ideapajoissa käytetyistä menetelmistä jäi hyödyntämättä. Esimerkiksi ensimmäisen ideapajan leikkaa-liimaa-piirrä menetelmää ei hyödyntänyt kukaan nuorista. Nuoret olivat kuitenkin omaehtoisesti muokanneet toimintapisteen toteutusta vastaamaan itselleen mielekkäämpää tapaa tuoda ajatuksiaan esille. He olivat jatkaneet villiä ideointia tyhjille pape-reille, kuitenkin niin että kommentit vastasivat toimintapisteen kysymykseen. Tämä saattoi johtua siitä, että osa nuorista koki kirjoittamisen visuaalisia menetelmiä mielekkäämmäksi tai helpommaksi tavaksi ilmaista itseään. Ideapajat ja haastattelut suunniteltiin ja valmisteltiin etukäteen huolellisesti. Kehittämishankkeessa käytettyjen aineistonkeruumenetelmien ja toimintojen järjestelyiden toimivuutta ja onnistumista arvioitiin keräämällä sekä nuorten kohtaamispaikka työryhmältä että nuorilta palautetta niistä. Ideapajoissa ja haastatteluissa käytetyt menetelmät koettiin onnistuneiksi siltä osin että niiden avulla saatiin tuotettua oleellista tietoa tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi.

Ensimmäiseen ideapajaan osallistui seitsemän nuorta, joista kahden voitiin lukea kuuluvan kehittämishankkeessa tavoiteltavaan toiminnan kohderyhmään. Tässä kohtaa kohderyhmällä tarkoitetaan nuoria, jotka eivät osallistu nuorisotoimintoihin ja viettävät aikaansa keskustan alueella. Ennako-odotukset osallistujamäärää kohtaan olivat ristiriitaiset. Toisaalta toivottiin runsaslukuista osanottoa ja toisaalta jännitettiin jo etukäteen, ettei paikalle saavu ketään kahden etukäteen sovitun nuorisovaltuuston edustajan lisäksi. Vähäinen osallistujia määrä selittyy opinnäytetyön tekijän mielestä ensisijaisesti mainonnan epäonnistumisella. Tilaisuutta olisi voitu mainostaa paremmin tiedottamalla siitä enemmän esimerkiksi kouluilla. Mainoksessa ei myöskään ollut mainintaa pizzatarjoilusta, mikä olisi saattanut lisätä nuorten kiinnostusta osallistua tilaisuuteen. Myös kehittämishankkeen tuloksista nousi esille ilmaisen ruoan houkuttelevuus toiminnassa. Osanottajamäärän vähäisyyttä spekuloiitiin myös tilan akvaariomaisuudella. MLL:n tilassa on lasiseinä, eli kaikki sisällä oleva näkyy hyvin ulos. Sisällä oli paljon aikuisia (mikä ei ole mitenkään houkuttelevaa ohikulkeville nuorille) sekä pienten lasten tarvikkeita (muun muassa vauvan turvakaukalo näyteikkunassa heti ulko-oven vieressä). Lisäksi tila oli kirkkaasti valaistu, mikä

korosti tilan akvaariomaisuutta. Nuorten mielestä syyt vähäiselle osallistujamäärälle löytyivät niin ajankohdasta kuin mainonnastakin. Hiihtoloma oli nuorten mielestä huono ajan-kohta ideapajalle. Kokonaisuudessaan nuorten palaute ideapajasta oli kuitenkin hyvää, ja aineistoakin saatiin loppujen lopuksi hyvä määrä. Opinnäytetyöntekijän mielestä ensimmäinen ideapaja onnistui hyvin lukuun ottamatta vähäistä osallistujamäärää.

Harrastemessujen toimintapisteen alkuperäisenä ajatuksena oli kysyä nuorilta kokonaisvaltaisemmin kohtaamispaikkatoiminnasta. Opinnäytetyön tekijän ajatus tuolloin oli, että nuorilta olisi mahdollisesti saatu näkemyksiä yleisemmin siitä, mitä kohtaamispaikkatoiminta Orimattilassa voisi olla. Opinnäytetyön tekijän oman osallistumisen peruuntuminen kuitenkin pakotti keskittymään vain uuteen nuorisokahvilaan liittyviin toiveisiin ja näkemyksiin. Messuaikataulujen tiedettiin olevan myös tiukkoja, joten pisteellä ei kannattanut käyttää aikaa syvällisempiin haastatteluihin. Toimintapisteellä opinnäytetyön tekijää oli sijaistamassa Orimattilan nuorisopalveluiden harjoittelija sekä nuorisovaltuutettuja. Heidät oli tietysti perehdytetty tehtäväänsä, eikä opinnäytetyön tekijällä ollut huolta toimintapisteen hoidosta. Harrastemessujen jälkeen toimintapisteeltä saatu materiaali toimitettiin opinnäytetyön tekijälle koostettavaksi. Toimintapisteelle oli osallistunut noin 80 nuorta ja sen avulla saatu aineisto on ollut merkittävässä roolissa kehittämishankkeen tuloksissa.

Haastattelujen tarkoitus oli tavoittaa nimenomaan passiivisia, toimintoihin osallistumattomia, nuoria. Tästä syystä haastattelut oli alun perin tarkoitus toteuttaa kokonaisuudessaan keskustan alueelle jalkautuen. Oletus oli, että vähintäänkin lähes kaikki keskustassa hengailevat nuoret kuuluivat näihin ei-osallistuviin nuoriin. Aluksi vaikutti kuitenkin siltä, että nuorisotilatoimintoihin osallistumattomia nuoria oli suorastaan vaikea löytää. Keskustasta ensimmäisellä ja toisella kerralla tavoitetut nuoret lukeutuivat kaikki nuorisotilojen käyttäjäkuntaan. Haastateltavien hankalan tavoittamisen vuoksi viimeinen haastattelukierros päätettiin toteuttaa koululla koulupäivän aikana. Koululla haastateltaviksi löydettiin myös tavoiteltuja nuoria mutta kääntöpuolena tehtiin haastatteluihin voitiin varata vain hyvin rajallinen määrä aikaa. Näissä haastatteluissa ei esimerkiksi kysytty ollenkaan kohtaamispaikkatoiminnan käsitteestä, mieluisimmasta toimintamuodosta tai vaikuttamisen keinoista. Sen sijaan aikaa käytettiin enemmän keskustelemiseen palveluiden käyttämättömyyden taustalla olevista syistä.

Aineiston kannalta oli hyvä, että haastatellut nuoret eivät kaikki olleet keskustan alueella asuvia. Näin saimme haastattelujen kautta myös niiden nuorten näkökulman, joilla etäisyys aiheuttaa haasteita tapahtumiin osallistumiselle ja määrittelee osittain myös vapaaajan vietto mahdollisuuksia. Haastatteluakataulut vaihtuivat alkuperäisistä mutta ne saatiin pidettyä määräraajaan mennessä. Haastattelujen onnistumista varjosti myös se ettei

16-17-vuotiaita nuoria tavoitettu haastatteluun yrityksistä huolimatta ollenkaan. Kaiken kaikkiaan haastattelujen avulla saatiin hyvin aineistoa sekä uutta nuorisokahvilaa että osallistumisen esteitä ja toiminnan haasteita ajatellen.

Eräs kehittämishankkeen aikana hämmennystä aiheuttanut asia koski nuorisokahvilan käsitteen kahtiajakoisuutta. Vaikka nuorisokahvilasta puhuttaessa korostettiin, että sen ei ole tarkoitus olla nuorisotilan kopio, monet nuoret selkeästi ajattelivat sitä sellaisena. Nuorten toiveiden ja aineiston tulosten perusteella, nuoret halusivat nuorisokahvilaan samoja asioita, kuin mitä jo esimerkiksi Nuokulta löytyy. Sieltä löytyy sohvia, eriteltyjä tiloja missä voi tehdä eri asioita ja kaikenlaisia pelejä biljardista konsolipeleihin. Lisäksi monet nuoret olivat toivoneet nuorisokahvilaa lähelle koulua. Nuokun pitäisi tässä mielessä olla ihanteellisella paikalla, kuten jo aiemmin luvussa 6 kerrottiin. Nuorisokahvilan ja nuorisotila Nuokun erottamiseksi toiminnallisesti toisistaan voidaan korostaa kahvilanäkökulmaa. Nuorisokahvilassa kannattaa varmaan panostaa enemmän kahvilapalveluihin ja ympäristön viihtyisyyteen ja kuin esimerkiksi peleihin. Nuorten kanssa suunnittelemalla toiminnasta saadaan kuitenkin oman näköistä ja nuorilähtöistä toimintaa keskustan alueella viihtyville.

Yksi huomion arvoinen asia on sijainnin merkitys kehittämishankkeen aineistossa. Jälkikäteen ajateltuna nuoret määrittelivät itse aineistossa hyvin epämääräisesti esimerkiksi keskustan alueen tai koulun läheisyyden. Olisi ollut mielenkiintoista myös kysyä minkä vastaaja kokee keskustaksi tai koulun lähialueeksi. Orimattilan keskustan kehittämiskyselyn raportissa (Orimattila 2019) oli kysytty ”Mikä on keskusta?”. Sen perusteella keskustan alue on noin puoli kilometriä pitkä ja muutama sata metriä leveä kattaen pääkadun, jonka varrella suurin osa palveluista sijaitsee. Jos samalla kaavalla ajatellaan koulun lähiympäristöä niin silloin nuorisotila Nuokkukin on tosiaan liian kaukana esimerkiksi Yhteiskoulusta. Kyselyssä oli myös tiedusteltu mieluisinta paikkaa keskustan alueella.

Kaikkia aineistosta nousseita toiveita ja ajatuksia ei tietenkään pystytä huomioimaan jo pelkästään resurssien ja toiminnan järjestäjien omien toimintasääntöjen takia. Esimerkiksi energiajuomien ostomahdollisuutta oli toivottu, mutta sen toteutuminen on mahdotonta. Niiden juomista ei suositella alle 15-vuotiaille, joskaan niiden liiallinen nauttiminen on terveellistä kenellekään. Nuoret myös ilmaisivat toivovansa toimintaan vain nuoria ohjaajia, ei liian aikuisia ja vanhoja ihmisiä. Valitettavasti tämänkin toiveen toteuttaminen on sattumasta kiinni. Joku toivoi myös löytävänsä nuorisokahvilasta rahapelikoneita. Lain mukaan niiden käyttö on kuitenkin alle 18-vuotiailta kielletty, joten sellaista tuskin nuorisokahvilaan hankitaan. Voisimme silti pohtia, liittyykö tähän joku tarve, johon voisimme vastata? Esimerkiksi tarve kokea jännityksen tunnetta tai paeta todellisuutta. Kinnusen (2017) mukaan

rahapelit saattavat toimia keinona paeta muita olemassa olevia ongelmia, sillä niiden avulla on helppo päästä pois todellisuudesta. Nuorisokahvilassa voisi olla tarjolla materiaalia peliriippuvuuteen puuttumiseksi tai sen ennaltaehkäisemiseksi. Henkilöstöä voitaisiin kouluttaa myös tältä osin.

Kehittämishankkeen myötä toteutussuunnitelmaan nostettiin nuorten näkökulmasta tärkeitä asioita. Kaikki muu toiminnan käynnistymisen kannalta oleellinen jäi toiminnan lopullisen järjestäjän huomioitavaksi. Tällaisia asioita ovat muun muassa erilaiset luvat (esimerkiksi teostolupa) ja hygieniapassivaatimus kahvilassa työskenteleviltä. Tältä osin kehittämishankkeen toteutussuunnitelma ei kata kaikkia osa-alueita mitä toiminnan aloittamisessa tulee huomioida.

Sitä kuinka kehittämishanke on vaikuttanut nuorten kokemukseen vaikuttamisesta, pystytään arvioimaan vasta nuorisokahvilatoiminnan pilotointivaiheessa. Kun toiminta vuonna 2020 käynnistetään, pystytään näkemään kuinka paljon kahvilan fyysisissä, emotionaalisissa tai toiminnallisissa puitteissa on pystytty huomioimaan tässä kehittämishankkeessa esiin nostettuja nuorten toiveita ja näkemyksiä sekä toteuttamaan nuorilähtöistä kehittämistä. Nuorten vaikuttamisen kokemuksista nuorisokahvilahankkeessa on tarkoitus myös kerätä palautetta nuorilta jälkikäteen, kun toiminta on käynnistynyt ja nuoret ovat tutustuneet uuteen kahvilatoimintaan. Toiminnan seurannan ja arvioinnin toteutumisen varmistamiseksi, ne on kirjattu erikseen toteutussuunnitelman toimenpidesuosituksiin ja ohjeisiin.

Toimeksiantaja voi hyödyntää kehittämishankkeen raporttiin kirjattuja toimenpide- tai kehittämisehdotuksia ja olla mukana arvioimassa toiminnan toteutumista myöhemmin raportissa esitettyjen nuorilta saatujen näkökulmien toteutumisen osalta. Myöhemmin nähtäväksi jää myös se, miten nuorten uusi kohtaamispaikka, nuorisokahvila, itsessään on tavoittanut nuoria.

8.2 Eettisyys ja luotettavuus

Tuomen ja Sarajärven (2013, 125, 132-133) mukaan tieteen etiikalla tarkoitetaan sellaista tutkimuksen ja etiikan yhteyttä, jossa eettiset valinnat ohjaavat tutkijan työssään tekemiä ratkaisuja. Tutkijan eettiset ratkaisut ovat yhteydessä tutkimuksen uskottavuuteen, joka taas puolestaan perustuu hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseen tutkimusta tehdessä. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu muun muassa tutkimuksen kannalta tarvittavien lupien, suunnitelmien, menetelmien ja raportoinnin hoitaminen tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten mukaan. Tutkijan tulee myös noudattaa rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta sekä tarkkuutta tutkimustyössään.

Tässä kehittämishankkeessa hyviä tieteellisiä käytäntöjä pyrittiin noudattamaan parhaalla mahdollisella tavalla. Hyvän tieteellisen käytännön periaatteet eivät aivan kuitenkaan toteutuneet tutkimuslupien suhteen, sillä molemmat ideapajat ehdittiin pitää ennen tutkimuslupien virallista saamista. Toisaalta lieventävä asianhaarana voidaan pitää sitä, että lupien myöntäjä oli samalla myös opinnäytetyön toimeksiantaja, joten opinnäytetyön tekijällä oli syytä olettaa lupien olevan siltä osin kunnossa. Viralliset tutkimusluvut haluttiin kuitenkin hakea jalkautuvia haastatteluja varten.

Kehittämishankkeessa käytetyt empiiriset aineistonkeruumenetelmät perustuivat vapaaehtoisuuteen ja kaikkia niihin osallistuneita nuoria suojasi anonymiteetti. Nuoret ohjautuivat ideapajoihin omaehtoisesti ja haastattelukierroksilla kaikilta nuorilta kysyttiin lupa haastatteluun, ja heille kerrottiin selkeästi mistä haastattelussa on kysymys. Aineistosta ei missään vaiheessa ole ollut tunnistettavissa yksittäisiä henkilöitä. Lisäksi kaikki alkuperäinen aineisto on tulosten analysointia varten kopioitu koneelle sekä aineiston havainnollistamisen parantamiseksi että aineistoperäisen tunnistettavuuden poistamiseksi (esimerkiksi tunnistettava käsiala). Alkuperäiset dokumentit on tuhottu ja hävitetty asianmukaisesti.

Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu myös toisen tutkijan tutkimusten ja aikaansaannon kunnioittaminen (Tuomi & Sarajärvi 2013, 132). Tähän liittyy oleellisesti myös toisen tuottaman tekstin plagioiminen eli kopiointi. Tämän kehittämishankkeen raportoinnissa on kiinnitetty huomiota erityisesti viite- ja lähdemerkintöjen oikeellisuuteen ja tarkkuuteen. Opinnäytetyön tekijä pyrki myös löytämään kehittämishankkeeseen rinnastettavia tutkimuksia ja tuomaan ne esille raportissa. Haasteeksi nousi samankaltaisten tutkimusten puute. Suurin osa aikaisemmista tutkimuksista keskittyi joko jonkun tietyn paikan osallisuuden tutkimiseen tai nuorten osallisuuden tutkimukseen jossakin tietyssä toiminnossa. Näitä tutkimuksia yhdisti se että niissä kaikissa kohderyhmä oli valmiiksi tavoitettavissa. Tässä kehittämishankkeessa tutkimuksen kohteena olivat yleisesti tietyn ikäryhmän nuoret (ja mielellään vielä ne passiiviset) ja kohtaamispaikkatoiminnan nuorilähtöinen kehittäminen heidän avullaan. Suurin haaste kehittämishankkeen toteutumiselle oli kohderyhmän löytäminen aineistonkeruun aikana. Tähän haasteeseen liittyen opinnäytetyön tekijä ei löytänyt aiempia tutkimuksia.

Tulosten validiteettia eli luotettavuutta ja niiden reliabiliteettia eli pysyvyyttä arvioitiin jo kehittämishankkeen toteuttamisen aikana. Tuomen ja Sarajärven (2013, 140) mukaan validiteetin arviointiin ei ole yksiselitteistä ohjetta. Lincolnin ja Guban (1985) mukaan validiteetin käsite perustuu yhteen absoluuttisen totuusarvoon ja on siten kyseenalaista. Miles ja Huberman (1994) ovat jopa ehdottaneet validiteetin ja reliabiliteetin käsitteiden poista-

mista käytöstä, niiden ongelmallisuuden vuoksi. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 136-137 mukaan.)

Tässä kehittämishankkeessa sen luotettavuutta on mitattu muun muassa aineistonkeruumenetelmien toteutumisen onnistumisen kautta. Luotettavuutta pyrittiin parantamaan haastattelujen havainnoinnilla sekä kriittisellä tarkastelulla. Havainnointi ja avoimuus nuorten kysymyksille sekä tavoille kertoa asioista olivat tärkeässä roolissa haastatteluja tehdessä. Luotettavuutta vahvisti haastattelijan ja nuorten keskinäinen luottamus. Haastattelijaksi oli useille haastateltaville tuttu kasvo ja nuorisotyöntekijänä haastattelijalla oli ammatillista ymmärrystä ja taitoa kohdata haastateltavia. Toisaalta tässä on ollut riskinä se että haastattelijan omat ammatilliset näkemykset ohjaisivat aineiston tulkintaa. Opinnäytetyön tekijä pyrki kuitenkin tietoisesti välttämään tämän tapahtumista ja on kokenut onnistuneensa siinä.

Kehittämishankkeen tulosten luotettavuutta heikensivät puolestaan yksin tehdyt haastattelut, haastattelujen ajanpuute, haastattelutilanteiden rauhattomuus ja se, ettei haastatteluja nauhoitettu. Luotettavuuden lisäämiseksi olisi pitänyt olla enemmän sovittuja haastatteluja esimerkiksi kouluilla, jolloin niitä varten olisi saatu varattua enemmän aikaa. Haastattelut jätettiin nauhoittamatta koska opinnäytetyön tekijä koki sen mataloittavan haastatteluun osallistumista haastattelujen luonteen takia. Haastattelutilanteet tulivat nuorille yllätyksenä, eikä heillä ollut juurikaan aikaa valmistautua niihin. Se että haastatteluja ei dokumentoitu videolle tai nauhurille madalsi kynnystä osallistua niihin. Nauhoituksen puuttuminen vaati haastattelijalta aikaa vastausten kirjaamiseen ja kykyä tiivistää saatua tietoa ilman että siitä katoaa mitään oleellista. Toisaalta nuoret olivat enimmäkseen haastatteluissa melko maltillisia vastaustensa pituudessa, joten haastattelijaksi ei kokenut nauhoittamisen puutetta kovin suureksi ongelmaksi.

Kehittämishankkeen tulosten pysyvyyden tarkastelussa kiinnitettiin huomioita tutkimustulosten toistettavuuteen. Tulosten toistettavuuden voitiin todeta olevan aika heikkoa koska tulosten luonne muuttuu. Nuoret ja heidän mielipiteensä, toiveensa ja kokemuksensa muuttuvat ajan ja sen trendien mukana. Nuorilähtöinen kehittäminen on jatkuvaa tulosten tarkastelua ja uudelleen kartoittamista. Toisaalta kehittämishankkeen tulosten pohjalta laadittua prosessikaaviota pystyy hyödyntämään samanlaisen hankkeen tukena jatkossakin, koska se on tarkoituksella tehty yleistettävään muotoon.

8.3 Jatkokehittämisisideat

Kehittämishankkeen myötä huomattiin ainakin että liikkumisen vaikeus tuntui olevan haaste syrjäkylillä asuvien nuorten kohdalla. Miten voitaisiin turvata kaikille yhtäläiset mahdolli-

suudet osallistua toimintoihin? Orimattila on laaja-alainen maaseutukaupunki, joten parhaimmillaan kotiin on keskustasta yli 20 kilometrin matka. Julkista liikennöintiä tuskin pystytään lisäämään, mutta kaupunki voisi ottaa selvityksen alle voisiko nuorille tarjota kyytiä harrastusten tai nuorisotilatoimintojen pariin edes kerran viikossa. Tämä ei ole yksinään Orimattilan ongelma, vaan useassa kunnassa painitaan samaan haasteen parissa. Opetus- ja kulttuuriministeriön (2017, 26, 37) asettaman Yhdenvertaiset mahdollisuudet harrastaa – painopisteenä harrastamisen hinta -työryhmän mukaan koulun ja kunnan tulee kiinnittää huomiota kuljetusoppilaiden harrastusmahdollisuuksiin. Työryhmä on kehottanut tarkastelemaan koulukyyditysten ja harrastusten yhteensovittamista. Tuuva-Hongiston, Pöysän ja Armilan (2016, 55) mukaan eräällä paikkakunnalla vastaavalainen ongelma oli ratkaistu ”kerhotaksilla”, joka vei kauempana asuvat nuoret sovittuina iltoina nuorisotilalta kotiin. Kyseessä voisi olla kerhotaksi-tyylinen ratkaisu tai sitten jokin kyytipalveluseteli, joita myönnettäisiin kaukana keskustasta asuville nuorille. Setelillä saisi tuntuvat alennuksen esimerkiksi taksikyydistä.

Kehittämishankkeen tarpeen taustalla on osittain nuori- ja aikuisväestön kohtaamisen ongelmat yhteisillä alueilla. Kohtauksista kohtaamisiin – ABC kohtaa nuoria -hankkeen (Nuorten Palvelut ry. 2014a, 20) loppuraportissa tuodaan esille havainto, että jo pelkästään nuoriin tutustuminen, aikuisten ymmärryksen lisääminen nuorten toiminnasta ja selvät toimintamallit erilaisiin haasteellisiin tilanteisiin ovat auttaneet, vaikka mitään merkittävää muutosta palvelutarjonnassa tai tiloissa ei olisi tehtykään. Järjestetyt tapahtumat olivat niin ikään auttaneet nuoriin tutustumisessa (Nuorten Palvelut ry. 2014a, 22). Hankkeen loppuraportissa (Nuorten Palvelut ry. 2014b, 24) todetaan, että nuorten asiakaskohdelukokemus paranee pelkästään jo sillä että, henkilöstön kanssa tullaan tutuiksi. Tietoisuuden lisääntyminen on auttanut työn kuormittavuuden vähentämisessä henkilöstön osalta. Myös Orimattilassa kannattaa huomioida nämä asiat viimeistään uuden Prisman myötä, sitten kun se tulee. Kauppakeskusnuorisotyö voi osaltaan toimia erilaisten ”vuoro-vaikutus tulipalojen” sammuttajana mutta todellinen kulttuurin muutos tehdään kun kauppakeskuksen päivittäiset toimijat ja nuoret pääsevät tutustumaan toisiinsa. Tähän liittyen tulevan Prisman toimijoiden kanssa kannattaa aloittaa suunnittelu kauppakeskusnuorisotyön toteuttamisesta sekä kauppakeskuksen työntekijöiden kouluttamisesta myös nuorten kohtaamiseen. Nuoret kannattaisi ottaa myös kauppakeskushankkeeseen mukaan.

LÄHTEET

- Ainoa, J. 2017. Palvelumuotoilu kehittämisen välineenä. Teoksessa Pietilä, N. (toim.) Liiaani – Sujuvaa surffailua nuoruuden viidakossa. Metropolia ammattikorkeakoulu, 17-20.
- Aula, M K., Juurikkala, V., Kalmari, H., Kaukonen, P., Lavikainen, M. & Pelkonen, M. 2016. Kärkihanke - Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2016:29 [viitattu 10.5.2019]. Saatavissa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74904/Rap_ ja_muist_29_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Diceman Jason. 2019. Dotmocracy is Broken. Feedback Frames [viitattu 15.2.2019]. Saatavissa: <https://feedbackframes.com/not-dotmocracy/>
- Dotmocracy. 2019. What is Dotmocracy? [viitattu 16.10.2019]. Saatavissa: https://dotmocracy.org/what_is/
- Etsivän nuorisotyön osaamiskeskus. 2019. Miten etsivä nuorisotyö tukee nuorta? [viitattu 3.9.2019]. Saatavissa: <https://www.tpy.fi/etsivan-nuorisotyon-osaamiskeskus/sidosryhmille/mita-on-etsiva-nuorisotyö/>
- ESS. 2009. Mediatalo Esa muisti vapaaehtoistoimintaa. Etelä-Suomen Sanomat [viitattu 17.11.2019]. Saatavissa: <https://www.ess.fi/uutiset/paijathame/2009/12/23/mediatalo-esa-muisti-vapaaehtoistoimintaa>
- Fountain Park. 2019. Osallistajan opas -miksi, miten ja sudenkuopat [viitattu 19.5.2019]. Saatavissa: <https://www.fountainpark.fi/go/osallistajan-opas/>
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uud. laitos. Helsinki: Tammi.
- Honkanen, K. 2015. Havaintoja valokuvamenetelmästä lapsinäkökulmaisessa tutkimuksessa. Lapsinäkökulma -blogi [viitattu 4.11.2018]. Saatavissa: <https://lapsinakokulma.wordpress.com/2015/06/08/havaintoja-valokuvamenetelmasta-lapsinakokulmaisessa-tutkimuksessa/>

- Immonen, S. 2013. Nuorisotyö kohtaa kauppakeskuksen nuoret -Nuorisotyön toimintamuotojen soveltaminen kaupalliseen toimintaympäristöön. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu, Yhteisöpedagogi YAMK, Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma.
- Isola, A-M., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, T., Valtari, S. & Keto-Tokoi, A. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Työpaperi 33/2017. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- JELLI.fi. 2019. Osallisuus -sanastoa. Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry. [viitattu 15.6.2019]. Saatavissa: https://www.jelli.fi/yhdistykset_yhteistyossa/osallisuus/osallisuus-aineistoa/osallisuus-sanastoa/
- Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä – Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kaukko, M. 2015. Participation in and beyond liminalities – Action research with unaccompanied asylum-seeking girls. Oulu: Oulun yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta.
- Kekkonen, M., Känkänen, P. & Gissler, M. 2018. Tieto nuorten asiakaskokemuksista ja palveluiden käytöstä – liian tärkeää hukattavaksi. Teoksessa Gissler, M., Kekkonen, M. & Känkänen, P. (toim.) Nuoret palveluiden pauloissa – Nuorten elinolot -vuosikirja 2018. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 5-17.
- Kiilakoski, T. 2017. "Niillähän se on se viimeinen sana" – nuoret osallisuudestaan yläkouluissa. Teoksessa Toom, A., Rautiainen, M. & Tähtinen, J. (toim.) Toiveet ja todellisuus. Kasvatus osallisuutta ja oppimista rakentamassa. Turku: Suomen kasvatustieteellinen seura, 253-282.
- Kinnunen, J. 2017. Ongelmapelaamiseen johtavia syitä. Nuortenlinkki.fi [viitattu 17.11.2019]. Saatavissa: <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/pelaaminen/ongelmapelaamiseen-johtavia-syita>
- Krogstrup, H. K. 2004. Asiakaslähtöinen arviointi BIKVA-malli. Hyvät käytännöt -menetelmä -käsikirja. Helsinki: Stakes [viitattu 9.11.2019]. Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75625/bikva.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kuntaliitto. 2019. Kuntajakoselvitykset 2005-2019 [3.12.2019]. Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/osallistuminen-ja-vuorovaikutus/johtaminen-ja-kehittaminen/kuntaliitokset>
- Kuula, A. 2006. Toimintatutkimus. Luku 5.4. kokonaisuudesta Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniikka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteis-

kuntatieteellinen tietoarkisto [viitattu 4.12.2019]. Saatavissa:

https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_4.html

Laine, M., Bamberg, J. & Jokinen, P. (toim.) 2007. Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Gaudeamus.

Laitinen, H. 1998. Tapaustutkimuksen perusteet. Kuopion yliopiston julkaisuja E. Yhteiskuntatieteet 55. Kuopio: Kuopion yliopisto, Sosiaalitieteiden laitos.

Leemann, L., Kuusio, H. & Hämäläinen, R-M. 2015. Sosiaalinen osallisuus. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos [viitattu 19.5.]. Saatavissa:

https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Sosiaalinen_Osallisuus.pdf/4bc56a65-8eb2-41c3-87b8-0cd963a2c600

MLL Orimattilan yhdistys ry. 2019. Hallituksen kokouksen asialista 5/2019. MLL Orimattilan hallitus. Säilytys: MLL Orimattilan yhdistyksen Google Drive pilvipalvelu.

Moisander-Pohjonen, M. & Stenvall, E. 2018. Päijät-Hämeen perhekeskusmallin muodostaminen. Pilottihankkeiden loppuraportti. Lahti: Osaamiskeskus Verso, Huomisen hyvinvointia -verkkosivusto [viitattu: 3.9.2019]. Saatavissa: Perhekeskuspilotoinnin raportti,

<https://www.huomisenhyvinvointia.fi/aineisto/>

Nuorisolaki 1285/2016 [viitattu 15.7.2019]. Saatavissa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Nuorisoseurat. 2016. Osallisuusportaati [viitattu 19.5.2019]. Saatavissa:

<https://nuorisoseurat.fi/osallisuusportaati/>

Nuorten Akatemia. 2015. Opas nuorten kanssa ideointiin [viitattu 18.5.2019]. Saatavissa:

<http://www.nuortenakatemia.fi/wp-content/uploads/2016/07/opas-nuorten-kanssa-ideointiin.pdf>

Nuorten kohtaamispaikka -yhteistyöpalaveri 2019. Muistio 16.1.2019. Orimattilan kaupungin LAPE-hanke. Google Drive dokumentti. Säilytys: MLL Orimattilan yhdistyksen Google Drive.

Nuorten Palvelut ry. 2014a. Kohtauksista kohtaamisiin - ABC Kohtaa nuoria -hankkeen loppuraportti [viitattu 3.11.2019]. Saatavissa:

<https://www.slideshare.net/NuortenPalvelu/kohtauksista-kohtaamisiin-abc-kohtaa-nuoria-hankkeen-loppuraportti>

Nuorten Palvelut ry. 2014b. Kauppakeskuksen nuoret hankkeen -loppuraportti 2014 [viitattu 3.11.2019]. Saatavissa: <https://www.slideshare.net/NuortenPalvelu/kauppakeskusten-nuoret-hankkeen-loppuraportti-2014>

Nuorten Palvelut ry. 2016. Nuorten reviiireillä projektin loppuraportti [viitattu 3.11.2019]. Saatavissa: https://issuu.com/nuortenpalvelury/docs/nuorten_reviiireill_projektin_lopp

Nuorten Palvelu ry. 2019. Nuorten Palvelu ry. [viitattu 3.12.2019]. Saatavissa: <https://nuortenpalvelu.fi/nuorten-palvelu-ry/>

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2015. Kehittämistyön menetelmät - Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017. Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:19. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Orimattila. 2019. Keskustan kehittäminen [viitattu 3.12.2019]. Saatavissa: PDF -raportti <https://www.orimattila.fi/palvelut/kaupunkisuunnittelu/keskustan-kehittaeminen>

Orimattilan LAPE -työryhmä. 2017a. Muistio 21.6.2017. Orimattilan kaupungin LAPE-hanke. Säilytys: MLL Orimattilan yhdistyksen Google Drive pilvipalvelu.

Orimattilan LAPE -työryhmä. 2017b. Muistio 3.10.2017. Orimattilan kaupungin LAPE-hanke. Säilytys: MLL Orimattilan yhdistyksen Google Drive pilvipalvelu.

Orimattilan LAPE -työryhmä. 2018a. Muistio 7.3.2018. Orimattilan kaupungin LAPE-hanke. Säilytys: MLL Orimattilan yhdistyksen Google Drive pilvipalvelu.

Orimattilan LAPE -työryhmä. 2018b. Muistio 5.4.2018. Orimattilan kaupungin LAPE-hanke. Säilytys: MLL Orimattilan yhdistyksen Google Drive pilvipalvelu.

Orimattilan LAPE -työryhmä. 2018c. Muistion liite 5.4.2018. Asiakasraadilta kysytyjä kysymyksiä lapsiperheiden palveluihin liittyen: nuorisovaltuuston ja oppilaskuntien vastaukset. Orimattilan kaupungin LAPE -hanke Säilytys: MLL Orimattilan yhdistyksen Google Drive pilvipalvelu.

Orimattilan LAPE -työryhmä. 2018d. Perhekeskustoimintamallin kehittäminen työpaja 9.10.2018. Kouluttaja: Mäki, K. yhteisöpedagogi YAMK. Säilytys: MLL Orimattilan yhdistyksen Google Drive pilvipalvelu.

Orimattilan nuorisopalvelut. 2019. Nuorisotilat [viitattu 14.10.2019]. Saatavissa: <http://www.nuoriorimattila.fi/>

Orimattilan seurakunta. 2019. Nuorille [viitattu 14.10.2019]. Saatavissa:

<https://www.orimattilanseurakunta.fi/tule-mukaan/nuorille>

Osuuskauppa Hämeenmaa. 2019. Hämeenmaa laajentaa rautakaupan valikoimia Prismoissa ja luopuu Lahden Kodin Terrasta. Osuuskaupan tiedote 12.7.2019 [viitattu 17.11.2019]. Saatavissa: https://www.s-kanava.fi/web/hameenmaa/uutinen/hameenmaa-laajentaa-rautakaupan-valikoimia-prismoissa-ja-luopuu-lahden-kodin-terrasta/5150375_11214

Owal Group Oy. 2019. LAPE-kärkihankkeen arviointi. Loppuraportti 8.3.2019 [viitattu 1.9.]. Saatavissa:

https://stm.fi/documents/1271139/13111556/Loppuraportti+LAPE_arviointi+8.3.2019_final.pdf/3efbd6b7-c22f-ef66-b412-4b3b521d9512/Loppuraportti+LAPE_arviointi+8.3.2019_final.pdf.pdf

Peltola, M. & Moisio, J. 2017. Ääniä ja äänettömyyttä palvelukentillä. Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry., Nuorisotutkimusverkosto.

Peltonen, S. 2016. Nuorten luovat kaupunkitilan käytöt: institutionaalisista tiloista vapaa-seen oleiluun. Tutkimuskatsauksia 4/2016. Turun kaupunki: Kaupunkitutkimusohjelma [viitattu 6.8.2019]. Saatavissa:

https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/tutkimuskatsauksia_4_2016.pdf

Pietilä, N. 2017. Toimivien palveluiden yhdistäviä tekijöitä. Teoksessa Pietilä, N. (toim.) Liaani – Sujuvaa surffailua nuoruuden viidakossa. Metropolia ammattikorkeakoulu, 27-31.

PHHYKY. 2017. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2018-2021 [viitattu 22.11.2019].

Saatavissa: https://www.phhyky.fi/assets/files/2018/12/P%C3%A4ij%C3%A4t-H%C3%A4meen-lasten-ja-nuorten-hyvinvointisuunnitelma-2018-2021-12.10_.pdf

Rahkonen, J. 2011. Vaaleissa vetävät voittajan vankkurit. Tiede 3/2011 [viitattu 16.10.2019]. Saatavissa:

https://www.tiede.fi/artikkeli/jutut/artikkelit/vaaleissa_vetavat_voittajan_vankkurit

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2019a. Huomisen hyvinvointia lapsille ja perheille Päijät-Hämeessä. Loppuraportti. Osaamiskeskus Verso [viitattu 1.9.2019]. Saatavissa: LAPE Loppuraportti <https://www.huomisenhyvinvointia.fi/aineisto/>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2019b. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) [viitattu 14.10.2019]. Saatavissa: <https://stm.fi/hankkeet/lapsi-ja-perhepalvelut>

Suomen nuorisotyön tilastot. 2018. Kuntien nuorisotyö. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto [viitattu 14.10.2019]. Saatavissa: <https://www.nuorisotilastot.fi/#!/fi/kunta/0-28->

[vuotiaiden%20m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4/perus/choice-1/prosentit/whiteblue/Koko%20maa/Orimattila/table/suhde//null/kunta/donut/%5B%5D//%5B%5D//2016-2018/0?2/Miten%20edustuksellinen%20demokratia%20nuorten%20osalta%20toteutuu%20kunnassanne%20ja%20mit%C3%A4%20edustuksellisen%20demokratian%20mahdollisuuksia%20nuorille%20on%20tarjolla%3F](https://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhdeammattilaisille/asiakastyon_lakitietoa/asiakaslahtoisuus/)

Tilastokeskus. 2019. Väkiluku 1987-2018. Orimattila [viitattu 3.11.2019]. Saatavissa: https://vertinet2.stat.fi/verti/graph/viewpage.aspx?ifile=quicktables/kuntien_avainluvut_2019/avainluku_M411&isext=true&lang=3&x=800&y=800&rind=178,

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2018. Sosiaalinen osallisuus teoreettisena käsitteenä [viitattu 19.5.2019]. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/mita-sosiaalinen-osallisuus-on-/sosiaalinen-osallisuus-teoreettisena-kasitteena>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2019a. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPPE) [viitattu 10.5.2019]. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2019b. Lasten ja nuorten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet [viitattu 20.10.2019]. Saatavissa: https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/johtamisen_tueksi/lasten_ja_nuorten_vaikuttamismahdollisuudet

Tolkku ry. 2011. Tolkku ry. toiminnan mainos. O'lan Extraa sanomalehti 9.2.2011.

Tossavainen, T. 2017. Sukupuolisensitiivisyys ja itsenä toteutumisen mahdollisuus. Teoksessa Pietilä, N. (toim.) Liaani – Sujuvaa surffailua nuoruuden viidakossa. Metropolia ammattikorkeakoulu, 48-57.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 10. uudistettu laitos. Tammi. Helsinki.

Tuuva-Hongisto, S., Pöysä, V. & Armila, P. 2016. Syrjäkylien nuoret -unohdetut kuntalaiset? Tutkimusjulkaisu-sarjan julkaisu nro 99. Helsinki: Kunnallisan alan kehittämissäätiö.

Virtanen, P., Suoheimo, M., Lamminmäki, S., Ahonen, P. & Suokas, M. 2011. Matkaopas asiakaslähtöisten sosiaali- ja terveystalveluiden kehittämiseen. Helsinki: Tekes 281/2011

Väestöliitto. 2019. Mitä tarkoittaa asiakaslähtöisyys? [viitattu: 3.9.2019]. Saatavissa: https://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhdeammattilaisille/asiakastyon_lakitietoa/asiakaslahtoisuus/

LIITTEET

LIITE 1. Ensimmäisen ideapajan palautelomake.

Palautelomake 26.2.2018 nuorten kohtaamispaikka -ideapaja.
Ympyröi sinulle parhaiten sopiva vaihtoehto ja/tai vastaa vapaasti.

1. **Oliko tilaisuus mielestäsi hyvin järjestetty?**
  - a. kyllä
  - b. osittain
  - c. ei

Jos vastasit b tai c, olisi mukavaa, jos kertoisit mikä meni pieleen, jotta voimme kehittää toimintaamme? _____
_____
2. **Koitko, että sinulla on mahdollisuus vaikuttaa ja olla mukana nuorten kohtaamispaikan suunnittelussa ja toteutuksessa?**
  - a. kyllä
  - b. osittain
  - c. en
3. **Jos vastasit edelliseen b tai c: Koetko yleensä, että nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa omiin ja nuoria koskeviin asioihin?**
  - a. kyllä
  - b. en

Jos vastasit edelliseen kysymykseen b tai c JA/TAI tähän kysymykseen b, olisiko jotain mitä voitaisiin tehdä, jotta kokemuksesi vaikuttamisesta parantuisi?
_____
_____
4. **Koitko itsesi ja ajatuksesi tervetulleeksi? Tuntuiko sinusta, että ajatuksiasi arvostetaan?**
  - a. kyllä
  - b. osittain
  - c. en

Jos vastasit b tai c, mitä olisimme voineet tehdä toisin, jotta kokemuksesi olisi ollut parempi?
_____
_____
5. **Minkä arvosanan antaisit ideapajan ohjaajille toiminnastaan?**
  - a. kiitettävä
  - b. hyvä
  - c. tyydyttävä
  - d. välttävä
  - e. heikko

Jos vastasit c, d tai e, kuinka voisimme jatkossa toimia paremmin? _____
_____
6. **Olisitko kiinnostunut myös jatkossa olemaan mukana nuorten kohtaamispaikkatoiminnan kehittämisessä ja suunnittelussa?**
  - a. kyllä
  - b. ehkä
  - c. en

Jos vastaat tähän kysymykseen kyllä, voit jättää yhteystietosi Monalle erikseen 😊
7. **Mitä kautta sait tiedon ideapajasta?**
  - a. mainos somessa/internetissä, millä sivustolla? _____
  - b. paperimainos seinällä, missä? _____
  - c. kaverin kautta
  - d. jonkun muun kertomana tai kutsumana, kenen? _____
8. **Kertoisitko vielä vapaasti ajatuksesi siitä, kuinka tavoittaisimme parhaiten nuoret, mikä olisi paras tapa mainostaa vastaavanlaista tilaisuutta ja mitä siellä pitäisi olla, jotta nuoret saapuisivat paikalle?**
_____
_____
_____

KIITOS AJASTASI JA MIELIPITEISTÄSI, ARVOSTAMME NIITÄ OIKEASTI 😊!

LIITE 2. Haastattelurunko (1 sivu).

Haastattelurunko Nuorten kohtaamispaikkatoiminta

1. Ikä _____
2. Asuinpaikka (ympyröi oikea vaihtoehto):
keskusta, keskustan lähialueet (1-3km), yli 3km keskustasta, yli 6km keskustasta
3. Käytkö Orimattilan tai jonkun muun paikkakunnan nuorisotiloilla tms.?
Jos vastaus edelliseen on ei, niin
  - a) mistä se johtuu? (ihmisistä? toiminnasta?)
  - b) mikä saisi sinut käyttämään olemassa olevia palveluita?
  - c) voisitko kuvitella käyväsi jossakin uudenlaisessa, enemmän itsesi näköisessä, nuorille tarkoitettussa tilassa?
  - d) jos vastaus kysymykseen c kyllä, niin mitä siellä pitäisi olla tai ei saisi olla jotta kävisit siellä?
4. Mitä nuorten kohtaamispaikkatoiminta sinun mielestäsi tarkoittaa?

Nuoren vastaus:

Selite: kohtaamispaikkatoiminta voi olla toimintaa jossa nuoret kohtaavat muita nuoria, viettävät mielekästä sosiaalista vapaa-aikaa ja saavat tietoa itselleen tärkeistä palveluista ja toiminnoista

5. Mikä olisi sinun tarpeitasi parhaiten vastaavaa toimintaa?
  - a) joku kiinteä paikka, jossa kohdata muita nuoria, kuten esim. nuorisokahvila
  - b) liikkuva toiminta, joka ei ole sidottu kiinteään paikkaan, kuten esim. pop-up toiminnot puolijulkisissa tiloissa (selitä puolijulkinen tila)
  - c) joku muu, oma ajatus?
  - d) ei kumpikaan mainituista (viihdyt kotona, kavereilla, kavereiden kanssa ulkona, tms omien aikataulujen mukaan enkä kaipaa mitään ulkopuolisen järjestämää kohtaamispaikkatoimintaa)
6. Orimattilaaan ollaan suunnittelemassa nuorten kohtaamispaikkatoiminnan tiimoilta nuorisokahvilaa. Minkälaisessa nuorisokahvilassa sinä voisit kuvitella käyväsi? Minkälainen sen pitäisi olla?

Apukysymyksiä: Minkä näköinen, tyylinen, minkälainen tunnelma, minkälaista toimintaa/palvelua, minkälainen varustelu, mitä sieltä pitäisi voida ostaa, minkälainen hintataso, mitä siellä pitäisi voida tehdä, mitä siellä ei missään nimessä saisi olla, ketä siellä kävisi eli kenelle, minkälaisia ihmisryhmiä voi olla saman katon alla ja miten jne...

LIITE 2. Haastattelurunko (2 sivu).

Nuoren vastauksia:

Fyysiset puitteet
(varustelu, seinät ym)
myytävät ym.)

Emotionaaliset puitteet
(tunnelma, fiilis ym.)

Toiminnot/palvelut
(tekeminen,

7. Haluaisitko voida vaikuttaa tai olla mukana nuorten palveluiden, esim. uuden nuorisokahvilan tms. suunnittelussa?
8. Jos vastaus edelliseen on ei, niin miksi et? Jos taas kyllä niin, miten mieluiten osallistuisit siihen? (esimerkkejä: tällaiset suorat haastattelut, kirjalliset kyselyt paperisena esim. koulussa, webbikyselyt, erilaiset osallisuusajat –selitä osallisuusajaja-)

Kiitos vastauksista!

LIITE 4. Harrastemessujen kooste diat.

Nuorten kohtaamispaikka

DEKUPAJA 11.4. OIRIMATILAN AINEIKKA HARRASTEMESSUT

Toteutus

- Vapaa ideaseinä liittyen nuorten kohtaamispaikka-toimintaan. Kohtaamispaikka-toiminta on muoostunut nuorisokahvila tyyliseksi ratkaisuksi, ideaseinässä avultava kysymys: "Mikäsen nuorisokahvilan haluaisit?"
- Mukana toteutuksessa olivat Oirimattilan kaupungin nuorisotoimiketta nuorisovälitystä.
- Pisteläitä rävi yhteensä noin 80 yläkouluikäistä nuorta.

Aineiston koonti

- Osa kommentoista on seikkasti tehty "löpöitä" mutta paljon on joukossa myös sekeitä realistisia toiveita ja odotuksia toimintaa kohtaan.
- Nuorten vastaukset on koottu yhdistämällä samankaltaiset keskenään (esim. ruokaa x4)
- Lisäksi pyrin kategorioimaan toiveet sen mukaan ovatko ne tilan puutteloin, varustetasoon, toimintaan vai tunnelmaan liittyviä toiveita

Aineiston koonti; tilaa koskevat toiveet

- pitkät aulialueet
- ei nuorisöäntäjä
- läheisiä keskustaa, läheisiä kouluja, mapoparkki
- paljon tilaa x2, hyvät oleskelutilat
- tila rentoutumiseen, omaa tilaa
- peitihuone x3, hengalihuone, hengalupaikka
- istumapaikkoja
- hyvä ilma (hengitettävä)
- tiloja ja iso
- tunkka
- välikästä x2, moderni
- "Prisma"-s-koupat
- tilian-ala, puisto, ilsofilla
- ikkajat

Aineiston koonti; toimintoja koskevat toiveet

- ▶ Ilmälämpötila, ilmasta jatkavaa
- ▶ talvat hihat x2
- ▶ kofeiini x4, kofeiini ilmastutomaatti, mehubaari
- ▶ ruokaa x4, laadunvalvontaohjelma, pieniä syöttöväliä
- ▶ jättäviä x2, leivätkä, leijuri
- ▶ alkuperäisiä äänikkeitä, energilajusta, kahvi x2,
- ▶ ruoat saa tuoda myyjäis, onko leivätkäkin, jotta saa kuoilaa
- ▶ "cutit"
- ▶ ommelkappi
- ▶ ohjelmointi
- ▶ leivemää
- ▶ karatetotami, kalakal
- ▶ olla koveriden kanssa
- ▶ kivi x2, kivi x3, hiviäinen x3, laamaja, pöytä, etämää

Aineiston koonti; varustusta koskevat toiveet

- ▶ mukavat tuolit x2, mukavat sohvat x2, istä/tuoli x2, penkki, sänky, hyyryjä x3, perllaja
- ▶ ilmainen Wi-Fi
- ▶ biljardipöytä, pingispöytä
- ▶ suoratoistopalvelut
- ▶ tv x2, Netflix, Viaplay
- ▶ lautepeijä, peijä
- ▶ pelikortit x2, xbox, e-sport
- ▶ "bruh" sound effect button
- ▶ kakkileivon tittutoulu
- ▶ radeohäiriä
- ▶ rahapelikonetta

Aineiston koonti; tunnelmaa koskevat toiveet

- ▶ hyvää seuraa x2, hyvä yhteishenki, positiivista porukkaa
- ▶ rento meininki, hyvä illa
- ▶ rauha
- ▶ musiikkia x3

Omat ajatukset (saa kritisoida ☺)

- ▶ Pisteitä olisi voinut olla joku pöytäni mitä olisi saanut vielä enemmän todellisia ajatuksia, jotta minä voisin vastata niiden olisi suoraan, jfu, "vakavammien". Taisi olla kaikki vastaan otettu muiden näiden, on ymmärrä "hämmölyyn" suurempi.
- ▶ Erittäin hyvää tilaisuudessa oli se, että seistä kävi kaikki. Huonoa se että kaikki eivät käyneet pisteitä, -80 on kuitenkin hyvä määrä!
- ▶ Palaute/kommentteja saa edelleen lähettää sähköpostini marjo.virtanen@veto.fi. Negatiivinen palaute/kommentti on kehitettävää ja positiivinen motivoi jaten otan kaikenlaiset kommentit mielelläni vastaan!